

Ársskýrsla þjóðgarðsvarðar um suðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs

2011

Skaftafelli í október 2012

Regína Hreinsdóttir
Þjóðgarðsvörður

Forsíðumynd: Skaftafellsjökull með Hafrafell í baksýn. Ljósmynd: Regína Hreinsdóttir.

Efnisyfirlit

1. Inngangur	1
2. Samantekt	1
3. Svæðisráð, verndaráætlun og skipulag	1
3.1 Svæðisráð	1
3.2 Skipulag	1
4. Mannvirki, vélar og tæki	2
4.1 Mannvirki	2
4.1.1. Þjónustumiðstöð og aðalsnyrtingar	2
4.1.2. Skrifstofuhúsnæði, Landvarðahús	2
4.1.3. Snyrtihús á tjaldsvæði og annarsstaðar í Skaftafelli	3
4.1.4. Sandasel	3
4.1.5. Sandakot	4
4.1.6. Hæðir	4
4.1.7. Bölti	5
4.1.8. Önnur stærri mannvirki í Skaftafelli	5
4.1.9. Göngubrýr og helstu mannvirki á gönguleiðum	6
4.1.10. Mannvirki á suðursvæði utan Skaftafells	8
4.2 Bifreiðar	8
4.3 Vélar og tæki	8
5. Starfsmenn og helstu verkefni þeirra	9
5.1 Heilsársstarfsmenn	9
5.2 Sumarstarfsmenn	10
5.3 Sjálfboðaliðar	12
5.4 Fatnaður starfsfólks	13
6. Gestir og þjónusta þjóðgarðsins	14
6.1 Skaftafellsstofa, upplýsingamiðstöð	14
6.2 Tjaldsvæði	16
6.3 Göngustígar	18
6.4 Fræðsla	19
6.4.1. Fraðslugögur og barnastundir	20
6.4.2. Sérstök dagskrá og viðburðir á vegum þjóðgarðsins eða tengdir honum	21
6.4.3. Móttaka sérhópa	21
6.5 Öryggismál	22
7. Almannatengsl, Rannsóknir, sérverkefni ofl.	22
7.1 Námskeið, fundir, ráðstefnur, greinar og erindi	22
7.2 Rannsóknir og vöktun á vegum starfsmanna þjóðgarðsins	23
7.2.1. Fuglatalningar	23
7.2.2. Aðgerðir gegn lúpínu	23
7.2.3. Talningar á akvegum og göngustígum	24
7.2.3.1. Talning göngufólks að Svertafossi	24
7.2.3.2. Talning bíla á heimreiðinni að Skaftafellsstofu	24

7.2.3.3. Talning göngufólks að Skaftafellsjöklí	25
7.2.3.4. Talning bíla á leið að Hoffellsjöklí	25
7.2.3.5. Talning bíla á leið að Heinabergsjöklí	26
7.2.3.5. Talning göngufólks í Lónsöræfum	26
7.2.4. Umsóknir um styrki til ýmissa verkefna	27
8. Leyfisveitingar vegna rannsókna og kvíkmyndatöku	27
8.1. Rannsóknaleyfi	28
8.2. Leyfi til kvíkmyndatöku	29
8.3. Önnur leyfi eða umsagnir	29
9. Lokaorð	29
1. viðauki. Skýrsla landvarðar í Lónsöræfum	31
2. viðauki. Skýrsla landvarðar á Höfn	32

Myndaskrá

Mynd 1 Stórgrýti á gömlu gönguleiðinni vestan við Svartafoss	6
Mynd 2 Sjálfboðaliðar að störfum við Svartafoss	6
Mynd 3 Tröppur og pallar, sér í brúarstöplana eftir til vinstri.....	6
Mynd 4. Heimsóknir í Skaftafellsstofu frá apríl til október árin 2009 - 2011 samkvæmt teljara í andyri	15
Mynd 5. Heimsóknir í Skaftafellsstofu yfir vetrarmánuðina árin 2009 - 2011 samkvæmt teljara í andyri	15
Mynd 6. Gistinætur á tjaldsvæðinu í Skaftafelli sumarið 2011	16
Mynd 7. Tjaldgestir í Skaftafelli 2011, skipt eftir þjóðernum	17
Mynd 8. Nýr stígur að Skaftafellsjöklí	18
Mynd 9. Starfsmenn að gera sig klára fyrir hreinsunarstörf	21
Mynd 10 Göngufólk að Svartafossi apríl - október 2009 og 2010	24
Mynd 11 Fjöldi bíla að Skaftafellsstofu frá upphafi talninga til ársloka 2011. Magntölurnar eiga við árið 2011	25
Mynd 12 Fjöldi göngufólks að Skaftafellsjöklí frá upphafi talninga til ársloka 2011. Magntölurnar eiga við árið 2011	25
Mynd 13 Fjöldi bíla að Hoffellsjöklí frá upphafi talninga	26
Mynd 14 Fjöldi bíla að Heinabergsjöklí frá upphafi talninga til ársloka 2011. Magntölurnar eiga við árið 2011	26
Mynd 15 Talningar á umferð framhjá gönguteljara í Lónsöræfum frá 6. júlí – 9. ágúst 2011.....	27

Töflur

Tafla 1. Göngubrýr og önnur mannvirki á gönguleiðum.	7
Tafla 2. Vélar og tæki.....	8
Tafla 3. Sumarstarfsmenn á suðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs 2011	11
Tafla 4. Starfsmenn veitingasölu í Skaftafelli sumarið 2011	11
Tafla 5. Opnumartími Skaftafellsstofu 2011.	14
Tafla 6. Útgefin rannsóknaleyfi árið 2011.....	28
Tafla 7. Útgefin leyfi til kvíkmyndatöku árið 2011	29

1. INNGANGUR

Í skýrslu þjóðgarðsvarðar fyrir árið 2011 er fjallað um helstu málefni í starfsemi þjóðgarðsins á árinu ásamt því að sett eru markmið fyrir árið 2012 og farið yfir stöðu markmiða sem sett voru árið 2011.

2. SAMANTEKT

Skýrslan fjallar um suðursvæði þjóðgarðsins. Eins og áður er mest starfsemi í Skaftafelli. Opið var í Skaftafellsstofu alla daga nema þá daga sem þjóðveginum var lokað við Skaftafell vegna goss í Grímsvötnum frá 21. – 24. maí og þá var lokað á aðfangadag og jóladag. Landvörður var á Höfn í 3 mánuði sem sá um Heinabergssvæðið og vann jafnframt í hálfu starfi í upplýsingamiðstöðinni á Höfn og Jöklasýningunni. Einnig var upplýsingagjöf fyrir þjóðgarðinn í Skálafelli, Hólmi og í Hoffelli eins og síðasta sumar. Í viðauka er skýrsla um starfsemi landvarðar í friðlandinu í Lónsöræfum sem Vatnajökulsþjóðgarður hefur umsjón með samkvæmt samningi við Umhverfisstofnun og einnig skýrsla landvarðar á Höfn.

3. SVÆÐISRÁÐ, VERNDARÁÆTLUN OG SKIPULAG

3.1 Svæðisráð

Í svæðisráði fyrir suðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs sitja samkvæmt tilnefningu sveitarfélagsins Hornafjarðar, Hjalti Pór Vignisson formaður, Björn Ingi Jónsson og Guðrún Ingimundardóttir. Sigurlaug Gissurardóttir samkvæmt tilnefningu Ferðamálasamtaka Austurlands, Karl Ingólfsson samkvæmt tilnefningu samtaka útvistarfélag og Hildur Þórsdóttir samkvæmt tilnefningu umhverfisverndarsamtaka. Svæðisráð fundaði 4 sinnum á árinu og kom fjöldi mála til umræðu og afgreiðslu. Fundargerðir Svæðisráðs eru aðgengilegar á heimasíðu Vatnajökulsþjóðgarðs, <http://www.vatnajokulsthjodgardur.is/starfsemi/svaedisrad/sudursvaedi/> Þjóðgarðsvörður situr fundi svæðisráðs.

3.2 Skipulag

Unnið var að deiliskipulagi fyrir Skaftafell hjá Glámu Kím. Við gerð deiliskipulagsins er nauðsynlegt að horfa til framtíðar hvað varðar t.d. breyttan ferðamáta og vaxandi fjölda ferðamanna, eftirspurn eftir þjónustu, afþreyingu og vörum úr héraði svo eitthvað sé nefnt. Ljóst er að huga þarf að starfsmannaibúðum bæði fyrir sérfræðinga og sumarstarfsfólk og hvar slíkri uppbyggingu væri best fyrir komið. Þann hluta þarf að skoða í samstarfi við Sveitarfélag Hornafjarðar. Tillögur að deiliskipulagi lágu fyrir í lok árs en það hefur ekki verið samþykkt.

4. MANNVIRKI, VÉLAR OG TÆKI

4.1 Mannvirki

4.1.1. Þjónustumiðstöð og aðalsnyrtingar

Skipt var út bréfahandþurrkum fyrir rafmagnshandþurrkur á öllum snyrtungum fyrir fatlaða og í starfsmannaðstöðunni í upplýsingamiðstöðinni. Lítillegar breytingar voru gerðar á verslunarrými samkvæmt tillögum frá Þórunni Þorgrímsdóttur. Færðar voru til nokkrar bókahillur og ein tekín undir fatnað, en tvö hjólaborð nýtt í staðinn fyrir bækur og það þriðja fyrir dagatöl og annað smálegt. Settur var upp spegill. Tölvan í móttökunni hrundi í lok sumars og var keypt ný. Settar voru upp keðjur á aðalsnyrtingum til að hægt væri að skipta rýmunum í tvennt og loka helmingnum, t.d. þegar verið er að þrífa eða þegar umferð er farin að minnka á haustin. Settur upp nýr frystiklefi í eldhúsi.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Mála og sparsla í veggi í upplýsingamiðstöð. Víða hafa myndast sprungur þar sem fyllt var upp í hurðargöt í breytingunum og einnig hafa myndast vatnsblöðrur þar sem lekið hefur inn um þakglugga *Ekki lokið*
- Skipta um járn á þaki þjónustumiðstöðvar, einnig yfirfara og þéttu eða skipta um þakglugga. Í ákveðnum áttum lekur inn um glugga í gestastofunni *Ekki lokið*
- Útbúa innbyggðan frysti *Lokið*
- Gardínur fyrir glugga í bíosal og tjald fyrir dyr *Lokið*
- Mála loft í snyrtungum fyrir fatlaða þar sem sturturnar eru *Dugði að þrífa með sterku hreinsiefni*
- Kaupa stól í sturtur fyrir fatlaða *Lokið*
- Setja rafmagnshandþurrkur á salerni fyrir fatlaða í þjónustumiðstöð og á aðalsnyrtingum *Lokið*

Markmið fyrir næstu ár, brýnar framkvæmdir og viðhald:

- Mála og sparsla í veggi í upplýsingamiðstöð. Víða hafa myndast sprungur þar sem fyllt var upp í hurðargöt í breytingunum og einnig hafa myndast vatnsblöðrur þar sem lekið hefur inn um þakglugga.
- Skipta um járn á þaki þjónustumiðstöðvar, einnig yfirfara og þéttu eða skipta um þakglugga. Í ákveðnum áttum lekur inn um glugga í gestastofunni.
- Skápur fyrir hálalara og græjudót í bíosal.

4.1.2. Skrifstofuhúsnæði, Landvarðahús

Skrifstofuhúsnæðið eða landvarðahúsið eins og það var kallað, hýsir skrifstofur, vinnuaðstöðu sumarstarfsmanna, lager, geymslur fyrir fatnað, vinnufatnað ofl. sem og kaffiaðstöðu. Þar er einnig ágætis pláss til að halda starfsmannafundi. Í húsinu er einnig eldhús, þvottahús og þrjú herbergi auk setustofu. Tvö herbergi voru nýtt fyrir starfsmenn í sumar og Chas, sem heldur utan um starf sjálfboðaliða, hafði aðstöðu í þriðja herberginu.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Skipta um gler í hurðareiningu sunnan megin og gler í gluggum á lager *Lokið*
- Setja filmur í glugga í hurðareiningum *Ekki lokið*

Markmið fyrir næsta ár:

- Setja filmur í glugga í hurðareiningum
- Hillur í skrifstofu þjóðgarðsvarðar

4.1.3. Snyrtihús á tjaldsvæði og annarsstaðar í Skaftafelli

Á tjaldsvæðinu eru tvö snyrtihús; Kotið, þar eru 6 sturtur og 4 snyrtingar og svo Spóastaðir, þar eru kynjaskiptar snyrtingar með 3 salernum í hvoru rými. Almenningsþvottahús er í sama húsi og skrifstofurnar með sérinngangi gengt aðalsnyrtingum.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Skipta um þak á snyrtihúsi á tjaldsvæði, Kotinu ***Ekki lokið***
- Stækka rotþró við Kotið eða bæta við annarri ***Ekki lokið***
- Ljúka við verkfæraskúrinn á tjaldsvæðinu ***Lokið***
- Flísaleggja almenningsþvottahúsið ***Lokið***
- Koma upp þurrsalerni við Bæjarstaðarskóga ***Ekki lokið***

Markmið fyrir næstu ár:

- Skipta um þak á snyrtihúsi á tjaldsvæði, Kotinu
- Stækka rotþró við Kotið eða bæta við annarri
- Koma upp þurrsalerni við Bæjarstaðarskóga

4.1.4. Sandasel

Mikil bragarbót var gerð á starfsmannaðstöðunni í Sandaseli áður en sumarstarfsfólk tók til starfa. Var það mikið til unnið af starfsmönnum þjóðgarðsins en einnig kom Bragi Karlsson að breytingum á pípulögnum og frárennsli og Bjarni Jakobsson sá um allt sem sneri að rafmagni. Helstu breytingar voru að í „náttúruskólanum“ var útbúin setustofa, gólfíð var málað og skipt um ljós. Eldunaraðstaða, vaskur og eldavél voru fjarlægð þaðan og flutt í eldhúsið og í stað sturtuklefa inn af rýminu var sett upp salerni og vaskur og herbergið málað. Rýmið sem áður var nýtt bæði sem eldhús og setustofa er nú eingöngu eldhús og þar eru tveir ísskápar, frystikista og frystiskápur og tvær eldavélar, auk stórra skápa til geymslu annarra matvæla. Annarri salernisaðstöðunni var breytt þannig að þar eru nú tvær aðskildar sturtur og var sett upp enn öflugri vifta þar. „Rannsóknaherberginu“ var skipt í tvennt með skilrúmi og er eitt rúm hvoru megin. Miklar breytingar voru einnig gerðar á vistarverum sjálfboðaliða, eldhús var fært í annað herbergi úr miðrýminu og þar útbúin setustofa í staðinn. Einnig var útbúin forstofa í svefnskálanum og settir upp tveir sturtuklefar. Enn á eftr að tengja annan þeirra þar sem aðeins er einn hitakútur fyrir allt húsið og hann annar ekki heitavatnsþörfinni yfir sumartímann þegar allir starfsmenn eru mættir. Starfsmenn og sjálfboðaliðar voru mjög ánægðir með breytinguna og húsið nýtist nú mun betur.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Setja parket á herbergi í miðrými sem eru með teppi ***Lokið***
- Breyta salernisaðstöðu í miðrými þannig að það séu tvær sturtur öðru megin en salerni hinumegin ***Lokið***
- Setja skilrúm í „rannsóknaherbergið“ ***Lokið***
- Taka sturtuklefa og setja salerni við náttúruskólann ***Lokið***
- Setja upp sturtuklefa í sjálfboðaliðahlutanum ***Lokið***
- Færa eldhús sjálfboðaliða í annað herbergi ***Lokið***
- Stúka af forstofu í sjálfboðaliðarými þar sem hægt er að þurrka útiföt ofl. ***Lokið***

Markmið fyrir næsta ár:

- Setja upp annan hitakút eða tengja heitt vatn á kerfið í Sandaseli.
- Koma betra skipulagi á þvottahúsið og koma út tækjum og áhöldum sem ekki eiga að vera þar.
- Útbúa geymslu fyrir áhöld sjálfboðaliða.
- Skipta um skrá á úтиhurð í gámaeiningunni skv. Ath. semdum brunavarnareftirlits.
- Setja gólfefni sem betra er að þrífa á setustofurými skv. Ath. semdum heilbrigðiseftirlits.

4.1.5. Sandakot

Sandakot er 70 m^2 sumarhús sem upphaflega var sett niður til bráðabirgða. Þar býr nú heilsársstarfsmaður.

Markmið frá síðasta ári

- Byggja skjólvegg við pallinn að framan *EKKI lokið*

Markmið fyrir næsta ár

- Byggja skjólvegg við pallinn að framan

Athugasemdir um starfsmannahúsnæði

Eins og er þá er aðstaðan í Sandakoti ágæt fyrir sérfræðinginn sem nú er í Skaftafelli. Huga þyrfti þó að framtíðarhúsnæði fyrir sérfræðing þjóðgarðsins. Í tillögu að deiliskipulagi er gert ráð fyrir að hægt verði að byggja heilsárshúsnæði undir brekkunum við Sandakot, ef ekki verður bráðlega komið annað svæði í nágrenninu þar sem gert er ráð fyrir íbúðabyggð. Að öllu jöfnu ætti þó frekar að stefna að íbúðabyggð utan þjóðgarðsmarka. Í sumar tókst að koma öllu sumarstarfsfólk í þokkalega fyrir með því að nýta einnig herbergin í skrifstofuhúsnæðinu og skipuleggja vinnuna þannig að unnið var í tvær vikur og frí í eina viku. Tilfinnanlega vantar húsnæði fyrir verslunarstjóra sem gæti séð um verslunina og/eða veitingasöluna yfir sumartímann og gæti þá jafnvel sinnt upplýsingamiðstöðinni á veturna.

Staða markmiða frá síðasta ári

- Húsnæði til að hýsa sumarstarfsmenn þjóðgarðsins er ekki nægilegt og mjög aðkallandi að leysa úr þeim málum. Enn brýnna er að huga að því ef þjóðgarðurinn rekur sjálfur veitingasöluna því þá bætist við starfsmannafjöldann *Málið leyst í bili með vinnuskipulagi en húsnæði vantar fyrir verslunarstjóra*.
- Varanlegt húsnæði vantar fyrir sérfræðing, Sandakot nýttist ágætlega einstaklingi eða jafnvel pari, en dugir varla fyrir barnafjölskyldu *Náðist ekki*

4.1.6. Hæðir

Ekki var farið í neitt viðhald á húsinu í Hæðum þetta árið. Lokið var við að klæða loftið í bílskúnum með steinull og þaksperruplasti.

Fyrirsjáanlegt viðhald á næstu árum

- Músagangur er í veggjum sem reynandi væri að hefta með því að setja net undir veggklæðninguna utan á húsinu.
- Fyrr eða síðar þarf að taka í gegn baðherbergið á efri hæðinni, þar eru óþéttar plötur meðfram baðkari sem lekur meðfram og alveg niður í kjallarann.

- Skipta um útidyrahurðir, þær eru óþéttar.
- Einangra lagnir, til að minnka hitatap.

4.1.7. Bölti

Húsið í Bölt er í eigu þjóðgarðsins. Um það gildir lífstíðarábúðarsamningur frá 29. maí 1978. Þar er kveðið á um að landsdrottinn greiði kostnað af lagfæringum og viðhaldi á íbúðarhúsinu. Ekki eru fyrirliggjandi framkvæmdir vegna viðhalds eða lagfæringa á árinu. Ekki þurfti að fara í neinar aðgerðir vegna neysluvatns á árinu.

Markmið fyrir næstu ár.

- Gera úttekt á ástandi hússins

4.1.8. Önnur stærri mannvirki í Skaftafelli

Hlaðið brunnhús við Skaftafellsbrekkur byggt 1980 af Ragnari Stefánssyni. Þar eru brunnar fyrir neysluvatn.

Sel, bær í vörlu Þjóðminjasafns Íslands frá 1972 og endurbyggður á vegum þess.

Tvær heyhlöður með áspaki. Í umsjá Þjóðminjasafns Íslands.

Smiðja austan íbúðarhússins í Bölt. Var gerð upp á vegum Þjóðminjasafns Íslands laust fyrir 1980. Í umsjá Þjóðminjasafns Íslands.

Hænsnakofi og hesthús við Hæðir.

Rafstöðin í Eystragili og mannvirki sem henni tengjast, þar með talin stífla ofan við Magnúsarfoss og aðrennslisrás.

Nokkrar hálfrundar tóftir við Hæðir og fleiri gamlar tóftir sem tengjast búskap víðsvegar í þjóðgarðinum, m.a. hesthús ofan við Bölt sem byrjað var að gera upp fyrir nokkrum árum. Heimagrafreitur í brekkunum neðan við Bölt.

Skúr yfir borholu á aurunum framan við Skaftafellsjökul. Þar er vatnsdæla sem gengur fyrir rafmagni.

Borhola með heitu vatni rétt við starfsmannahúsið Sandasel.

Starfsmenn þjóðgarðsins sjá um slátt kringum Sel og hlöðurnar og á þökum þeirra. Einnig slátt í heimagrafreitnum. Síðumars voru klipptar niður sjálfsáðar reynihríslur í grafreitnum og mosi rakaður upp úr grassverðinum. Starfsmenn húsafríðunarnefndar komu á vordögum til að lagfæra vestari hlöðuna. Huga þarf að viðhaldi á klæðningunni utan á Selinu en hún er farin að morkna og fúna. Bora þarf nýja neysluvatnsholu á vatnsverndarsvæðinu við brunnhúsið. Vatnsleiðslan frá borholunni framan við Skaftafellsjökul er ekki í frostfríu lagi svo alltaf þarf að skipta yfir á brunnana, haust og vor en þeir eru ekki eins djúpir og anna ekki sumarnotkuninni.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Lagfæra rafstöðvarhúsið sem var gert upp fyrir nokkrum árum og koma rafstöðinni í gagnið. Setja niður nýja rafmagnsstaura til að leiða rafmagn frá rafstöðinni í ljós á bílastæði **Ekki lokið**
- Ræða við fornleifafélag Öræfa um viðgerð á hesthúsi ofan við Bölt sem fenginn var styrkur til að endurreisa **Ekki lokið**

Markmið fyrir næsta ár:

- Lagfæra rafstöðvarhúsið sem var gert upp fyrir nokkrum árum og koma rafstöðinni í gagnið. Setja niður nýja rafmagnsstaura til að leiða rafmagn frá rafstöðinni í ljós á bílastæði.
- Ræða við fornleifafélag Öræfa um viðgerð á hesthúsi ofan við Böltu sem fenginn var styrkur til að endurreisa.
- Láta bora nýja holu fyrir neysluvatn á vatnsverndarsvæðinu við brunnhúsið.
- Virkjun á heitu vatni sem fannst við tilraunaborun í byrjun árs 2009.
- Vararafstöð sem tekur við þegar rafmagnið fer sem gerist ansi oft.

4. 1.9. Göngubrýr og helstu mannvirki á gönguleiðum

Mynd 1 Stórgryti á gömlu gönguleiðinni vestan við Svartafoss

Unnið var að því að breyta gönguleiðinni við Svartafoss þar sem mikið hrún hefur orðið úr hlíðinni vestan megin, niður á göngustíginn. Byggðir voru tveir brúarstöplar úr timbri og fylltir grjóti, en ákveðið var að sjá hvernig þeir kæmu undan vetri áður en brúin yrði sett á. Byggðir voru pallar og tröppur upp hlíðina vestan megin við lækinn.

Eystri brúin við mynni Vestragils losnaði upp af undirstöðum sínum í leysingum um vorið og flaut tugi metra niður með læknum og var hún dregin á sinn stað með dráttarvél og lagfærð. Pallurinn sem var við enda malbikaða göngustígsins að Skaftafellsjökli var fjarlægður þar sem búið er að færa leiðina. Vegagerðin hefur undanfarin ár gefið þjóðgarðinum timbur sem til fellur þegar skipt er um brúargólf á hinum ýmsu brúum og í ár fengum við tölувvert af timbri sem hefur nýst vel við framkvæmdir.

Mynd 2 Sjálfböðaliðar að störfum við Svartafoss

Mynd 3 Tröppur og pallar, sér í brúarstöplana efst til vinstri

Tafla 1. Göngubrýr og önnur mannvirki á gönguleiðum

Göngubrýr og önnur mannvirki á gönguleiðum		
Tegund	Staðsetning	Ástand í lok árs
Göngubrú	Yfir Morsá við Götugil	Gott
Göngubrú	Yfir Morsá norðan við Grjóthól	Gott
Göngubrú	Við mynni Vestragils, 2 stk	Gott, sú eystri var lagfærð um vorið
Göngubrú	Við mynni Eystragils	Gott
Göngubrú	Yfir Vestragil ofan við stíflu	Gott
Göngubrú	Yfir Eystragil við Heygötufoss	Gott, en er farin að halla töluvert. Þarf að fylgjast með undirstöðum.
Göngubrú	Yfir Eystragil uppi á heiði	Gott
Göngubrú	Yfir Vestragil upp við Svartafoss	Undirstöður orðnar beyglaðar og erfitt að koma brúnni saman. Lítill brú sett á yfir vetrartímann. Verið að smíða heilsársbrú.
Minni göngubrýr,	Á leiðinni yfir Vesturheiði í Morsárdal, að Skaftafossi frá útsýnishólnum, frá Sjónarskeri að Skerhól, rétt undir Sjónarskeri og á hringleið að Skaftafellsjökli.	Grjót fyllir alveg upp í farveginn undir innri göngubrúnni að Skaftafellsjökli. Mikið grjót sópaðist yfir hana og langt út á göngustíginn í leysingum í október.
Tröppur og pallur	Upp frá Lambhaga og vestan við Eystragil	Í góðu lagi
Timburstígar	Á Vesturheiði yfir í Morsárdal, á Austurheiði milli Vestra- og Eystragils.	Í góðu lagi
Timburpallar	Í Austurbrekkum, á hringleið að Skaftafellsjökli og á leið að Morsá undir brekkum	Gott, útsýnispallurinn sem var áður endastöð framan við Skaftafellsjökul var fjarlægður. Einn pallur á leið að Morsá hefur lyfst upp í frosti og þarf að laga.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Áætla hversu mikið efni þyrfti í göngupalla á gönguleiðinni um Miðheiði sem áður var gönguleið innan þjóðgarðsins en hefur verið lokað í fjöldamörg ár. **Náðist ekki**
- Skoðaðir verði möguleikar á smíði nýrrar göngubrúar yfir Morsá innst í dalnum **Byrjað að skoða**
- Smíðuð heilsársgöngubrú yfir Stóralæk neðan við Svartafoss **Búið að smíða undirstöður**
- Smíðaðar tröppur og pallar upp hlíðina vestan við Svartafoss þar sem leiðin verður færð undan klettum sem hrynnur úr **Búið að ákveða leiðina og byrjað að smíða**

Markmið fyrir næsta ár:

- Ljúka við göngubrú, tröppur og palla við Svartafoss.
- Skoðaðir verði möguleikar á smíði nýrrar göngubrúar yfir Morsá við Morsárlón.
- Áætla hversu mikið efni þyrfti í göngupalla á gönguleiðinni um Miðheiði sem áður var gönguleið innan þjóðgarðsins en hefur verið lokað í fjöldamörg ár.
- Taka upp nyrðri brúna að Skaftafellsjökli og setja lengri upphækkaða brú/pall úr lerki.

- Laga pallinn sem hefur lyfst upp meðfram tjörninni á gönguleiðinni að göngubrúnni yfir Morsá við Götugil.

4.1.10. Mannvirki á suðursvæði utan Skaftafells

Haustið 2009 var komið upp þurrsalerni við lónið framan við Heinabergsjökul. Það var tekið í notkun sumarið 2010.

Vatnajökulsþjóðgarður keypti á árinu Múlakot í Lónsöræfum af Gunnlaugi Ólafssyni sem aðsetur fyrir landvörð yfir sumartímann. Þetta er ágætt hús sem þarf þó að breyta til að það nýtist sem best fyrir landvörðinn. Þjóðgarðsvörður fór með landverði í júlíþyrjun til að taka út aðstöðuna og leggja drög að framkvæmdaplaní og efniskaupum. Koma þarf rennandi vatni inn í húsið, lagfæra eldunaraðstöðu, panelklæða forstofuna og þéttu útihrurðina þar sem boríð hefur á mísagangi inn í húsið á veturna. Koma þarf upp salernisaðstöðu fyrir landvörðinn.

Markmið fyrir næstu ár.

- Framkvæmdir í Múlakoti

4.2 Bifreiðar

Land Rover, Freelander PV N92 sem keyptur var í fyrra, hefur reynst vel og er nær eingöngu nýttur af þjóðgarðsverði og sérfræðingi í Skaftafelli.

Yfir sumartímann var leigður pallbíll í Skaftafell. Hann var mest notaður á svæðinu til verka sem til félru og einnig til eftirlitsferða allt að Fjallsárlóni. Hann var alls keyrður um 5600 km í sumar. Einnað var leigður pallbíll í 3 mánuði á Höfn til eftirlits á Heinabergssvæðinu og allt að Jökulsárlóni. Alls voru eknir um 3.400 km í sumar.

4.3 Vélar og tæki

Þjóðgarðsvörður lenti í aftanákeyrslu á Landrover bíl þjóðgarðsins. Búið er að gera við skemmdirnar sem urðu á stuðara og afturhlera bifreiðarinnar, en hann var í rétti. Keyptur var grassafnari á kúbótann og sá starfsmaður þjóðgarðsins um slátt á tjaldflötum seinnipart sumars.

Tafla 2. Vélar og tæki

Vélar og tæki			
Gerð vélar	Númer	Ástand í lok árs	Annað
Kúbóta dráttarvél	IM 0271	Gott	Skoðun án ath.semda
Yanmar beltavagn	IB 0130	Rafgeymir lélegur	Skoðun án ath.semda
Ifor Williams, kerra	OL955	Gott	Vantar 1 glitauga
Vélhjólbörur		Gott	Fóru í yfirhalningu
Sláttuvél	AL-KO Classic 5,1B Auto	Gott	Ný frá í fyrra
Rafmagnssláttuvél		Í lagi	
Rafmagnsorff	01 GV WOGT845	Í lagi	
Kawasaki, bensínorf	01 KA HA035B-AS50	Gott	
Bensínorf		lélegt	

Bensínorf	Til lúpínusláttar	Gott	
Bútsög		Gott	
Rafstöð		Gott	v/framkvæmda
Rafstöð		Gott	Fyrir hestagirðingu
Vatnadrekinn		Þarfnaст yfirhalningar	Ryðgaður og málning farin að flagna

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Rífa innan úr gamla snyrtihúsini á tjaldsvæðinu og útbúa þar geymslu fyrir kúbótann og önnur tæki og áhöld til umhirðu á tjaldsvæðinu þannig að þau séu miðsvæðis þegar þau eru í notkun yfir sumartímann **Lokið**
- Koma skipulagi á verkfæri og áhöld þjóðgarðsins **Í gangi**
- Ljúka við geymslu fyrir vélar og verkfæri á tjaldsvæði **Í gangi**
- Kaupa grassafnara á kúbótann **Lokið**
- Kanna kaup á rafbíl til að þjónusta tjaldsvæðið t.d. til sorphirðu **EKKI lokið**

Markmið næsta árs:

- Koma skipulagi á verkfæri og áhöld þjóðgarðsins.
- Ljúka við geymslu fyrir vélar og verkfæri á tjaldsvæði.
- Kanna kaup á rafbíl til að þjónusta tjaldsvæðið t.d. til sorphirðu og koma upp aðstöðu til að hafa hann inni.
- Koma Vatnadrekanum í húsaskjól t.d. á vélasafninu á Skógum.

5. STARFSMENN OG HELSTU VERKEFNI ÞEIRRA

5.1 Heilsársstarfsmenn

Á suðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs eru þrjár heilsársstöður, þjóðgarðsvarðar og tveggja sérfræðinga og eru sömu starfsmenn við störf og undanfarin ár. Í lok október tók María Rós Newman til starfa í upplýsingamiðstöðinni og sá um hana í veturn. Hún verður við störf fram á vorið. Þetta er annað árið sem er opið alla daga í upplýsingamiðstöðinni og skipta starfsmenn helgarvinnu með sér.

Þjóðgarðsvörður gerir tillögu að framkvæmdaáætlun fyrir svæðið og tekur þátt í gerð rekstraráætlunar fyrir svæðið. Hann sá sem fyrr að mestu um ráðningar og skipulagningu vinnu starfsmanna og útbjó verkefnalista fyrir starfsmenn og sjálfboðaliða, starfslýsingar, vaktatöflur, vinnuskýrslur og starfsmannafundi auk daglegrar verkstjórnar og utanumhald vegna rekstursins. Hann hafði yfirumsjón með verslun í upplýsingamiðstöð, skipulagningu hennar, ákvað vöruúval og verðlagningu á vörum. Þá hélt hann utan um kassauppgjör í verslun og sá um talningu um áramót. Einnig tók hann á móti skólahópum og öðrum sérhópum og móttöku ýmissa annarra gesta utan dagskrár og skipulagði fræðsludagskrá í Skaftafellsstofu. Þá vann hann að nýjum bæklingi fyrir Skaftafell sem kom út í árslok auk vinnu við þjóðgarðsbæklinginn sem kom út í sumar.

Helga, sérfræðingur á Höfn sá um skipulagningu á landvörslu í Lónsöræfum og var í sambandi við landvörð á Höfn með verkefni. Hún vann að samantekt um jarðfræði í Vatnajökulsþjóðgarði fyrir starfsmenn þjóðgarðsins í upplýsingagjöf og landvörslu og var þeirri vinnu að mestu lokið um áramótin. Hún vann að gönguleiðakorti fyrir Lón auk þess

sem hún lauk við skilti við Fláajökul en hvort tveggja er samstarfsverkefni þjóðgarðsins og Ferðamálafélags Austur. Þá vann hún að skiltum á Heinabergssvæðinu Hún sótti ýmsa fundi vegna samstarfsverkefna og tók tvö stutt námskeið í GIS upplýsingakerfi. Helga var tengiliður við Ferðaþjónustuna í Hólmi og Skálafell sem sáu um upplýsingagjöf fyrir þjóðgarðinn í sumar.

Guðmundur, aðstoðarmaður þjóðgarðsvarðar, hefur haldið utan um innranet, heimasíðu og facebook síðu þjóðgarðsins. Þá vann hann að uppfærslu á Wikipedia upplýsingasíðum um Skaftafell og Vatnajökulsþjóðgarð

(http://en.wikipedia.org/wiki/Vatnaj%C3%B6kull_National_Park) og Skaftafell

(<http://en.wikipedia.org/wiki/Skaftafell>). Guðmundur var tengiliður við Ferðaþjónustuna í Hoffelli um upplýsingagjöf sem þau sáu um fyrir Vatnajökulsþjóðgarð. Guðmundur leysti þjóðgarðsvörð af í sumarfrí og vann að endurskipulagningu vaktakerfis fyrir starfsfólk og niðurröðun í starfsmannahúsnæði. Hann lauk við gerð þriggja fræðsluskilta sem staðsett eru á öldunni við Hoffellslon. Guðmundur var umsjónarmaður með útgáfu þjóðgarðsbæklinga sem út kom í sumar. Þá gerði hann tillögu að nýrri göngu- og hjólateið yfir Morsárdal inn að Bæjarstaðaskógi og sá um lagningu hennar og stikun. Hann sótti nokkur málþing og fyrirlestra um málefni tengd þjóðgarðinum.

Markmið frá síðasta ári:

- Að auka starfshlutfall starfsmanns í upplýsingagjöf í upplýsingamiðstöðinni í Skaftafelli frá 1. september til 1. maí. Myndi einnig sjá um ræstingar í gestastofu og skrifstofuhúsnæði *Náðist*
- Að upplýsingagjöf allt árið á vegum Vatnajökulsþjóðgarðs verði aukin á suðursvæðinu *Náðist ekki*

Markmið fyrir næsta ár:

- Að upplýsingagjöf allt árið á vegum Vatnajökulsþjóðgarðs verði aukin á suðursvæðinu.
- Vinna í Vinnuumhverfisvísum Vinnueftirlitsins.

5.2 Sumarstarfsmenn

Alls störfuðu 16 sumarstarfsmenn í Skaftafelli sumarið 2011 við landvörslu og í upplýsingamiðstöð en 5 þeirra voru aðeins hluta af sumrinu og ein í afleysingum í stuttan tíma, þannig að stöðugildi voru í raun 13 og vinnuvíkur 159. Landverðir voru við störf frá 15. apríl til 24. október. Sami landvörður og í fyrra var í Lónsöræfum í 6 vikur, Unnur Jónsdóttir, en hún var einnig tvær vikur í Skaftafelli í júní. Landvörður á Höfn var eins og í fyrra, Rannveig Einarsdóttir, sem sinnti Heinabergssvæðinu og áningarástöðum að Hrollaugshólum í hálfu starfi og var í hálfu starfi í Jöklasýningunni og upplýsingamiðstöðinni á Höfn.

Alls voru 11 starfsmenn með landvarðaréttindi við störf í sumar eða 9 stöðugildi alls.

Tafla 3. Sumarstarfsmenn á suðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs 2011

Starfsmaður	Tímabil	Starfssvið	Starfssumar
Anna Guðrún Aradóttir	18.5 – 17.8	Landvarsла/móttaka	2
Auður H. Ármannsdóttir	7. 6 – 31. 8	Móttaka	2
Elías Már Guðnason	15.6 – 31. 8	Landvarsла/móttaka	3
G. Stefanía V. Ingólfssd.	2.6 – 17. 8	Ræstingar	1
Hákon Jensson	20.5 – 24.10	Landvarsла/móttaka	2
Halla Tinna Arnardóttir	1.6 – 1.7	Landvarsла/móttaka	5
Herdís Hermannsdóttir	15.4 – 10.6	Landvarsла/móttaka	2
Hrafnhildur Ævarsdóttir	8.6 – 24.8	Landvarsла/móttaka	1
Klaus Kretzer	1.4 – 30.9	Landvarsла/verkamaður	3
Málfríður Ómarsdóttir	1.7 – 5.8	Landvarsла/móttaka	9
Rannveig Einarsdóttir	1.6. – 31.8	Höfn/Skaftafell, landvarsла/móttaka	2
Sabrine Schmitt	29.7 – 12.8	Ræstingar	1
Sigrún Sigurgeirsdoðttir	6.7 – 10.8	Móttaka	1
Sigurður Óskar Jónsson	1.6 – 30.09	Móttaka	1
Pórður Sævar Jónsson	8.6 – 24.8	Landvarsла/móttaka	1
Porri Hauksson	15.6 – 15.8	Ræstingar	1
Unnur Jónsdóttir	15.6. – 15.8	Lónsöræfi /Skaftafell Landvarsла/móttaka	2

Í veitingasölunni í Skaftafelli voru 10 sumarstarfsmenn en starfstímabil mismunandi. Yfirmaður veitingasölunnar var Anna María Ragnarsdóttir

Tafla 4. Starfsmenn veitingasölu í Skaftafelli sumarið 2011

Arnaldur Björnsson
Gunnþórunn Klara Sveinsdóttir
Halldóra Oddsdóttir
Ingólfur Bjarni Kristinsson
Jósef Muscat
Pétur Már Sigurjónsson
Ragna Kristín Jónsdóttir
Ragnar Sigurðsson

Valdís Óskarsdóttir
Porvarður Hreinn Brynjólfsson

Í upphafi sumars er haldinn kynningarfundur þar sem starfsmenn fá yfirlit yfir Vatnajökulsþjóðgarð, Skaftafell, starfið, samninga, reglur og skyldur ofl. Farið er með nýja starfsmenn í gönguferðir um svæðið og saga svæðisins og áhugaverðir staðir kynntir fyrir þeim. Þá fengu allir starfsmenn kynnisferðir um suðursvæðið til að kynnast betur gisti- og afþreyingarmöguleikum á svæðinu og gera sér grein fyrir vegalengdum og þ.h. Nýjum starfsmönnum er einnig alltaf boðið í Ingólfshöfða með Öræfaferðum.

Farið var reglulega í eftirlitsferðir á áningarástaði til austurs og vestur og týnt rusl. Landverðir fóru að brúarbitunum á Skeiðarársandi í vestur og að Fjallsárlóni í austur. Í júlí var farið einu sinni í viku en sjaldnar í júní og ágúst. Teljum við að reglubundið eftirlit sé nauðsynlegt á þessum vinsælu áningarstöðum bæði til að gera landverðina sýnilegri á svæðinu og einnig til að stuðla að betri umgengni.

Töluverðar breytingar voru á vaktafyrirkomulagi sem helgaðist að mestu af því að skipuleggja þurfti vaktir starfsmanna miðað við starfsmannahúsnaði sem í boði var. Starfsmenn unnu í tvær vikur og fengu frí í eina viku og losuðu þá herbergið fyrir næsta mann. Tveir starfsmenn í Skaftafelli bjuggu í heimahúsi. Tveir starfsmenn voru með herbergi í skrifstofuhúsnæðinu en aðrir voru í Sandaseli. Landvörður á Höfn er búsettur þar og landvörður í Lónsöræfum var nú mest allt sumarið í Múlakoti, húsi sem Vatnajökulsþjóðgarður festi kaup á í Kollumúla.

Tveir starfsmenn voru einungis í ræstingum og kom ein stúlka inn í afleysingar til viðbótar í tvær vikur yfir mitt sumarið. Tveir starfsmenn voru nær eingöngu í móttökunni og einn sinnti viðhaldi, slætti og öðrum verkamannastörfum. Önnur störf voru blanda af landvörslu, verkamannavinnu og móttöku.

Fyrirkomulagið gafst nokkuð vel, það er oft skilvirkara að hafa ákveðna starfsmenn alfarið í ræstingum og móttöku. Hitt er svo annað mál að þessi störf eru lýjandi og spurning hvort við reynum að blanda þessu meira saman næsta ár.

Staða markmiða síðasta árs

- Starfsmannahandbók fyrir Skaftafell **Enn unnið að henni**
- Koma á næturvörslu á tjaldsvæðinu **Náðist ekki**
- Staðháttanámskeið fyrir starfsmenn **Langt komið**
- Endurskipulagning vakta út frá húsnæði **Náðist**

Markmið fyrir næsta ár

- Starfsmannahandbók fyrir Skaftafell
- Koma á næturvörslu á tjaldsvæðinu
- Staðháttanámskeið fyrir starfsmenn

5.3 Sjálfboðaliðar

Sjálfboðaliðar frá Umhverfisstofnun unnu að ýmsum verkefnum í þjóðgarðinum í summar. Alls voru vinnuvikur sjálfboðaliða þetta sumarið um 230 talsins sem er mun meira en í fyrra. Gert var ráð fyrir um 180 vikum upphaflega, en vegna öskufjúks og erfiðra aðstæðna á ýmsum öðrum svæðum sem sjálfboðaliðarnir áttu að vinna á var tekið við fleiri hópum en fyrirhugað var. Starfsmenn þjóðgarðsins koma með tillögur að verkefnum sumarsins og taka einnig þátt í

sumum verkefnanna en annars hélt Chas utan um allt sjálfboðaliðastarf hvort sem það voru sjálfboðaliðar UST eða aðrir.

Sjálfboðaliðar hafa undanfarin ár haft tvö herbergi og eldunaraðstöðu í austurhluta Sandasels til umráða. Þá hafa þeir aðgang að þvottahúsi í Sandaseli. Sjálfboðaliðar voru einnig með aðstöðu á tjaldsvæðinu í svokölluðu tehúsi. Þar hafa þeir eldunaraðstöðu og frystikistu m.a. Allflestir sjálfboðaliðar gistu í tjöldum á tjaldsvæðinu. Sjálfboðaliðar fengu afhenta skiptimynt í sturtur og almenningsþvottavél auk þess sem langtíma sjálfboðaliðar fengu ókeypis aðgang að interneti í 1 klst. á viku.

Sjálfboðaliðar eru afar verðmætir starfskraftar fyrir Skaftafell og þar eru margir einstaklingar innanbúðar sem hafa dýrmæta þekkingu á göngustígagerð hér á landi.

Helstu verkefni sjálfboðaliða í Skaftafelli í sumar voru:

- Lúpínusláttur frá lokum maí fram í miðjan júní. Eyrar við Morsána, allar plöntur sem fundust austan Morsár rifnar upp. Allar stakar plöntur utan aðalbreiðunnar fjarlægðar eftir föngum. Þetta er framhaldsverkefni.
- Hreinsað upp úr drenum við flesta stíga og þau löguð.
- Unnið áfram í Austurbrekkum.
- Unnið í heiðahringnum, mest við Skerhól.
- Hjallanes, stikun gönguleiðar og lagaður stígurinn.
- Hoffell, stikun gönguleiðar og lagfæringar.
- Lónsöræfi, lagfæringar á gönguleiðum.
- Moldartröppur á leiðinni niður að Svartafossi, austan megin.
- Smíðaðir brúarstöplar og pallar yfir Stóralæk neðan við Svartafoss.
- Smíðaðir kassar fyrir grjót á tjaldstæði
- Brúartimbur frá Vegagerðinni naglhreinsað og staflað.

Staða markmiða frá fyrra ári

- Huga þarf almennt að betri aðbúnaði fyrir sjálfboðaliða í Skaftafelli **Gert heilmikið**
- Koma upp sturtum í aðstöðunni í Sandaseli og gera svefnrýmið meira aðlaðandi **Settur upp einn sturtuklefí**
- Aðskilja þvottaaðstöðu og matvälageymslur landvarða og sjálfboðaliða **Náðist að hluta**

Markmið fyrir næstu ár

- Starfsmenn þjóðgarðsins taki meiri þátt í stýringu á sjálfboðaliðahópum.
- Ljúka við að koma aðstöðunni í Sandaseli í gott horf, setja upp annan sturtuklefa og klára að ganga frá eldhúsi og svefnaðstöðu.

5.4 Fatnaður starfsfólks

Vatnajökulsþjóðgarður leggur starfsfólk til vinnufatnað sem er almennt mjög líffagr. Huga þyrfti að öðrum buxum fyrir starfsfólk í ræstingum og jafnvél móttöku, það er óþarfi að fólk sé í göngubuxum við þau verk. Skærbláir bolir fyrir móttöku komu seint um sumarið og voru því ekki notaðir í ár.

Staða markmiða frá síðasta ári.

- Þunnir bolir eða langerma peysur fyrir starfsfólk, ekki polo ***bolir komu seit, ekki komin reynsla á þá***
- Þunnar buxur fyrir starfsfólk í ræstingum ***Náðist ekki***

Markmið fyrir næsta ár.

- Þunnar buxur fyrir starfsfólk í ræstingum.
- Eiga allar stærðir af vinnufatnaði

6. GESTIR OG ÞJÓNUSTA ÞJÓÐGARÐSINS

Fjöldi fólks heimsækir Skaftafell árið um kring þó langmestur þunginn sé auðvitað yfir sumartímann. Það er mikilvægt að ferðamenn geti einhversstaðar nálgast upplýsingar um ferðaleiðir, gistogramuleika og afþreyingu á svæðinu, og kemur það bæði ferðaþjónustuaðilum á svæðinu til góða sem og eykur það öryggi ferðamanna. Þar sem suðursvæðið er aðgengilegt ferðafólki allt árið og vaxandi straumur ferðafólks er á jaðartímum væri æskilegt að geta boðið upp á upplýsingagjöf á fleiri stöðum allt árið.

6.1 Skaftafellsstofa, upplýsingamiðstöð

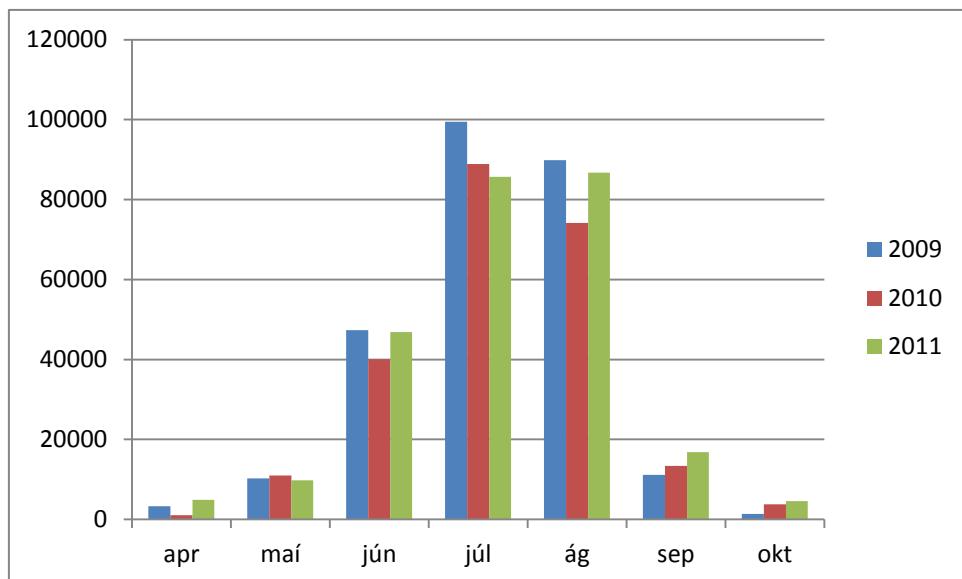
Opið var í upplýsingamiðstöðinni alla daga á þessu ári nema aðfangadag og jóladag. Vegna goss í Grímsvötnum var einnig lokað 22. – 25. maí og vegna starfsmannafundar og námskeiða var lokað 17., 24. og 25. nóvember. Opnunartími upplýsingamiðstöðvarinnar sumarið 2011 var með sama sniði og undanfarin ár og miðast að hluta til við áætlunarferðir að og frá Skaftafelli.

Tafla 5. Opnunartími Skaftafellsstofu 2011

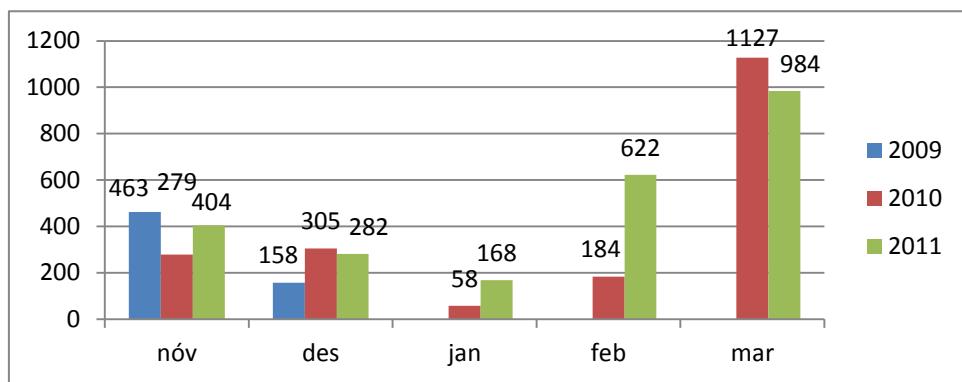
1. janúar – 28. febrúar	11 - 15
1. mars - 20. maí	9 - 16
21. maí– 15. júní	9 - 19
16. júní - 20. ágúst	8 - 21
21. ágúst. - 30. sept.	9 - 19
1. okt. – 31. okt.	9 - 16
1. nóv. - 31. des.	11 - 15

Byrjað var að hafa opið alla daga, í apríl árið 2010 og eru þessi ár því samanburðarhæf frá þeim tíma hvað varðar opnunartíma. Eins og sést á grafinu hér fyrir neðan er töluverð fjölgun heimsókna í Skaftafellsstofu flesta mánuði ársins 2011 og í heildina voru gestir um 24.000 fleiri en í fyrra. Færri gestir komu í mánuðunum maí, júlí og desember. Gosið í Grímsvötnum setti strik í reikninginn í maímánuði, og fækkun ferðamanna í júlí má eflaust líka rekja til þess sem og hlaups í Múlakvísl. Teljarinn í dyrum aðalinngangars í Skaftafellsstofu sýndi tæplega 260 þúsund heimsóknir á árinu. Þess ber þó að geta að frá nóvember er teljarinn tekinn úr sambandi og handtalið fram til 1. mars til að fá nákvæman gestafjölða. Talningin

sýnir ekki heildarfjölda gesta sem koma í Skaftafellsstofu þar sem margir fara inn og út nokkrum sinnum á meðan á dvöl þeirra stendur, aðrir koma aldrei inn og starfsmenn eru einnig á ferðinni framhjá teljaranum. Hann gefur aftur á móti góða mynd af erlinum í upplýsingamiðstöðinni og með því að bera gestafjöldann saman við bílaumferð að og frá Skaftafelli er hægt að fá nokkuð góða mynd af fjöldanum auk þess sem hægt er að skoða þróunina milli ára. Til að vel ætti að vera þyrfti að handtelja fólk út úr rútum og bílum yfir nokkra daga til að fá enn betri samanburð. Talið var í einn dag í sumar og stefnt á að telja oftar næsta sumar.

Mynd 4. Heimsóknir í Skaftafellsstofu frá apríl til október árin 2009 - 2011 samkvæmt teljara í andyri

Mynd 5. Heimsóknir í Skaftafellsstofu yfir vetrarmánuðina árin 2009 - 2011 samkvæmt teljara í andyri

Í Skaftafellsstofu er eins og áður lögð áhersla á að vera með til sölu handbækur, landakort og vandaðar ferðamannabækur auk vandaðrar íslenskrar framleiðslu á fatnaði og minjagripum og sem mest af nærsvæðinu. Vörusala var svipuð og í fyrra en sala á bókum jókst tölувert milli ára eða um 16%. Þjóðgarðsvörður sá að mestu um pantanir fyrir verslunina í sumar en ef vel ætti að vera þyrfti að vera sérstakur verslunarstjóri yfir sumartímann í Skaftafelli til að sjá um pantanir á vörum, uppgjör og vinnuskýrslur starfsmanna. Þar til Vatnajökulsþjóðgarður tók til starfa var alltaf sérstakur verslunarstjóri á sumrin en eins og staðan er í dag er ekkert boðlegt húsnaði fyrir slíkan starfsmann. Reynt var að láta

starfsmenn í móttöku fara yfir vörur og gera tillögur að pöntunum, en með því vaktafyrirkomulagi sem við tókum upp var erfitt að láta það ganga.

Allra best væri að ráðinn yrði heilsársstarfsmaður sem sæi um upplýsingamiðstöðina á veturna og pantanir og uppgjör fyrir verslun og veitingasal á sumrin. Til að það geti gengið vantar húsnæði á staðinn. Þjóðgarðurinn rak eldhús og veitingasölu í Skaftafellsstofu í summar með svipuðu sniði og í fyrra. Lögð er áhersla á að nota hráefni af svæðinu. Settur var innbyggður frystiklefi þar sem áður var þurrvörugeymsla í eldhúsi.

Staða markmiða fyrra árs:

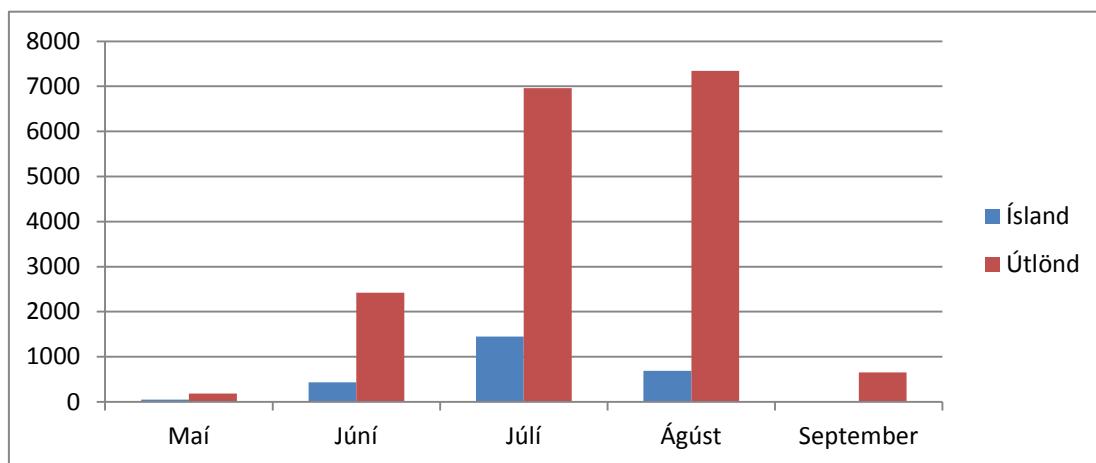
- Bæta þekkingu starfsmanna á nærsvæði sínu með kynnisferðum og gönguferðum í Skaftafelli **Gekk ágaetlega en alltaf í vinnslu**
- Setja upp námskeið sem starfsmenn færu í gegnum á hverju ári til að bæta þekkingu þeirra á þjóðgarðinum þ.m.t. lögum og reglum þjóðgarðsins og náttúruverndar almennt **Farið yfir þessa hluti í byrjun sumars, en má bæta**
- Bæta kæli- og frystigeymslur í eldhúshlutanum **Náðist**
- Flísaleggja eða malbika stétt við starfsmannainngang veitingasölunnar þar sem einnig er vörumóttaka **Náðist ekki**
- Verslunarstjóri yfir sumartímann **Náðist ekki**

Markmið fyrir næsta ár:

- Flísaleggja eða malbika stétt við starfsmannainngang veitingasölunnar þar sem einnig er vörumóttaka.
- Verslunarstjóri yfir sumartímann.
- Setja markísur yfir útisvæði veitingasalar.

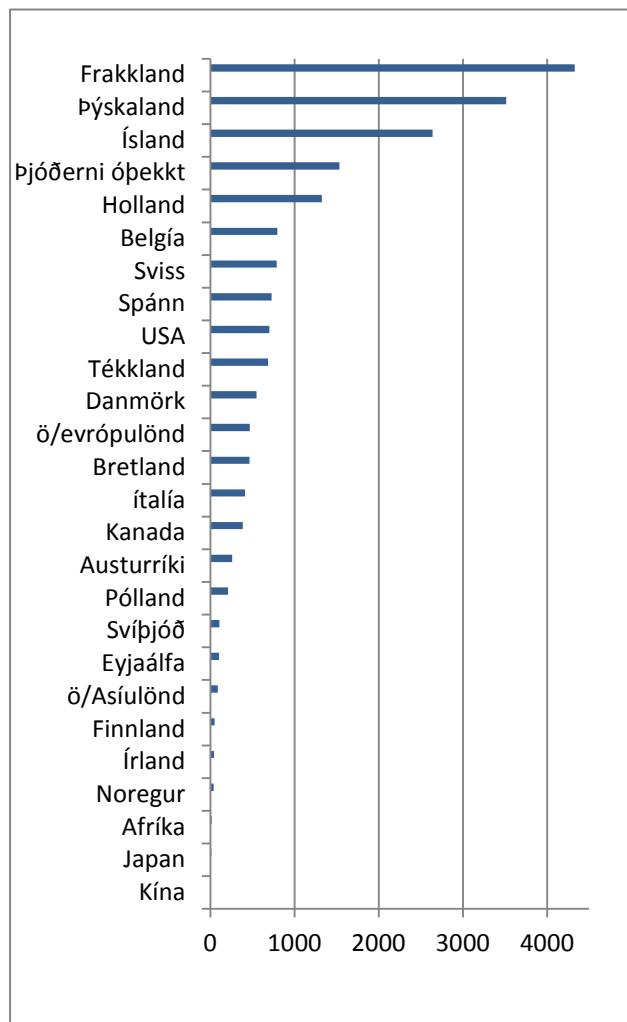
6.2 Tjaldsvæði

Þjóðgarðurinn sá um rekstur tjaldsvæðisins í Skaftafelli eins og undanfarin ár. Helsti kosturinn við að þjóðgarðurinn sjái um rekstur tjaldsvæðisins er sá að starfsmenn hafa þá meiri samskipti við gesti þjóðgarðsins og geta komið á framfæri upplýsingum og fræðslu t.d. þegar verið er að rukka tjaldgjöld og við almennt eftirlit.

Mynd 6. Gistinætur á tjaldsvæðinu í Skaftafelli sumarið 2011

Tjaldsvæðið opnar formlega 1. maí og er opið til 30. september. Gestum er þó heimilt að tjalda utan þess tíma. Gistinætur voru alls um 20.200 og voru 6.500 færri en í fyrra. Þar af voru gistinætur Íslendinga um 2.600 eða um 5.500 færri en síðasta sumar. Má gera ráð fyrir að öskufall á svæðinu frá eldgosinu í Grímsvötnum og svo vætutíð í sumar hafi fælt íslendinga frá því að gista á tjaldsvæðinu í sumar. Færri erlendir ferðamenn gисту á tjaldstæðину í júlí en síðasta sumar en aðra mánuði fjölgaði heldur. Leyfi er fyrir 1.510 manns á tjaldstæðину í einu.

Mynd 7. Tjaldgestir í Skaftafelli 2011, skipt eftir þjóðernum

á vorin og tæma á haustin og fer þá yfir allar lagnir og ástand á snyrtihúsum í leiðinni. Á veturna kemur neysluvatnið úr brunnum í gamla brunnhúsínu en á sumrin er skipt yfir á neysluvatnsholu sem var boruð framan við Skaftafellsjökul í um kílómetra fjarlægð frá upplýsingamiðstöðinni. Til stendur að bora nýja neysluvatnsholu á vatnsverndarsvæðinu við brunnhúsið og loka þá þeiri sem er framan við Skaftafellsjökul.

Staða markmiða frá síðasta ári

- Koma kúbótadráttarvél í gagnið til að slá gras á tjaldflötum **Náðist**
 - Kaupa grassafnara til að hirða hey af tjaldflötum **Náðist**
 - Bæta merkingar á tjaldsvæðinu og laga kaðla og afmarkanir **Náðist að hluta**
 - Huga að limgerðum og hvernig er best að snyrta þau **Náðist ekki**

Íslendingar hafa jafnan verið fjölmennasta þjóðin á tjaldsvæðinu en voru nú í þriðja sæti á eftir frókkum og þjóðverjum.

EKKI VAR NÆTURVAKT Á TJALDСВЕДИNU Í SUMAR
EN UM HELGAR VAR VAKT TIL KL. 24:00 EÐA
01:00 EFTIR AÐSTÆÐUM EN VIRKA DAGA TIL KL.
23:00. ALLTAF VORU TVEIR Á SEINNI VAKT UM
HELGAR OG GERT VAR RÁÐ FYRIR AÐ ALLTAF FÆRU
TVEIR SAMAN AÐ RUKKA GISTIGJÖLD Á
TJALDСВЕДИNU.

Benedikt Steinþórsson frá Svínafell var fenginn til að bera áburð á tjaldflatirnar og sá hann um fyrsta slátt á þeim í sumar. Eftir að grassafnarinn var kominn og búið að tengja hann við sláttuvélina sá starfsmaður þjóðgarðsins um slátt. Sumarstarfsmenn sáu um slátt í kringum hús og meðfram limgerðum.

Starfsmenn sjá um að hirða rusl sem til fellur á tjaldsvæðinu og nýta pallbíl þjóðgarðsins í það.

Björgunarsveitin Kári í Öræfum hefur lagt til dósagrindur og fær að hirða dósirnar til fjárlunar fyrir starfsemi sína.

Bragi Karlsson pípulagningarmeistari frá Höfn sér um að hleypa vatni á tjaldsvæðið

- Koma upp betri (og fallegri) sorphirðuálátum, þetta er mislitt samansafn af frekar óhrjálegum járnkössum og grindum ***Í vinnslu***
- Stækka rotþró við Kotið, eða bæta við annarri ***Náðist ekki***
- Koma upp leiktækjum fyrir börn ***Náðist ekki***
- Koma á fót næturvöktum á tjaldstæðinu um helgar ***Náðist ekki***
- Huga að frekari öryggisbúnaði á tjaldsvæðinu, t.d. brunahana, hjartastuðtæki ofl. ***EKKI lokið en fengum hjartastuðtæki frá sundlauginni.***

Markmið fyrir næsta ár

- Bæta merkingar á tjaldsvæðinu og laga kaðla og afmarkanir
- Huga að limgerðum og hvernig er best að snyrta þau
- Koma upp betri (og fallegri) sorphirðuálátum
- Stækka rotþró við Kotið, eða bæta við annarri
- Koma upp leiktækjum fyrir börn
- Koma á fót næturvöktum á tjaldstæðinu um helgar
- Huga að frekari öryggisbúnaði á tjaldsvæðinu, t.d. brunahana
- Kaupa rafbíl með palli til að þjónusta tjaldsvæðið.
- Kaupa vararafstöð til að dæla vatni ef rafmagnið fer og halda afgreiðslukössum gangandi
- Auka við rafmagnsheimtaugina í Skaftafell

6.3 Göngustígar

Byrjað var á framkvæmdum við nýja gönguleið upp hlíðina vestan megin við Svartafoss og leiðin austan megin löguð með þrepum. Í fyrra var leiðin að Skaftafellsjökli færð frá hlíðinni og stikuð en í vor var Þorlákur Magnússon fenginn til að laga göngustíginn með gröfu alveg inn að skiltinu framan við lónið.

Stígurinn er um 2 metra breiður og hefur efnið í honum þjappast vel í sumar svo hann er að heita má fær fyrir hjólastóla (með aðstoð) um öldurnar, en síðasti hluti leiðarinnar að lóninu er heldur grófur. Ákveðið var að bíða með að setja slitlag á stíginn og kanna önnur hugsanleg efni en slitlag. Slitlagið er víða farið að brotna upp og þarf að lagfæra það. Stikuð var göngu- og hjólaleið yfir Morsárdal frá göngubrúnni við Götugil að Réttargili.

Morsáin hefur grafið úr bakkanum þar sem gönguleiðin inn að

Mynd 8. Nýr stígur að Skaftafellsjökli

Morsárlóni liggur og var hún færð ofar í hlíðina á kafla í sumar. Þar þarf að velja nýja leið næsta sumar. Þá hefur leiðin inn Morsárdal að vestanverðu verið erfið í sumar því Morsáin hefur legið alveg upp að hlíðinni á köflum. Þar standur einnig til að merkja leið í hlíðinni.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Leiðin að Skaftafellsjökli verði gerð hjólastólfær alveg inn að lóninu ***Byrjað***

- Opnuð verði gamla leiðin um Miðheiði, frá Skerhól að Sjónarnípu, en þar þarf að ráðast í töluvert timburverk **Náðist ekki**
- Skoðuð verði að opna gömlu gönguleiðina um vesturbrekkur inn að innri Morsárbrú **Byrjað að skoða en ekki lokið**
- Stika leið yfir Morsárdal frá neðri brúnni að Réttargili eða frá útfallinu um gamlan farveg Skeiðarár **Náðist**
- Vinna þarf í að laga gönguleiðina um Heiðahringinn þar sem hún er illa farin **Byrjað, en mikið verk fyrir höndum**
- Bæta þarf merkingar og fræðslu á gönguleiðum **Byrjað en mikið eftir**

Markmið fyrir næsta/næstu ár:

- Leiðin að Skaftafellsjökli verði gerð hjólastólfær alveg inn að lóninu
- Opnuð verði gamla leiðin um Miðheiði, frá Skerhól að Sjónarnípu
- Skoðuð verði að opna gömlu gönguleiðina um vesturbrekkur inn að innri Morsárbrú
- Vinna þarf í að laga gönguleiðina um Heiðahringinn þar sem hún er illa farin
- Bæta merkingar á gönguleiðum
- Ljúka við að færa gönguleiðina við Svartafoss
- Laga gönguleiðina inn að Morsárlóni
- Merkja gönguleið inn vestanverðan Morsárdal að Kjós

6.4 Fræðsla

Ýmiskonar fræðsla fer fram í þjóðgarðinum. Í upplýsingamiðstöðinni veita landverðir fræðslu um svæðið og gönguleiðir, þar eru einnig upplýsingaspjöld með ýmsum fróðleik um náttúrufar og sögu Skaftafells og Öræfasveitar. Á áningarstað framan við upplýsingamiðstöðina eru fræðsluskilti vegagerðarinnar auk skiltis um gömlu rafstöðina, Selið og hlöðurnar auk skilta með helstu fuglum og blómum í þjóðgarðinum. Unnið er að fræðsluskiltum sem til stendur að setja upp á suðursvæðinu fyrir næsta sumar. Sett voru upp þrijú fræðsluskilti á öldunni framan við Hoffellsjökul. Einnig er á döfinni að útbúa gestagötu í Gömlutúnnum sem er verkefni sem Vinir Vatnajökuls styrkja. Nýr gönguleiðabæklingur um Skaftafell kom út í lok árs.

Yfir sumartímann sjá landverðir um skipulagðar gönguferðir og barnastundir en fastir starfsmenn þjóðgarðsins taka einnig á móti hópum og/eða einstaklingum eftir samkomulagi allan ársins hring.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Gefa út nýjan gönguleiðabækling fyrir Skaftafell **Náðist**
- Útbúa nýtt kort í fræðslubækling um jöklaslóð – jarðfræðistíg þar sem færa þurfti leiðina vegna grjóthruns **Náðist**

Markmið fyrir næsta ár:

- Fræðsluskilti við bílastæðið framan við Heinabergsjökul
- Fræðsluskilti á Hjallanesi
- Fræðsluskilti við Bæjarstaðarskóg
- Fræðsluskilti framan við Morsárlón
- Upplýsingaskilti við leiðina að Hoffellsjökli, Heinabergsjökli og Skálafelli.
- Fræðsluskilti framan við Skaftafellsjökul

6.4.1. Fræðslugögur og barnastundir

Eftir lélega þátttöku í gönguferðum í fyrra var ákveðið að reyna að setja upp fastar gönguferðir þetta sumarið, á sama tíma alla daga til einföldunar. Einnig var boðið upp á barnastundir alla daga. Þá var í fyrsta skipti boðið upp á reglulegar gönguferðir á Heinabergssvæðinu einu sinni í viku. Landverðir sáu um fræðslugögurnar og voru þá með sömu gönguna alla daga í viku í senn samkvæmt vaktaplani, en alltaf voru tveir starfsmenn saman með barnastundir.

Dagskrá skipulagðra gönguferða var eftirfarandi:

Litlir landverðir í Skaftafelli daglega kl. 11:00 á íslensku.

Náttúran rannsókuð og farið í leiki. Fyrir 6 – 12 ára börn. Foreldrar velkomnir með.

Bújörðin Skaftafell, daglega kl. 11:00, leiðsögn á íslensku.

Gengið frá tjaldsvæði í Sel með viðkomu í Lambhaga. Sagt frá því hvernig Skeiðará hrakti ábúendur upp í brekkurnar, rætt um skógrækt í Lambhaga og komið við í rafstöðinni.

Skaftafellsjökull – daglega kl. 17:00, leiðsögn á ensku.

Stutt og létt ganga inn að Skaftafellsjökli. Ummerki eftir jökulinn skoðuð og annað sem fyrir augu ber.

Bæjarstaðarskógur, laugardaga í júlí kl. 11:00, á íslensku.

Gangan tekur 6 klst.

Gengið um Heinabergssvæðið – miðvikudaga kl. 16.00

Um 2,5 klst. Leiðsögn á ensku, íslensku eða norsku.

Gönguferðir að Skaftafellsjökli voru auglýstar á ensku en aðrar gönguferðir og barnastundir á íslensku. Af 61 auglýstri barnastund var einungis mætt í 15 og nutu alls 59 börn þeirra. 42 mættu í göngu um bújörðina Skaftafell og var einungis farið í 13 göngur af 60 auglýstum. Af 5 göngum í Bæjarstaðarskógi mættu 3 í eina þeirra en hinár féllu niður. Gönguferð að Skaftafellsjökli nýtur alltaf mestra vinsælda og mættu 299 manns í 41 af hinum 62 gönguferðum sem voru í boði. Á Heinabergssvæðinu var mæting í 6 gönguferðir en 3 féllu niður. Alls mættu 39 manns.

Staða markmiða frá síðasta ári.

- Auglýsa fræðsludagskrána okkar betur *Náðist*
- Stefna að fjölgun íslendinga í fræðslugögur *Náðist ekki og var kannski óraunhæft vegna eldgoss og flóða*
- Undirbúa landverði betur undir gönguferðir og aðra fræðslu með námskeiði og gönguferðum í byrjun sumars *Náðist en aldrei of mikið gert*
- Útbúa náttúruverkefni fyrir börn á öllum aldri, einnig fyrir erlenda skólahópa, t.d. í samstarfi við kennaranema *Náðist ekki*

Markmið fyrir næsta ár.

- Auglýsa fræðsludagskrána okkar enn betur
- Stefna að fjölgun íslendinga í fræðslugögur
- Útbúa náttúruverkefni fyrir börn á öllum aldri, einnig fyrir erlenda skólahópa, t.d. í samstarfi við kennaranema

6.4.2. Sérstök dagskrá og viðburðir á vegum þjóðgarðsins eða tengdir honum

- Í byrjun júní var sett upp sýningin Inland Vatnajökull eftir Svavar Jónatansson í Skaftafelli sem er ljósmyndasýning og einnig stuttmynd samansett af myndum sem teknar eru út um bíglugga á leiðinni frá Lómagnúp að Höfn. Verkefnið var styrkt af Vinum Vatnajökuls. Forsýning á stuttmyndinni kl. 14:00 þann 4. Júní þar sem höfundur kynnti verkefnið og svaraði fyrirspurnum.
- 19. júní kl. 14:00. Farið var í gönguferð og blómaskoðun í Skaftafelli á degi hinna villtu blóma og leiddi Regína Hreinsdóttir þjóðgarðsvörður gönguna. Blómaskoðunin er skipulögð í samstarfi við Flóruvini um land allt. Þátttakendur í göngunni voru 9.
- Um verslunarmannahelgina voru gönguferðir og rattleikur en vegna veðurs var varðeldi og landvarðaleikum frestað um viku.
- 7. júlí fyrirlestur Zoe Robinson um rannsóknir hennar og mælingar á grunnvatni framan við Skeiðarárjökul á undanförnum árum.
- Í lok júlí var fyrirlestur Amirs Levys frá Keele University „Groundwater dynamics“.
- 21. ágúst, fyrirlestur Richards Waller frá Keele University „A beginners guide to Icelandic Glaciers“.
- 8. September. Fyrirlestur Jeremy Everest frá British Geology Survey um rannsóknir hans á breytingar á Virkisjökli og fleiri jöklum í Öræfum.
- 2. desember í Hofgarði. Morsárjökull / Grænland. Fyrirlestur Jóns Viðars Sigurðssonar jarðfræðings um berghlaupið á Morsárjökul og myndasýning frá Grænlandi.

Aðrir atburðir:

Eldgos hófst í Grímsvötnum 21. maí og var veginum lokað að Skaftafelli frá 22. – 25. maí. Að kvöldi 21. maí fór þjóðgarðsvörður með meðlimum úr Björgunarsveitinni Kára um tjaldsvæðið til að rýma tjaldsvæðið og vísa fólk í Hofgarð þar sem fjöldahjálparstöð var opnuð. Síðan tók við að þetta alla glugga og hurðir, aðstoða sjálfbóðaliða við að komast burt af svæðinu og svo hreinsunarstarf þegar gosið var afstaðið. Við fengum okkur til aðstoðar nokkra meðlimi Björgunarsveitar Hornafjarðar við hreinsunarstarfið og kunnum við þeim bestu þakkir fyrir aðstoðina.

Mynd 9 Starfsmenn að gera sig klára fyrir hreinsunarstörf

6.4.3. Móttaka sérhópa

Tekið var á móti Grunnskóla Hornafjarðar um haustið og fór þjóðgarðsvörður með þeim í gönguferð og sá um blómaskoðun 6. og 7. september. Nokkuð er um að skólahópar og ýmsir aðrir biðji um sérstaka leiðsögn eða móttöku í Skaftafelli. Reynt er að bregðast við þeim óskum eftir bestu getu, en oft er knappt um mannskap til að sinna slíkum séróskum. Ekki verður gerð sérstök grein fyrir þessum móttökum en algengustu er að þeir hópar sem biðja um leiðsögn séu erlendir skólahópar.

6.5 Öryggismál

Starfsfólk í Skaftafelli á að sækja skyndihjálparnámskeið áður en vinna hefst. Á staðnum er starfsfólk beðið að kynna sér viðbragðsáætlun vegna slysa í Skaftafelli og einnig staðsetningu á sjúkrabörum, slökkvitækjum, hjartastuðtækis og skyndihjálparbúnaði.

EKKI er til sérstök viðbragðsáætlun í Skaftafelli ef náttúruvá ber að höndum. Slíka áætlun þarf að vinna í samráði við Almannavarnir. Í tilfelli eldgoss eða flóðahættu þarf að vera til rýmingaráætlun sem starfsmenn þjóðgarðsins geti strax farið að vinna eftir ef þörf er á. Hafin er vinna hjá lögreglunni á Höfn að viðbragðsáætlun vegna eldgosa og ætlar sá aðili sem vinnur að henni að vera í sambandi við þjóðgarðsstarfsmenn þegar að því kemur.

Til margra ára hefur göngufólk sem ætlar í Skaftafellsfjöll og Kjós verið beðið að skrá sig í upplýsingamiðstöðinni áður en það fer af stað og tilkynna sig svo þegar það kemur til baka.

Stór hluti suðursvæðis þjóðgarðsins er jökull og fjalllendi sem lítið sem ekkert eftirlit er haft með af hálfu þjóðgarðsins. Samræma þarf aðgerðir af hálfu Vatnajökulsþjóðgarðs í öryggismálum. Á að auka eftirlit, setja einhverjar sérreglur t.d. um ferðalög á jöklum eða leggja aukna áherslu á upplýsingagjöf og fræðslu um hættur í samstarfi við aðila sem betur þekkja til?

Slysavarnarfélagið Landsbjörg býður upp á skráningu ferðafólks sem ætlar í lengri ferðir um jöklum og hálendi Íslands og hefur starfsfólk upplýsingamiðstöðvarinnar bent fólk i eindregið á að nýta sér þá þjónustu.

Staða markmiða frá síðasta ári:

- Koma á fundi með Almannavörnum um viðbragðsáætlun. *Náðist ekki*
- Vinna að reglum um akstur björgunarsveita innan þjóðgarðsins ef sækja þarf slasað fólk eða vegna leitar t.d. í samstarfi við Björgunarsveitina Kára. *Náðist ekki*
- Kanna hvaða öryggisbúnaður ætti að vera til á tjaldsvæðum. *EKKI lokið*
- Koma upp móðurstöð fyrir talstöðvar í upplýsingamiðstöð. *Náðist*

Markmið fyrir næsta ár:

- Sömu og náðust ekki í fyrra og almennt að huga betur að öryggismálum

7. ALMANNATENGSL, RANNSÓKNIR, SÉRVERKEFNI OFL.

7.1 Námskeið, fundir, ráðstefnur, greinar og erindi

- 16. mars. Þjóðgarðsvörður hélt fyrirlestur um starfsemi og framkvæmdir á suðursvæði á aðalfundi ferðamálafélags A-Skaftafellssýslu.
- 25. mars. Þjóðgarðsvörður sótti ársfund Umhverfisstofnunar í Reykjavík.
- 1. maí. Þjóðgarðsvörður og sérfræðingur í Skaftafelli sóttu fyrirlestur Bergrúnar Óladóttur, „Senn bryddir á Barða“ á Kirkjubæjarklaustri.
- 17.nóvember. Þjóðgarðsvörður var fundarstjóri á ráðstefnu um Jökulsárlón á Hótel Skaftafelli í Freysnesi sem sérfræðingur í Skaftafelli sótti einnig.
- Þjóðgarðsvörður og sérfræðingur í Skaftafelli sóttu námskeið í skjalavistun/Gopro.

- Þjóðgarðsvörður skrifaði grein í Eystrahorn sem birtist 12. maí 2011 „Mikil fjölgun á suðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs“.
- Þjóðgarðsvörður skrifaði grein í Eystrahorn 20. október „Fjölgun gesta í Vatnajökulsþjóðgarði“.
- Guðmundur Ögmundsson sótti alþjóðlega ráðstefnu Reykjavíkurakademíunnar „Án áfangastaðar (Without Destination)“ um náttúrutengda ferðaþjónustu, í Hafnarhúsinu í Reykjavík 5. – 6. febrúar.
- Guðmundur Ögmundsson fór á fyrirlestur Dr. Lonnie Thompson, „Climate Change: The Evidence and Our Options“ um loftslagsbreytingar í Háskóla Íslands, 5. september.
- 5. júlí sat Guðmundur fyrir svörum í landvarðahorninu í „Samfélagið í nærmynd“ á Rás 1.

7.2 Rannsóknir og vöktun á vegum starfsmanna þjóðgarðsins

Starfsmenn þjóðgarðsins sinna ýmsum rannsókna- og vöktunarverkefnum á vegum þjóðgarðsins og annarra aðila. Sumum vöktunarverkefnum hefur verið sinnt um langt skeið eins og eins og vetrarfuglatalningum, en aðrar eru nýjar af nálinni eins og talningar fólks og bíla. Til stendur að taka þátt í verkefni um blómgunartíma plantna, sóleyjaverkefninu og sóttu starfsmenn námskeið sem haldið var í Skaftafelli til undirbúnings fyrir það.

7.2.1. Fuglatalningar

Náttúrufræðistofnun Íslands stendur fyrir árlegum vetrarfuglatalningum um land allt. Venjulega er talið um jólaleytíð eða fljótlega upp úr áramótum. Starfsmenn þjóðgarðsins hafa séð um þessar talningar undanfarin ár í Skaftafelli. Gengin er sama leið á hverju ári, um Skaftafellsheiðina og á aurunum langleiðina að Skaftafellsjökli sem og í kringum Böltu og Hæðir og allir fuglar sem sjást (eða heyrist í) skráðir. Þetta árið sáust 16 fuglar af 7 tegundum, snjótittlingur, skógarþróstur, mísarrindill, 5 auðnutittlingar, 2 hrafnar og 2 branduglur. Talið af Regínu Hreinsdóttur. Branduglur hafa sést hér annað slagið síðasta árið og forvitnilegt er að fylgjast með hvort þær eru komnar til að vera.

Á vegum Náttúrufræðistofnunar Íslands hafa einnig verið talningar á tjúpu í Skaftafelli frá árinu 1999. Starfsmenn þjóðgarðsins sáu um talninguna í ár ásamt Ólafi Nielsen sem kom við annan mann og var talið 25.apríl. Talningamenn auk þeirra voru Regína Hreinsdóttir, Guðmundur Ögmundsson, Björn Arnarson og sonur Björns.

7.2.2. Aðgerðir gegn lúpínu

Í fyrra var gerður framhaldssamningur til tveggja ára við bændur í Svínafelli II um beit sauðfjár í beitarhólfi á um 19 hektum lands í Morsárdal. Um er að ræða tilraunaverkefni í heftingu á útbreiðslu lúpínunnar í Morsárdal. Í nýja samningnum er beitartímabilið stytt og gert ráð fyrir því að kindur komi í það sem fyrst í maí og verði sóttar sem fyrst eftir 15. júlí.

Settar voru upp nokkrar rannsóknaspurningar í fyrra og gerðar mælingar en vegna goss í Grímsvötnum og öskufalls á svæðinu félum rannsóknirnar niður í ár.

Haldið var áfram með skipulegar aðgerðir gegn útbreiðslu lúpínunnar sem byrjað var á í fyrra. Sjálfboðaliðar gengu yfir allan Morsárdal milli göngubrúa og fóru á alla gps punktana

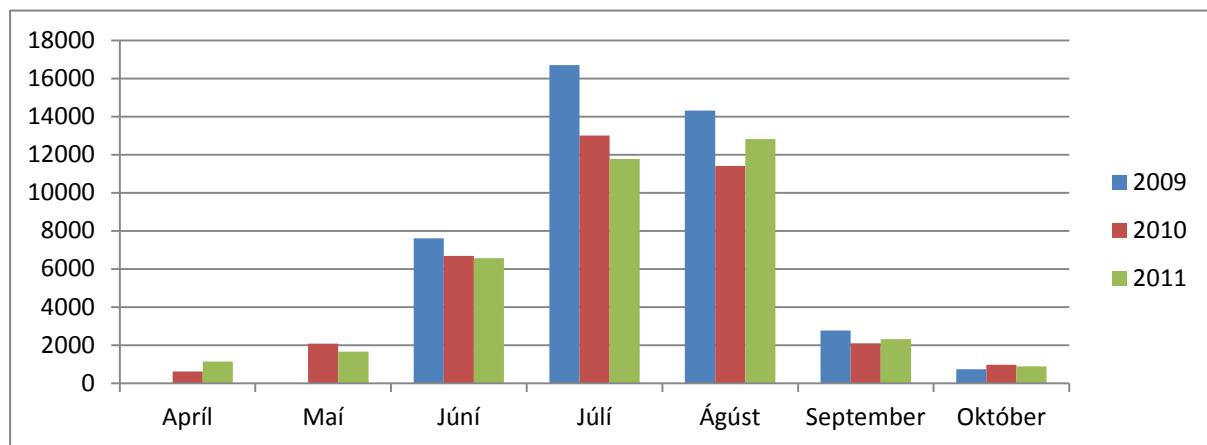
sem merktir voru í fyrra og fjarlægðu allar plöntur sem fundust á þessu svæði. Einnig voru sértaekar aðgerðir á minni svæðum þar sem lúpínan var fjarlægð með mismunandi aðferðum og er ætlunin að fylgja þessum aðgerðum eftir á komandi árum til að hægt sé að fylgjast með þróun í útbreiðslu lúpínunnar og áhrifum þessara aðgerða á hana.

7.2.3. Talningar á akvegum og göngustígum

Til að hægt sé að gera raunhæfar áætlanir um uppbyggingu þjónustu í þjóðgarðinum og viðbrögð við vaxandi fjölda ferðamanna til dæmis með tilliti til náttúruverndar, er nauðsynlegt að þekkja þær stærðir sem verið er að fást við. Í samstarfi við Rögnvald Ólafsson hjá Háskóla Íslands voru settir upp teljarar 2009 til að telja annarsvegar fjölda göngufólks sem gengur að Svartafossi og hinsvegar fjölda bíla sem aka heimreiðina að upplýsingamiðstöðinni í Skaftafelli. Í Skaftafelli var sett upp áætlun um samanburðartalningar við teljarana og tvisvar til þrisvar í viku fóru landverðir að þeim og töldu í 1 klst í senn á mismunandi tímum dags. Þeir merkja við hversu margir fara tvisvar fram hjá teljaranum þ.e. aftur til baka sömu leið. Hversu margir halda áfram og fara bara einu sinni framhjá teljaranum og einnig hvort fólk stoppar við teljarann. Þessar talningar eru svo notaðar til að leiðréttu gögnin.

7.2.3.1. Talning göngufólks að Svartafossi

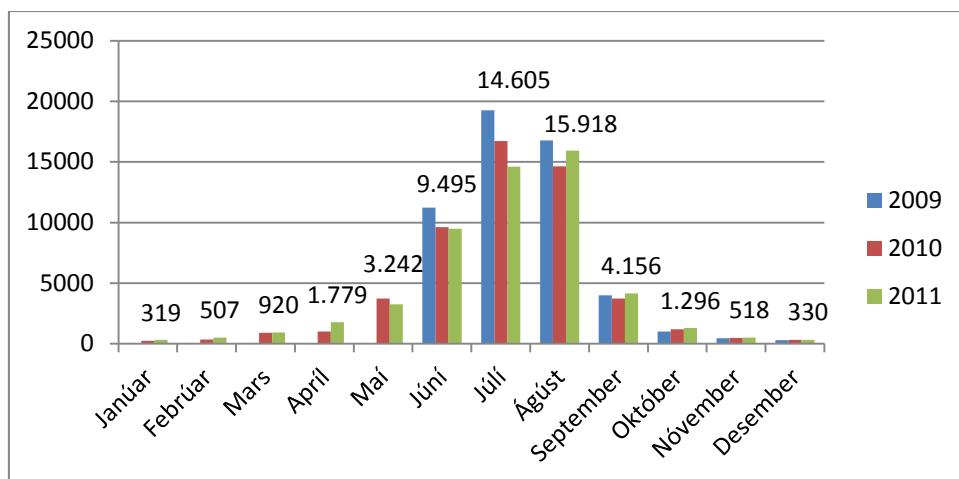
Þetta var þriðja sumarið sem talið var göngufólk að Svartafossi. Teljarinn er staðsettur í hlíðinni rétt áður en komið er niður í gilið framan við fossinn, en nokkuð er um að göngufólk stoppi á hæðinni þar sem gott útsýni er yfir fossinn og fari ekki alla leið niður. Tölurnar sýna að yfir mánuðina júlí og ágúst fara að meðaltali 400 – 435 manns að fossinum á dag eða um 12 – 13 þúsund hvorn mánuð. Í desember og janúar hafa undanfarin ár verið tæplega hundrað manns á ferðinni á mánuði þegar fæst er en meira hina mánuðina.

Mynd 10 Göngufólk að Svartafossi apríl - október 2009 og 2010

7.2.3.2. Talning bíla á heimreiðinni að Skaftafellsstofu

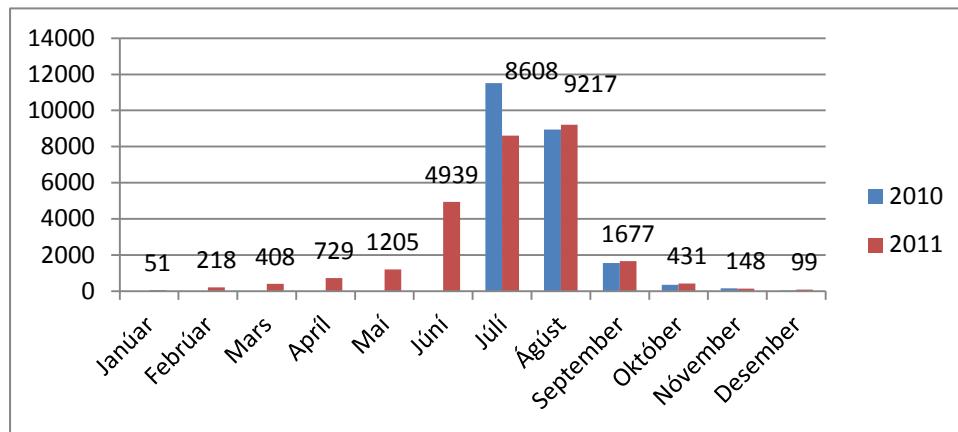
Þetta er þriðja árið sem bílateljari er við heimreiðina að Skaftafellsstofu. Landverðir hafa farið 2. – 3. í viku og gert samanburðartalningar við teljarann og skráð þá bíla, fjölda af rútum og stærð þeirra, húsbílum og bíla með tengivagna. Einn dag var talið fólk út úr rútum og bílum við Skaftafellsstofu til að fá betri nálgun á fjölda þeirra en þetta væri gott að gera oftar til að fá betri nálgun á fjölda fólks í hverjum bíl.

Mynd 11 Fjöldi bíla að Skaftafellsstofu frá upphafi talninga til ársloka 2011. Magntölurnar eiga við árið 2011

7.2.3.3. Talning göngufólks að Skaftafellsjökli

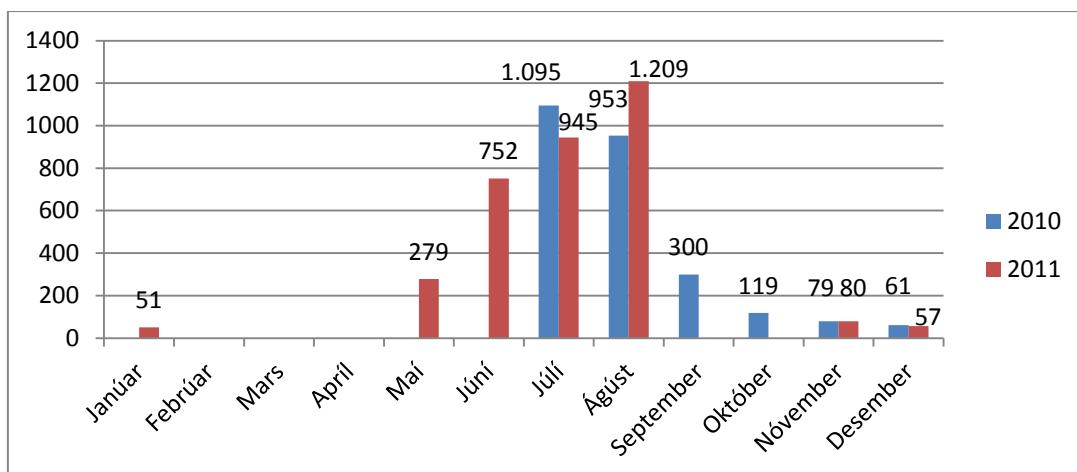
Teljari var settur upp við gönguleiðina að Skaftafellsjökli í fyrra. Hann hefur aðeins verið að striða okkur og virðist eyða rafhlöðnum óþarflega hratt og ekki alltaf fara í gang eftir aflestur. Gögn töpuðust vegna þessa frá 25. nóvember – 7. desember 2010. Líklegt er að nokkuð sé vantalið við þennan teljara af tveimur ástæðum, annarsvegar er hægt að ganga hlið við framan við teljarann og telur hann þá einungis annan aðilann, en hinsvegar hefur ekki náðst að kvarða nógu vel fyrir því hve mikill fjöldi fólks gengur fram og til baka og hve margir halda áfram hringinn. Hugsanlega mætti færa teljarann að síðasta hluta stígsins þar sem þarf að fara sömu leið fram og til baka til að fá réttari mynd af fjölda göngumanna.

Mynd 12 Fjöldi göngufólks að Skaftafellsjökli frá upphafi talninga til ársloka 2011. Magntölurnar eiga við árið 2011

7.2.3.4. Talning bíla á leið að Hoffellsjökli

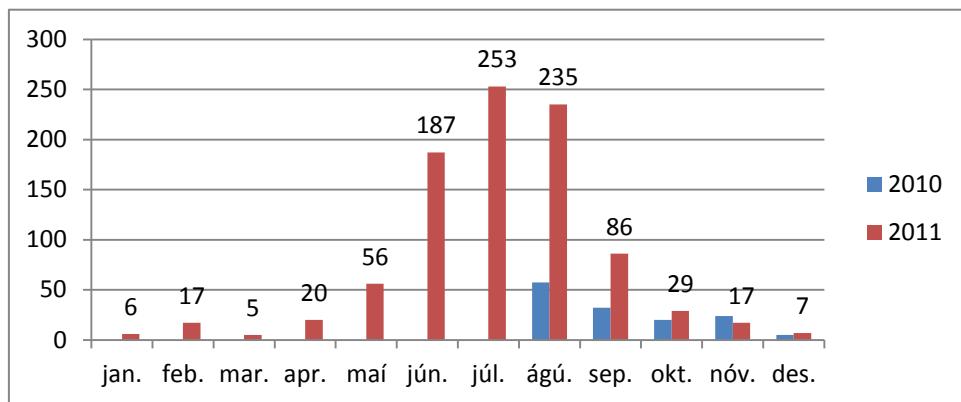
Teljari var settur upp við leiðina að Hoffellsjökli 7. júlí. Einungis var um fáar samanburðartalningar að ræða en þær voru samhljóða teljaranum. Teljarinn hefur verið að striða okkur og eyðir rafhlöðum miklu hraðar en hann á að gera. Þannig töpuðust gögn frá febrúar fram í apríl og einnig í september og október. Þetta kemst vonandi í lag á næsta ári.

Mynd 13 Fjöldi bíla að Hoffellsjökli frá upphafi talninga

7.2.3.5. Talning bíla á leið að Heinabergsjökli

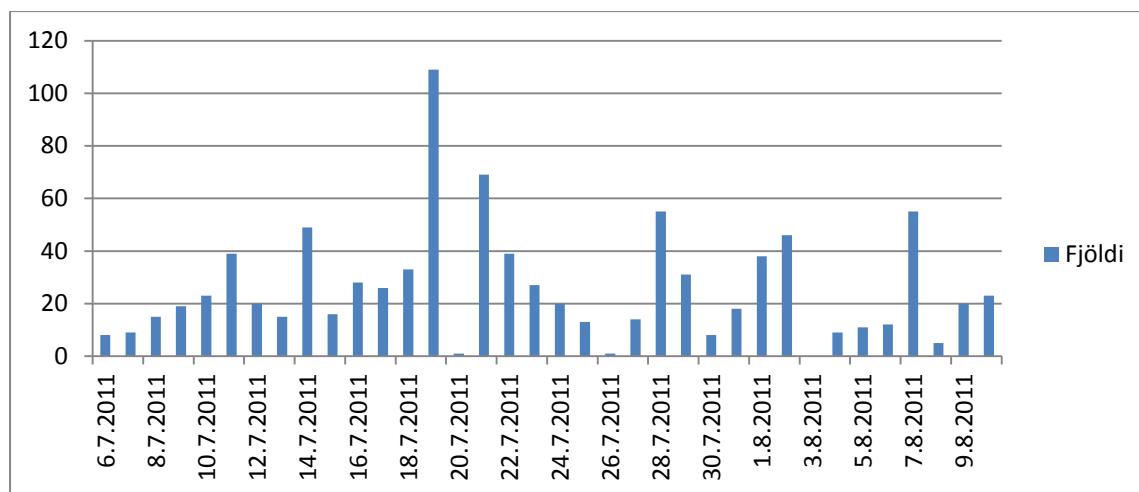
Teljari var settur upp við leiðina að Heinabergsjökli 18. ágúst 2010. Það er því ekki kominn samanburður á gestafjölda yfir sumarmánuðina. Spennandi verður að fylgjast með hvernig aðsókn að þessu svæði þróast með tímanum.

Mynd 14 Fjöldi bíla að Heinabergsjökli frá upphafi talninga til ársloka 2011. Magntölurnar eiga við árið 2011

7.2.3.5. Talning göngufólks í Lónsöræfum

Teljari var staðsettur við gönguleiðina frá Illakambi að Kollumúla. Hann byrjaði að telja 6. júlí og var tekinn niður 10. ágúst þegar landvörður fór af svæðinu. Næsta ár er stefnt að því að hafa teljarann lengur og helst út ágúst. Alls fóru 924 fram hjá teljaranum í summar, en ekki hefur verið kannað hversu margir fóru fram og til baka sömu leið og hversu margir komu t.d. frá Snæfelli. Það væri fróðlegt að hafa þær tölur með til að fá betri yfirsýn yfir hversu margir eru að heimsækja svæðið.

Mynd 15 Talningar á umferð framhjá gönguteljara í Lónsöræfum frá 6. júlí – 9. ágúst 2011

7.2.4. Umsóknir um styrki til ýmissa verkefna

Sótt var um styrk í Styrkvegasjóð Vegagerðarinnar til eftirfarandi framkvæmda í Skaftafelli:

Vegir á Heinabergssvæðinu.

Útfrá veginum að Heinabergsjökli sem lagfærður var í hittifyrra liggur vegslóði til austurs. Hann greinist í tvær áttir, annars vegar í átt að Heinabergsfelli að sunnanverðu og hinsvegar til norðurs. Fyrirhugað er að gera fólksbílaferan veg að Heinabergsfelli og útbúa þar bílastæði. Þar yrði sett upp fræðsluskilti og þar yrði einnig upphaf merktrar gönguleiðar að gamla Heinabergsbænum. Þá er einnig áformað að laga veginn sem liggur til norðurs og útbúa bílastæði austan við Heina. Þar yrði einnig fræðsluskilti og upphaf gönguleiðar um Heina. Til að vegurinn verði fólksbílafer þarf aðallega að hefla hann en á nokkrum stöðum þarf að fylla upp í eða sléttu úr hvörfum í veginum.

Göngustígur að Skaftafellsjökli.

Áður hjólastólfær göngustígur, lagður bundnu slitlagi, frá þjónustumiðstöðinni í Skaftafelli inn að Skaftafellsjökli. Síðustu ár hefur verið tölувert grjóthrun á göngustíginn úr fjallshlíðinni ofan við hann svo hann hefur verið færður frá hlíðinni. Slitlag þarfnað einnig lagfæringa þar sem nokkuð hefur runnið úr því á köflum og mögulega gæti borgað sig að setja ræsi þar sem mikill vatnsagi verður. Þá er áætlað að lengja stíginn alla leið að lóninu framan við jökulinn þar sem komið er upp varúðarskilti og til stendur að setja upp fræðsluskilti.

Styrkur fékkst til að lagfæra vegina á Heinabergssvæðinu og kunnum við vegagerðinni bestu þakkir fyrir stuðninginn. Starfsmenn Vegagerðarinnar á Höfn sáu um framkvæmdina

8. LEYFISVEITINGAR VEGNA RANNSÓKNA OG KVIKMYNDATÖKU

Margvíslegar rannsóknir eru stundaðar á suðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs á vegum ýmissa aðila. Allar rannsóknir á náttúrufari og menningarminjum í þjóðgarðinum sem ekki eru á vegum þjóðgarðsyfirvalda eða hluti af framkvæmd samþykktar verndaráætlunar eru háðar leyfi viðkomandi þjóðgarðsvarðar samkvæmt reglugerð. Það er mjög verðmætt fyrir þjóðgarðsyfirvöld að fá yfirlit yfir þær rannsóknir sem unnar hafa verið í þjóðgarðinum og fá

í hendur niðurstöður rannsókna, skýrslur og önnur gögn. Þeir aðilar sem fá leyfi til rannsókna eru beðnir um að senda inn slík gögn að rannsóknum loknum. Helga Davids vann samantekt á rituðum heimildum um jarðfræði Austur-Skaftafellssýslu og annarra svæða við jaðar Vatnajökuls árið 2007 og þar er greinargott yfirlit yfir rannsóknir fram til þess tíma.

8.1. Rannsóknaleyfi

Eftirfarandi aðilar fengu leyfi til rannsókna á suðursvæði Vatnajökulsþjóðgarðs árið 2011.

Tafla 6. Útgefin rannsóknaleyfi árið 2011

Rannsóknaraðili	Verkefni	Annað
Gyða Þórhallsdóttir	Útvist og afþreying ferðamanna í Vatnajökulsþjóðgarði	Vinna fer fram 2012 í Skaftafelli og Lónsöræfum
Jón Viðar Sigurðsson	Berghlaup á Morsárjökli	Langtímarannsókn sem hófst 2007.
Járngerður Grétarsdóttir og Ragnar Frank Kristjánsson	Notkun fræ- og mosaslægju við uppgræðslu rasks eftir stígagerð	Sótt um styrk til VV. Vinna áætluð 2012
Fornleifastofnun Íslands SES, Elín Ósk Hreiðarsdóttir	Náttúra og minjar: Sambúð manns og náttúru í Vatnajökulsþjóðgarði í 1000 ár	Sótt um styrk til VV. Vinna áætluð 2012
Þóra Ellen Þórhallsdóttir	Áhrif gjósku frá Grímsvatnagosinu 2011 á gróður á Skeiðarársandi	Sótt um styrk til VV. Vinna áætluð 2012
Þóra Ellen Þórhallsdóttir	Áhrif mosa og birkis á þróun nýrra vistkerfa við rætur Vatnajökuls.	Sótt um styrk til VV. Vinna áætluð 2012
Þorvarður Árnason	Viðhorf til vetrarferða í Vatnajökulsþjóðgarði	Sótt um styrk til VV. Vinna áætluð 2012
Amir Levy Keele University, Uk	Glacial fluctuations and the short term dynamics of ground and surface water in Skeiðarársandur	4. júlí – 15. ágúst
Dr. Maciej Dabski, University	Weathering rate of glacial sediments versus methods of	15. – 30. Júlí, sýnataka

of Warsaw, Póllandi	relative dating of moraines	með leyfi frá NÍ
Theodora Vataroglou, Nottingham Trent University, Uk	Colonization of glacier forelands in SE Iceland by <i>Lupinus nootkatensis</i>	27. 06 – 22.08
Náttúrufræðistofnun Íslands, Starri Heiðmarsson	Gróðurvöktun í Esjufjöllum og jökulskerjum Breiðamerkurjökuls	5. – 9. júlí. Langtímovöktun frá 1965.

8.2. Leyfi til kvíkmyndatöku

Tafla 7. Útgefin leyfi til kvíkmyndatöku árið 2011

QVC Shopping Channel, London, UK, Jeremy Elman	Winter fashion	30 sekúndna taka, 6 starfsmenn. 6. – 7. ágúst
BBC Bristol, UK, Lara Bickerton	Ferðaþáttasería í samstarfi við Lonely Planet	Á Skálafellsjökli, 11 starfsmenn. 18. – 21. sept.
Vision Forum Ministries, USA, Peter Bradrick	5 mínumáta þáttur um ferðalag feðga.	7 starfsmenn, við jöklar og Jökulsárlón, 14. – 16. Okt.
Pegasus ehf, Pétur Sigurðsson	Game of Thrones, sjónvarpssería	150 starfsmenn, 25. nóv – 7. des við Jöklasel og Svínafellsjökul
Ferðakompaníið ehf, Reykjavík, Kristján Pétur Vilhelmsson	The Mole, hollenskt fyrirtæki, ratleikur	30 manns, 19. maí á Skaftafellsheiði
Filmus Productions, Rvk, Arnar Knútsson	Auglýsing, ljósmynd, fyrir Ecco gönguskó	13 manns við Svartafoss og Bölta, 24. – 27. október

8.3. Önnur leyfi eða umsagnir

Umsögn var gefin um grjótnám Vegagerðarinnar vestan Breiðár.

9. LOKAORÐ

Starfsemi á suðursvæðinu er í stöðugri þróun og er tilkoma þjónustusamninga við landeigendur og sveitarfélagið um upplýsingagjöf og nýtt starf landvarðar á Höfn gott dæmi um það. Starfsemi í Skaftafelli er einnig í stöðugri þróun þótt byggt sé á gömlum grunni og stærsta skrefið er líklega heilsársopnun Skaftafellsstofu. Þá er áhersla lögð á að bæta fræðsluhlutann í starfi landvarða og auka þátttöku gesta í fræðslustarf sem boðið er upp á á

svæðinu. Með stjórnunar- og verndaráætlun þjóðgarðsins er kominn góður grunnur að starfi í þjóðgarðinum á komandi árum. Umfang starfseminnar eykst þó stöðugt og mikilvægt er að huga að innra skipulagi garðsins til framtíðar. Bæði þarf að styrkja miðlæga starfsemi garðsins og einstakar starfsstöðvar hans. Einnig þarf að huga að samræmdum reglum um starfsemi annarra aðila innan þjóðgarðsins og koma út atvinnustefnu þjóðgarðsins sem fyrst.

Mikið hefur áunnist í samstarfi starfsmanna þjóðgarðsins með reglulegum vinnufundum og einnig í samræmingu milli svæða í málefnum þjóðgarðsins. Þá hafa þjóðgarðsverðir einnig mætt á fundi stjórnar á viðkomandi svæði og kynnt starfsemi á sínum svæðum og þar með fengið tækifæri til að koma sínum sjónarmiðum um starfsemina á framfæri.

1. VIÐAUKI. SKÝRSLA LANDVARÐAR Í LÓNSÖRÆFUM

Landvarsla í Lónsöræfum

Ástandsskýrsla árið 2011

Helga Davids

Nóvember 2011

Landvarsla í Lónsöræfum. Ástandsskýrsla sumarið 2011
Nóvember 2011
Vatnajökulsþjóðgarður
Nýheimum
780 Höfn í Hornafirði
Símar: 4708310, 8424373
Texti: Helga Davids
Ljósmyndir: Helga Davids, nema annað sé tilgreint
Forsíðumynd: Gönguhópur á Stórahjalla
© Helga Davids, Stafafelli, 2011

EFNISYFIRLIT

EFNISYFIRLIT	1
1 Lýsing á svæðinu	2
1.1 Lýsing á náttúrufari og verndargildi.....	2
1.2 Eignarhald og umsjón með svæðinu	3
2 Aðgengi	3
2.1 Aðgengi fyrir bíla	3
2.2 Skipulagðar rútuferðir	4
2.3 Aðgengi fyrir göngumenn	5
3 Gisting	5
3.1 Skálar	5
3.2 Tjaldsvæði	6
3.3 Gestafjöldi	6
4. Fræðsla	8
4.1 Upplýsingaskilti	8
4.2 Gönguleiðakort.....	9
5. Nýting	9
5.1 Beit.....	9
5.2 Veiði.....	10
6. Gönguleiðir og reiðleiðir	11
6.1 Merktar gönguleiðir	11
6.2 Reiðleiðir	13
7. Vandamál/Hættur	13
8. Landvarsla og sjálfboðastarf	14
8.1 Landvarsla sumarið 2011	14
8.2 Múlakot	15
8.3 Helstu verkefni landvarðar sumarið 2011	15
8.4 Sjálfboðastarf sumarið 2011	17
8.5 Verkefni sem ekki tókst að klára sumarið 2011 og önnur verkefni sem eftir á að vinna.....	18
9. Brú í Víðidal	22
10. Listi yfir verkfæri, bækur og annan búnað, sem landverðir í Kollumúla fá til afnota	24
Viðauki 1: Kaup á gangnamannakofanum Múlakoti	27

1 Lýsing á svæðinu

1.1 Lýsing á náttúrufari og verndargildi

Lónsöræfi í Stafafellsfjöllum hafa verið friðlýst sem friðland síðan 1977. Stærð friðlandsins í Lónsöræfum er 32.000 ha. Friðlandið telst með merkstu jarðfræðisvæðum landsins. Svæðið einkennist af háleini, sem er mikið rofið, rist djúpum dö lum, með sýnilegum djúpbergsinnskotum og útbreiddri jarðhitaummyndun. Landslagið er stórbrotið og einstaklega fjölbreytt og litríkt. Í Lónsöræfum eru leifar margra fornra megineldstöðva (Lónseldstöðin næst byggð, Kollumúlaeldstöðin í hjarta friðlandsins, Flugustaðaeldstöðin á austurmörkum og Eyjabakkaeldstöðin að norðvestan). Á svæðinu má einnig finna útkulnuð jarðhitasvæði, mislæg berglög ofan á eldra bergi og ungar jökulmyndanir. Svæðið er lítt gróið en þó má finna kvistlendi og birkikjarr sums staðar. Verndargildi svæðisins felst aðallega í litríku og fjölbreyttu landslagi, ósnortnu víðerni og jarðmyndunum. Við jaðar friðlandsins eru nokkur önnur svæði sem eru friðlýst, á náttúruminjaskrá eða í Náttúruverndaráætlun 2004-2008: Díma í Lóni (friðlýst sem náttúrvætti), Hofsdalur, Geithellnadur, Prándarjökull (nr. 625 á Náttúruminjaskrá), Eyjabakkar – Vesturöræfi (nr. 615 og 616), Pórisdalur í Lóni (nr. 627), umhverfi Hoffellsjökuls (nú orðinn hluti af Vatnajökulsþjóðgarði) og Austurskógar í Lóni (í Náttúruverndaráætlun).

Mynd 1: Kort af friðlandinu í Stafafellsfjöllum (Klippt úr heildarkort Vatnajökulsþjóðgarðs 2011)

1.2 Eignarhald og umsjón með svæðinu

Vesturhluti friðlandsins er einkaland í óskiptri eigu Stafafells (3/4) og Brekku (1/4). Sá hluti friðlandsins, sem er austan við Jökulsá hefur verið úrskurðaður “þjóðlenda í afréttareign Stafafells og Brekku.”

Umhverfisstofnun sér almennt um rekstur friðlýstra svæða á Íslandi en stofnunin hefur samið við Vatnajökulsþjóðgarð um að bera allan kostnað við landvörslu og sjálfboðavinnu á svæðinu. Friðlandið hefur verið skilgreint sem „friðlýst svæði í umsjá Vatnajökulsþjóðgarðs“. Ekkert formleg samstarf hefur verið um málefni friðlandsins við landeigendur á Stafafelli og Brekku eða aðra hagsmunaaðila og er brýnt að bæta úr því.

2 Aðgengi

2.1 Aðgengi fyrir bíla

Aðgengi fyrir bíla að friðlandinu er mjög takmarkað. Helsta aðgönguleiðin að Lónsöræfum er jeppavegur F980, sem liggur frá Þórisdal inn með Jökulsá, yfir Skyndidalsá og upp á Kjarrdalsheiði sem er mest í 722 m hæð. Vegurinn endar á Illakambi, sem er í 320 m hæð. Vegurinn er torfær, fara þarf yfir Skyndidalsá sem getur verið vatnsmikil og straumhörð eða jafnvel ófær. Vegurinn er yfirleitt einungis fær breyttum jeppum og á hverju ári lenda minni bílar og óreyndir bílstjórar í vandræðum í Skyndidalsá eða villast af leið og fara á kaf í Jökulsá. Merkingum er ábótavant, ekki er nægilega vel varað við Skyndidalsá og mörgum er ekki alveg ljóst hvar vegurinn liggar milli Þórisdals og vaðsins á Skyndidalsá.

Nokkrir jeppaslóðar liggja að jaðri friðlandsins, úr Hoffellsdal í vestri, Álfafirði í austri og úr Fljótsdal í norðri (sjá mynd 3). Sumarið 2009 var ruddur vegslóði úr Hoffellsdal upp í skarðið milli Hoffellsdals og Skyndidals og áfram vestur í áttina að Gjánúpstindi (sjá mynd 2). Með tilkomu slóðans hefur aðgengi að Hoffellsfjöllum, Skyndidal og sjálfbum jöklínnum batnað til muna. Á leiðinni þarf að keyra margoft yfir Hoffellsá og yfir nokkra minni læki. Slóðinn er sæmilega fær flestum jeppum þegar þurrt er í veðri en verður fljótt ófær minni bílum í vatnavöxtum.

Mynd 2: Horft niður í Skyndidal af skarðinu milli Hoffells- og Skyndidals.

Tveir jeppaslopðar eru í Geithellnadal. Slóðinn sunnan við Geithellnaá nær allt að skálanum á Leirási, þar sem byrjar merkt gönguleið áleiðis yfir í Víðidal. Norðan við ána liggur slóði sem endar við Háás. Báðir slóðar eru torfærir; slóðinn norðan við Geithellnaá var áður fyrr sæmilega fær að Kambaselí en grafist hefur frá nokkrum brúm, og eru þær nú orðnar ófærar. Sunnan við Geithellnaá þarf að fara yfir marga árfarvegi, sem verða mjög stórgryttir í vatnavöxtum.

Tölувart hefur verið lagt af vegslóðum í tengslum við byggingu stíflna (sem tilheyra svokallaðri Hraunaveitu) á svæðinu norðan og austan votlendis á Eyjabökkum. Byggð hefur verið brú yfir Jökulsá í Fljótsdal, rúmlega 2 km neðan við Eyjabakkafoss, rétt norðan við Ufsarstífluna. Þaðan liggja vegslóðir að Sauðárvatni og í átt að Geldingafelli. Þessir slóðar hafa verið notaðir töluvart af skipuleggjendum hópferða.

Mynd 3: Helstu aðgönguleiðir fyrir bíla.

2.2 Skipulagðar rútuferðir

Sumarið 2011 var ekki boðið upp á daglegar rútuferðir í Lónsöræfi. Gunnlaugur B. Ólafsson skipulagði rútuferðir frá Stafafelli á Illakamb eftir pöntun, en aðeins fyrir hópa staðri en u.p.b. 6-7 manns. Fyrirtækið Vatnajökull Travel og jeppamenn frá Höfn sáu stundum einnig um að flytja einstaklinga og smærri hópa upp á Illakamb eða að göngubrúnni í Austurskógum gegn greiðslu. Ekki var boðið upp á áætlunarferðir í Snæfell eða Geldingafell en nokkur fyrirtæki á Fljótsdalshéraði fluttu ferðamenn þangað eftir pöntun; þessi þjónusta var einnig aðallega í boði fyrir staðri hópa. Augljóslega er orðið frekar dýrt og erfitt fyrir einstaklinga að komast í Lónsöræfi með "almennингssamgöngum".

2.3 Aðgengi fyrir göngumenn

Svæðið er fyrst og fremst gönguland. Gönguleiðir liggja inn í friðlandið úr Lóni, Álfafirði (Flugustaðadal, Hofsdal, Geithellnadál), Fljótsdal og frá Snæfelli. Sérstaklega er sú síðastnefnda mjög vinsæl meðal ferðamanna. Einnig er hægt að ganga úr Hoffellsdal í Nesjum yfir í Skyndidal.

Sumar leiðir eru einungis fyrir vana og vel útbúna göngumenn. Nokkrar leiðir krefjast sérstakrar kunnáttu og búnaðs; á leiðinni frá Snæfelli í Geldingafell þarf að fara yfir Eyjabakkajökul og vaða nokkrar jökulár og á leiðinni úr Hoffellsdal þarf að fara yfir Lambatungnajökul eða vaða Skyndidalsá. Einnig þarf að vaða yfir Lambatungnaá, sem kemur undan Austurtungnajökli og er mjög ströng. Leiðin úr Flugustaðadal telst einnig erfið. Með tilkomu göngubrúar yfir Jökulsá í Lóni við Einstigi í Austurskógum er orðið unnt að ganga alla leið frá Stafafelli í Lóni í Kollumúla. Með tilkomu akbrúar yfir Jökulsá í Fljótsdal, stutt frá Eyjabakkafossi er göngumönnum gert kleift að ganga úr Lónsöræfum í Snæfell án þess að þurfa að fara yfir jökul.

Leiðin frá Stafafelli í Eskifell er að hluta til merkt; þ.e. leiðin frá Stafafelli í Hvannagil er stikuð, gönguleiðin frá Hvannagili í Framskóga liggur eftir vegslóða og leiðin frá brúnni yfir Jökulsá við Einstigi að skálanum í Eskifelli er stikuð. Leiðin úr Geithellnadál (í Álfafirði) yfir í Víðidal er einnig merkt. Allar aðrar aðgangsleiðir að friðlandinu eru ómerktar.

3 Gisting

3.1 Skálar

Skálar eru í Eskifelli, í Kollumúla, við Kollumúlavatn og við Geldingafell. Milli skálanna er hæfileg dagsganga. Skálarnir við Kollumúlavatn (Egilssel) og við Geldingafell eru í umsjón Ferðafélags Fljótsdalshéraðs. Í Kollumúla er stór og vel útbúinn skáli, „Múlaskáli“, sem er rekinn af Ferðafélagi Austur-Skaftafellssýslu. Í Kollumúla er rennandi vatn, vatnsklósett og sturta en á hinum stöðunum er einungis einfaldur kamar og þarf að sækja vatn í læk.

Mynd 4: „Egilssel“ við Kollumúlavatn.

Skálinn í Eskifelli er í eigu Gunnlaugs B. Ólafssonar en hann er ekki fullkláraður. Í botni Geithellnadals, við Leirás, er líttill og mjög einfaldur skáli í eigu Ferðafélags Djúpavogs.

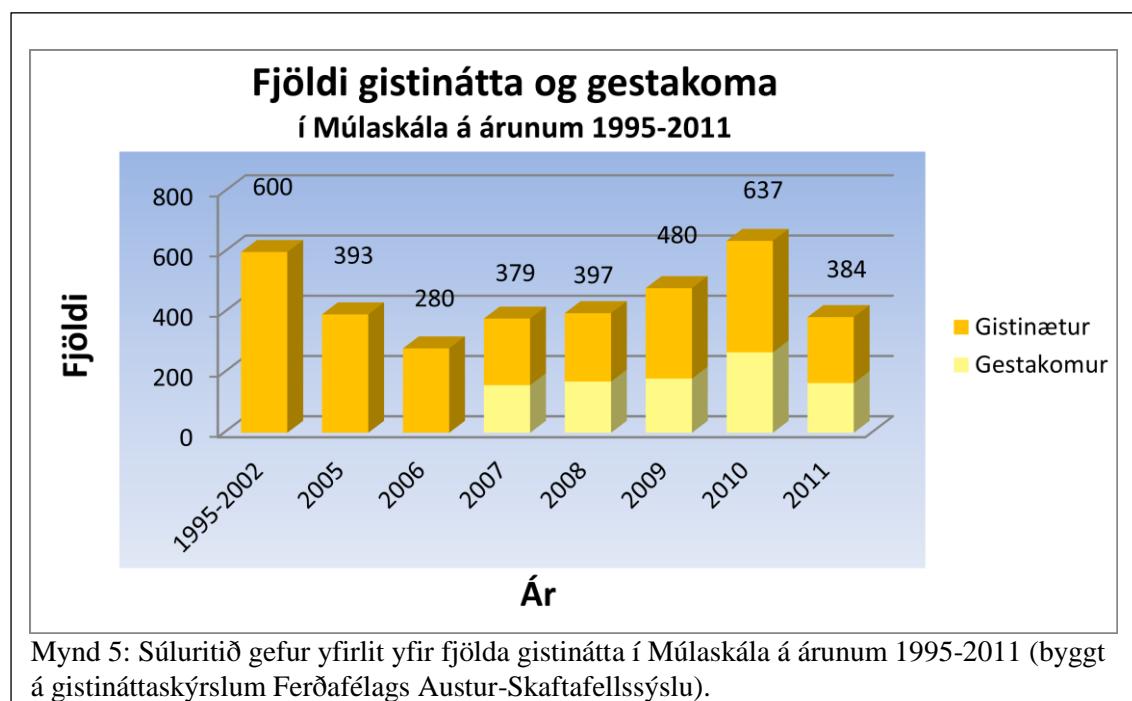
3.2 Tjaldsvæði

Skipulögð tjaldsvæði eru á tveimur stöðum innan friðlandsins og á tveimur stöðum við jaðar þess. Á Stafafelli er tjaldsvæði með vatnsklósetti, sturtu og þvottavél. Í Smiðjunesi, rétt við gönguleiðina frá Stafafelli í Kollumúla og 7 km frá byggð, er tjaldsvæði með vatnsklósetti. Innan friðlandsins, við skálann við Ásavatn í Eskifelli, er tjaldsvæði með þurrklósetti. Síðan er hægt að tjalda við skálann í Kollumúla, þar eru vatnsklósett og sturta. Á gönguleiðakorti Máls og Menningar fyrir Lónsöræfi, eru einnig merkt inn tjaldsvæði við Keiluvelli í Skyndidal og við Grund í Víðidal. Þar er hinsvegar engin þjónusta.

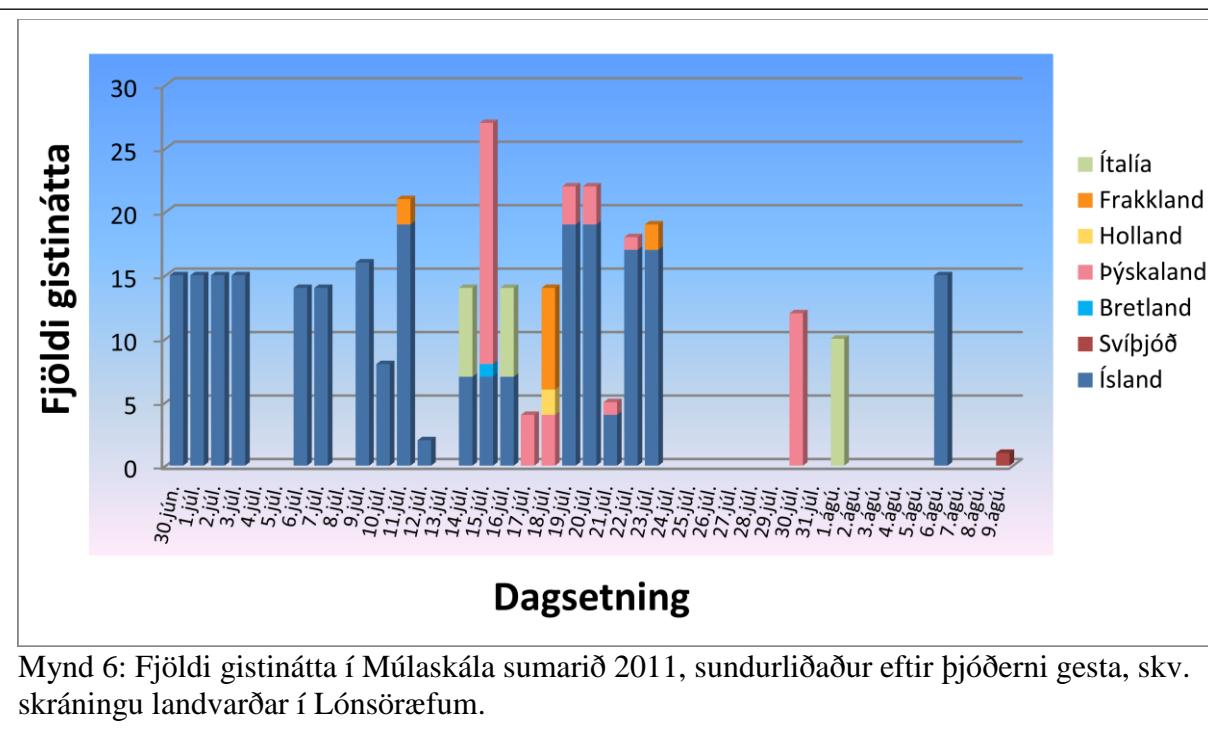
3.3 Gestafjöldi

Súluritið hér að neðan (mynd 5) gefur yfirlit yfir fjölda gistenátta í Múlaskála, frá 1995 til 2011. Engar upplýsingar liggja fyrir um gestafjölda í Múlaskála á árunum 2003 og 2004. Fram kemur að fjöldi gistenátta í skálanum hefur yfirleitt verið um 600 á árunum 1995-2002. Gestum í Kollumúla fækkaði verulega frá 2005 til 2006 en hefur síðan aftur farið hægt fjölgandi fram til ársins 2010, þegar 637 gistenætur voru skráðar. Sumarið 2010 jókst fjöldi gistenátta en gestakomum fækkaði, þ.e.a.s. færri einstaklingar gisti í skálanum en árið á undan en þeir gisti í fleiri nætur. Sumarið 2011 voru einungis 384 gistenætur skráðar, sem þýðir fækkuð um næstum því helming miðað við árið 2010. Íslendingum fækkaði töluvert og fólk staldraði yfirleitt styttra við á svæðinu en oft áður. Langflestir gistenætur eru bókaðar á tiltölulega stuttu tímabili frá 20. júní til 20. júlí.

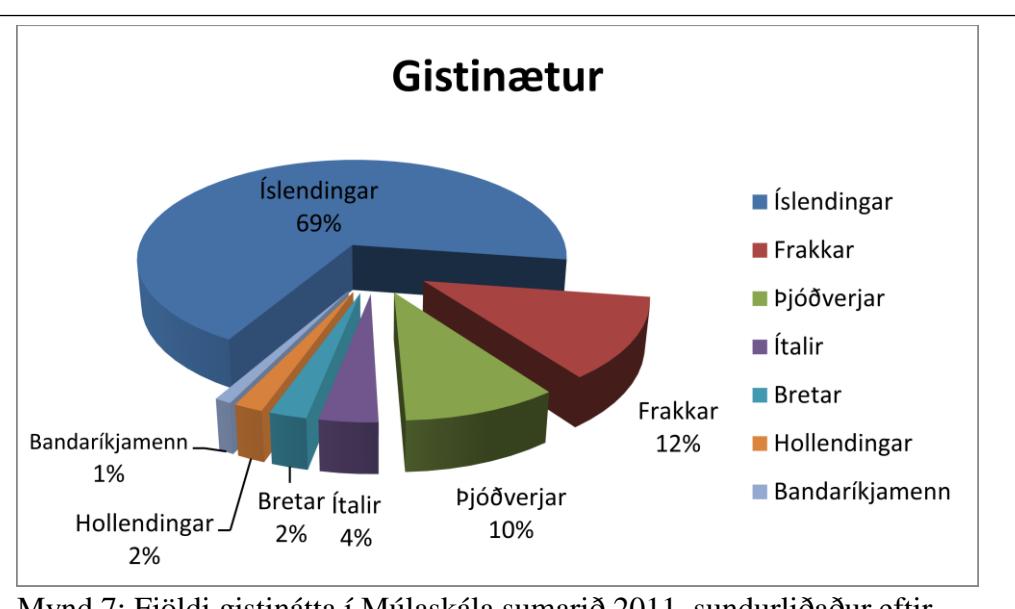
Gistenáttatölur fyrir árin 2010-2011 eru ekki alveg sambærilegar við gistenáttatölur fyrir árin 1995-2009. Á árunum 1995-2009 var fjöldi gistenátta eingöngu byggður á upplýsingum um bókanir í skálanum. Sumrin 2010-2011 hélt landvörðurinn í Lónsöræfum hins vegar mjög nákvæma skráningu yfir alla gesti sem raunverulega gisti í skálanum, óháð því hvort þeir voru bókaðir eða ekki.

Eithvert ósamræmi er á milli gistenáttatalna í skýrslum Ferðafélags Austur-Skaftafellssýslu og upplýsinga um gistenætur sem landvörðurinn skráði. Í gistenáttaskýrslum Ferðafélags Austur-Skaftafellssýslu eru einungis gestir skráðir sem borga. Fararstjórar borga ekki og þá vantar því í skýrslum Ferðafélagsins. Landvörðurinn skráði hins vegar alla gesti, einnig þá sem gistu ókeypis. Landvörðurinn skráði þann 3. júlí 15 manna hóp sem var veðurteptur og dvaldi degi lengur en áætlað var. Hópurinn greiddi ekki fyrir þá nótt og hann er því ekki skráður í gistenáttaskýrslum Ferðafélagsins. Auk þess skráði landvörðurinn two hópa sem gistu í Múlakoti en þá vantar einnig í gistenáttaskýrslur Ferðafélagsins. Myndir 5 og 7 eru byggðar á gisináttaskýrslum Ferðafélags Austur-Skaftafellssýslu en mynd 6 er byggð á upplýsingum frá landverðinum.

Mynd 6: Fjöldi gistenátta í Múlaskála sumarið 2011, sundurliðaður eftir þjóðerni gesta, skv. skráningu landvarðar í Lónsöræfum.

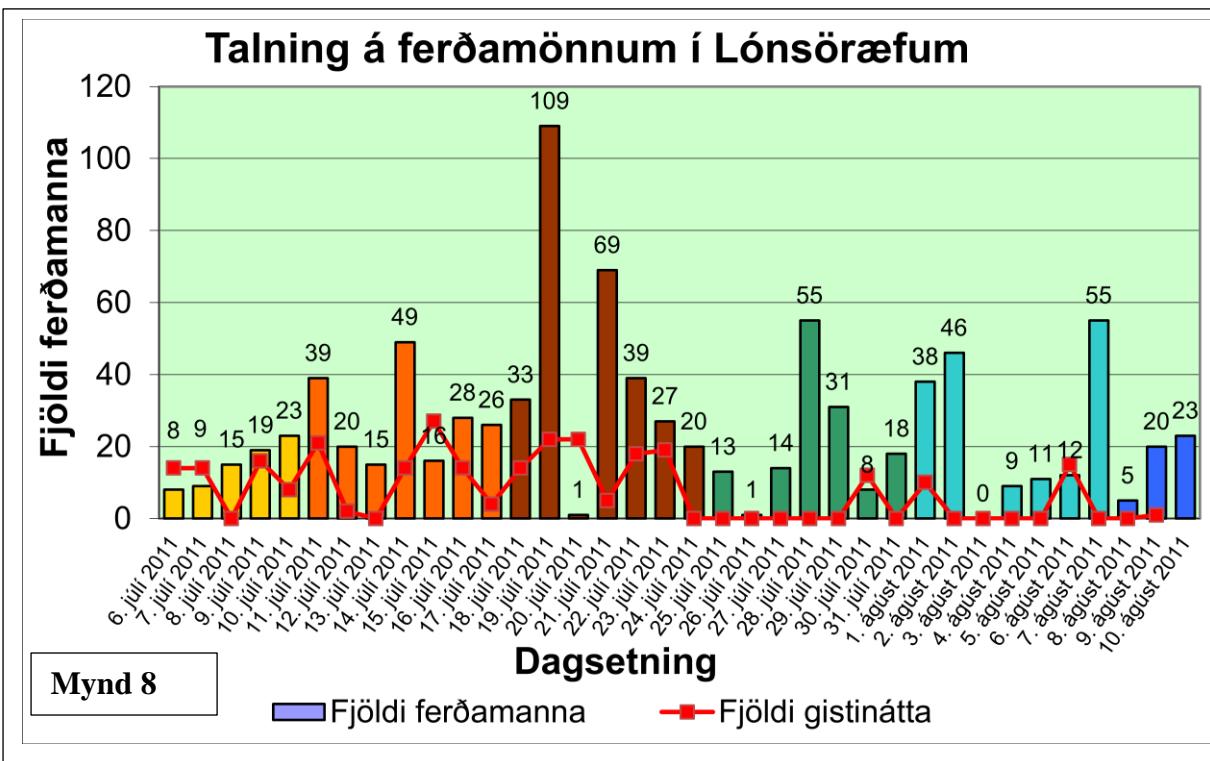

Mynd 7: Fjöldi gistenátta í Múlaskála sumarið 2011, sundurliðaður eftir þjóðerni gesta (skv. gistenáttaskýrslum Ferðafélags Austur-Skaftafellssýslu)

Sumarið 2011 var einnig skráð hverrar þjóðar ferðamenn voru, sem gistu í Múlaskála (sjá myndir 6 og 7). Sumarið 2011 voru alls 384 gistenætur skráðar í Múlaskála. Íslendingar voru í miklum meirihluta gesta, um 69 %. Næst á eftir komu svo Frakkar með 12 %, Þjóðverjar með 10%, Ítalir með 4%, Bretar og Hollendingar með 2% og Bandaríkjameinir með 1% gistenátta. Úr súluritinu (mynd 5) má einnig lesa að flestir hafa gist í skálanum í lok júní og fyrstu þrjár vikurnar í júlí og að tiltölulega fáir hafa gist í skálanum eftir 23. júlí.

3.3 Ferðamannatalningar

Í byrjun júlí 2011 var settur upp teljari við göngustíginn sem liggur frá Illakambi niður að Múlaskála. Teljarinn var settur upp rétt norðan við Ölkeldugil og taldir voru ferðamenn frá 6. júlí til 10. ágúst. Talinn var heildarfjöldi ferðamanna en ekki var tekið tillit til þess í hvora áttina fólk var að fara, þannig að ekki var gerður greinarmunur á þeim sem fara sömu leið út og þeim sem annaðhvort koma frá Snæfelli eða fara þangað og fara því aðeins einu sinni fram hjá teljaranum (þ.e.a.s. tölurnar voru ekki helmingaðar, eins og oft er gert). Byrjað var að telja kl. 18 þann 6. júlí og teljarinn tekinn niður 10. ágúst kl. 12. Á þessu tímabili fóru alls 924 manns framhjá teljaranum. Teljarinn er stilltur það hátt, að hann telur börn, en ekki kindur, þ.e.a.s. á mjöðm á meðalmanni. Mynd 8 er tvíþætt: súluritið sýnir hversu margir ferðamenn gengu framhjá teljaranum á hverjum degi. Línuritið sýnir fjölda gistenátta á hverjum degi. Það virðist vera frekar lítið samhengi milli fjölda gistenátta og fjölda ferðamanna sem teljarinn hefur skráð. Erfitt er að útskýra toppinn 19. júlí.

4.1 Upplýsingaskilti

Við jaðar friðlandsins og innan þess eru nokkur upplýsingaskilti. Við Kollumúlaveg F980, nokkur hundruð metra sunnan við Þórisdal, er skilti sem sýnir helstu aðgangsleiðir að Lónsöræfum, bæði gönguleiðir og jeppaslop. Náttúruvernd Ríkisins Skiltið er illa staðsett, á vegamótum þar sem Kollamúlavegur og slóði að Dímu greinast og það hefur komið fyrir að ferðamenn haldi að slóðinn að Dímu sé Kollamúlavegurinn

og reyni að keyra yfir Jökulsá við Dímu og lendi á kaf í ánni. Upplýsingar á skiltinu eru orðnar úreltar og nokkrar “nýjar” leiðir (úr Austurskóginum yfir göngubrúna við Einstigi, frá Sauðárvatni) vantar á kortið. Nauðsynlegt er að endurnýja skiltið og að finna því betri staðsetningu.

Við bílastæðið á Illakambi eru 5 upplýsingaskilti með upplýsingum um algengar plöntur, algenga fugla, sögu, sauðfjárbeit, jarðfræði og vinsæla staði í Lónsöræfum.

4.2 Gönguleiðakort

Bestu kortin af svæðinu eru Atlaskort LMÍ 1:100.000 (blað 105 Hamarsfjörður og blað 106 Hornafjörður) og Staðfræðikort LMÍ 1:50.000 (2214 II og 2213 I+II).

Mál og Menning hefur gefið út gönguleiðakort (1:100.000) sem spannar svæðið Snæfell-Berufjörður-Mýrar-Lónsöræfi. Kortagrunnurinn á því korti er frekar gamall og ekki allsstaðar réttur. Mælikvarðinn 1:100.000 hentar ekki nógu vel fyrir gönguleiðakort. Betra væri ef kortið myndi sýna minna svæði á 1:50.000. Mörg örnefni eru ekki á réttum stað. Sumar gönguleiðir ættu alls ekki að vera merktar á kortið, t.d. leiðin yfir Eyjabakkajökul og Hoffellsjökul (varasamt að merkja leið yfir jökul) og neðri leiðin úr Röðli niður í Skyndidal (mjög erfið). Kortið var nýlega endurútgefið í nýjum litum. Grunnlitrur nýja kortsins er grænleitur en hann var brúnleitur á gamla kortinu. Gönguleiðirnar eru einnig teiknaðar inn með grænum lit og þær eru því næstum því ósýnilegar á nýja kortinu.

Náttúruverndaráð ríkisins gaf út gönguleiðabækling fyrir Lónsöræfi árið 1996; textinn er allt í lagi en kortið með gönguleiðunum þarf að endurbæta. Sumar leiðar á að taka út og öðrum þarf að breyta. Nokkrar stikaðar gönguleiðir vantar í bæklinginn og brúin við Einstigi og gönguleiðin frá Eskifelli að Stafafelli eru ekki merkt inn á kortið.

Nýlega var gefið út gönguleiðakort sem nær yfir sunnanverða Austfirði og sýnir margar leiðir í Lónsöræfum (Gönguleiðir í Djúpavogshreppi. Gönguleiðir á Austurlandi VIII, 1:100.000). Á bakhliðinni eru áhugaverðar upplýsingar um staði og leiðir. Þetta er skemmtilegt kort en mælikvarðinn er ekki hentugur fyrir gönguleiðakort.

Nýtt gönguleiðakort fyrir Lón á vegum samstarfshópsins “Átaska í merkingu gönguleiða í Austur-Skaftafellssýslu” er í vinnslu og verður væntanlega gefið út sumarið 2012.

5. Nýting

5.1 Beit

Af og til kemur sú umræða upp hvort ekki ætti að banna beit í friðlandinu. Ekki er heppilegt að friða svæðið alveg fyrir beit. Víðast hvar fylgja gönguleiðir gömlum kindagötum og í bröttum skriðum myndu göngustígar hverfa ef ekki væru kindur á svæðinu til að viðhalda þeim. Ef svæðið yrði friðað fyrir beit, myndi ekki einungis stór hluti af göngustígunum hverfa fljótlega, heldur myndi smalamennska einnig heyra sögunni til með þeim afleiðingum að þekking á svæðinu, t.d. vitund um viss einstigi og þekking á örnefnum myndu glatast.

Miklar breytingar hafa átt sér stað hvað varðar sauðfjárbeit í friðlandinu. Fram til ársins 2009 hafa aðeins tveir bæir rekið fé í friðlandið, Brekka í Lóni og Bjarnanes í Nesjum.

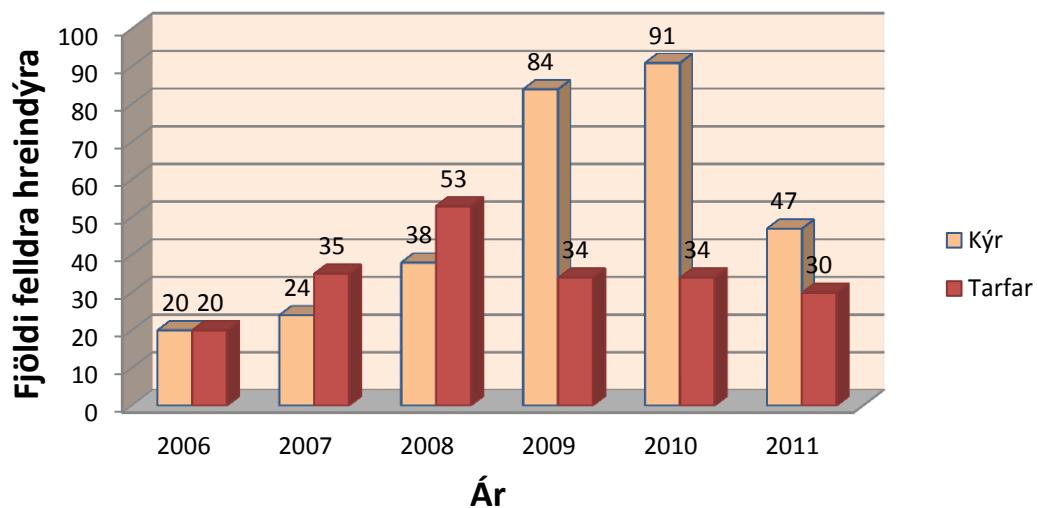
Auk þess hafa nokkrir tómstundabændur á Höfn fengið að fara með fáeinanar kindur inn í Kollumúla. Lengi vel hefur beitartíminn verið mjög stuttur og beitarálagið mjög hóflegt.

Sumarið 2010 varð þó breyting á þessu fyrirkomulagi. Bændum á Stórhóli í Álftafirði var gert að fækka fé sínu umtalsvert og voru mörg hundruð fjár þaðan flutt á nokkra bæi í Nesjum, m.a. Bjarnanes, Ás og Haga. Töluberðum hluta þessara Álftafjarðarkinda var svo sleppt í friðlandinu, með leyfi sumra landeigenda. Líkur eru á að beitarálagið í friðlandinu sé núna orðið of mikið. Engar nýlegar tölur eru til um fjölda fjár sem gengur innan friðlandsins í Lónsöræfum. Voríð 2010 var reynt að fá upplýsingar um fjölda fjár sem er rekið í friðlandið í tengslum við gerð verndaræatlunar fyrir suðursvæðið. Þá var talið er að hátt í 500 fjár gengi innan marka friðlandsins.

5.2 Veiði

Í friðlandinu eru stundaðar rjúpnaveiðar, aðallega á Kjarrdalsheiði. Rjúpnaveiði á svæðinu er háð leyfi landeigenda og borga þarf til að fá leyfi. Ekki er vitað hversu margir fuglar hafa verið veiddir innan friðlandsins síðustu árin. Stórir hópar af hreindýrum hafa haldið sig í Lónsöræfum, einkum í Víðidal. Friðlandið tilheyrir hreindýraveiðisvæði 8, sem nær yfir Lón og Nes. Samkvæmt vöktunarskýrslu Skarphéðins Þórissonar frá vorinu 2011 fór hreindýrum fækkandi á þessu veiðisvæði og taldi vetrarstofn um 500 dýr (*var 600 árið 2009*)¹. Talning og greining á hreindýrum á svæði 8 í nóvember 2010 leiddi í ljós að 44% dýrnanna voru kýr (51% árið 2009), 25% kálfar (28% árið 2009) og 24% tarfar (21% árið 2009). Ekki tókst að kyn- og aldursgreina 7% dýrnanna Í súluritinu hér að neðan (mynd 9) er gefið yfirlit yfir fjöldra hreindýra á veiðisvæði 8 (Nes og Lón) frá 2006-2011 (<http://www.hreindyr.is>). Ekki fundust nákvæmari upplýsingar um fjölda veiddra dýra innan marka friðlandsins. Árin 2008, 2009 og 2010 bar tölubert á veiðibjófnaði í Lóni eftir að veiðítímanum lauk, enda sáust reglulega leifar af hreindýrum í ruslagámnum og á eyrum í árfarvegi Jökulsár.

Mynd 9 Fjöldi felldra hreindýra á svæði 8 á tímabilinu 2006-2011

¹ Skarphéðinn G. Þórisson og Rán Þórarinsdóttir 2011: Tillaga um veiðikvóta og ágangssvæði 2011 og vöktun Náttúrustofu Austurlands 2010. NA-110109. Náttúrustofa Austurlands, Egilsstaðir.

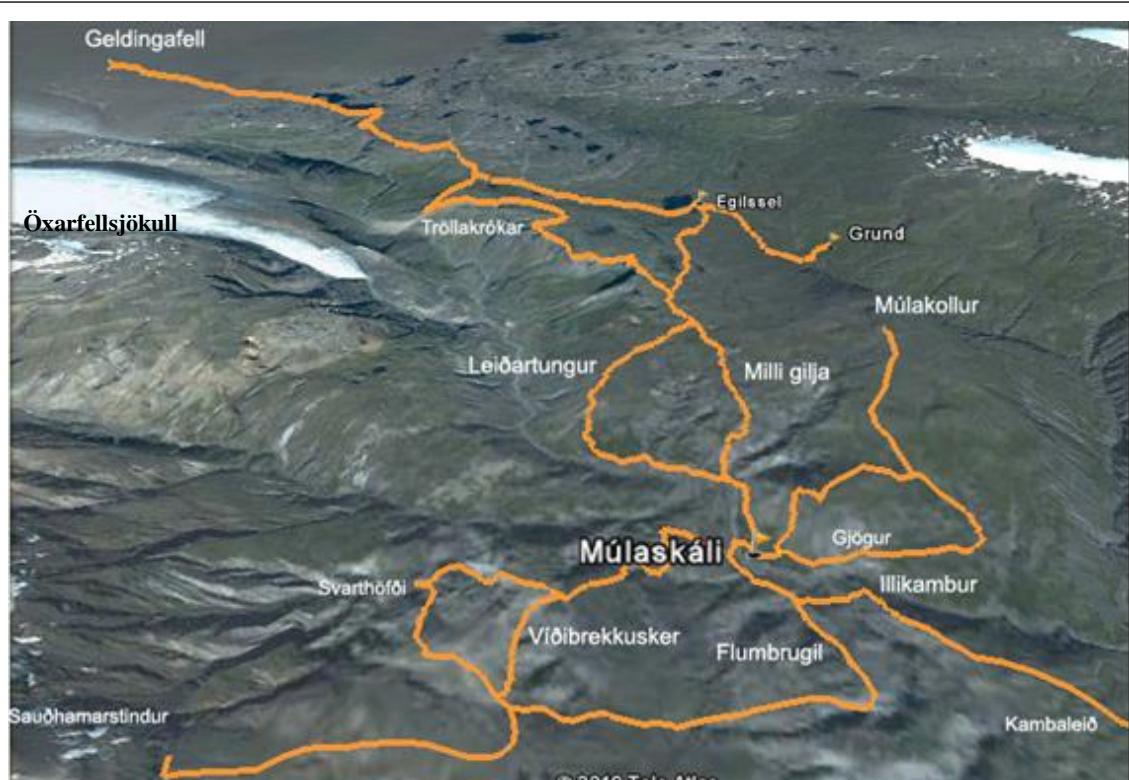
6. Gönguleiðir og reiðleiðir

6.1 Merktar gönguleiðir

Gönguleiðirnar í friðlandinu eru yfirleitt merktar með gulum stikum, þó á sumum stöðum finnist ennþá gamlar stikur með bláan topp. Leiðin úr Geithellnadal er að hluta til merkt með málningu á klettum. Mynd 10 sýnir allar stikaðar gönguleiðir í Lónsöræfum, auk nokkurra vinsælla ómerktra gönguleiða.

Stikaðar gönguleiðir eru:

- Stafafell-Hvannagil (ómálaðar stikur, utan friðlandsins)
- Göngubrú við Einstigi-Eskifell-skáli við Ásavatn
- Eskifell-Kambar-Illikambur
- Illikambur-Múlaskáli
- Múlaskáli-Flumbrugil-Víðibrekkusker
- Múlaskáli-Pilgil/Víðagil-Víðibrekkusker
- Víðibrekkusker-Svarthöfði-Víðibrekkusker (hringleið)
- Múlaskáli-Gjögur-Múlaskáli (Stórahnaushringur)
- Stórihnaus-Múlakollur
- Múlaskáli-Leiðartungur-Egilssel við Kollumúlavatn
- Múlaskáli-Milli gilja-Egilssel við Kollumúlavatn
- Sandar-Fremri Tröllakrókar
- Leirás-Hnútuvatn-Víðidalur (málað á steinum, að mestu utan friðlandsins)

Mynd 10: Merktar og ómerktar gönguleiðar í Lónsöræfum (Loftmynd: Google Earth).

Á mynd 11 má sjá gönguleiðir sem tengja Lónsöræfi við byggð í Lóni.

Mynd 11: Gönguleiðir frá Stafafelli í Eskifell og áfram norður í Kollumúla (Loftmynd: Google Earth).

6.2 Ómerktar gönguleiðir

Nokkrar leiðir eru mjög vinsælar meðal ferðamanna en ekki stikaðar. Má þar helst nefna leiðina upp á Sauðhamarstind, ýmsar leiðir niður í Víðidal (frá Egilsseli og af Söndum), leiðina í Innri Tröllakróka, leiðina niður í Stórsteina og leiðina frá Egilsseli í Geldingafell. Ekki stendur til að merkja þessar leiðir. Stefnt er að því að halda svæðinu að mestu ósnortnu og stika einungis leiðirnar sem eru vinsælastar meðal óvanra ferðamanna, til að mynda leiðina frá göngubrúnni við Einstigi að Múlaskála og helstu (dag)leiðir út frá skálanum. Ekki er áætlað að stika neinar fjallaleiðir upp á tinda (t.d. Sauðhamarstind). Þeir ferðamenn sem fara slíkar leiðir eru vanalega glöggir að rata og þurfa (og vilja) engar stikur.

Vinsælar ómerktar gönguleiðar eru:

- Hvannagil-Austurskógar-Einstigi
- Egilssel við Kollumúlavatn-Geldingafell
- Egilssel við Kollumúlavatn-Grund í Víðidal
- Egilssel við Kollumúlavatn-Tröllakrókar
- Egilssel við Kollumúlavatn-Norðlingavað-Leirás í Geithellnadal
- Leiðartungur-Stórsteinar
- Sandar-Grund í Víðidal
- Sandar-Múlakollur
- Víðibrekkusker-Sauðhamarstindur(nokkuð erfiðleið)
- Hoffelsdalur-Lambatungnajökull-Keiluvellir-Sauðhamarstindur(erfið leið)
- Geldingafell-Eyjabakkajökull-Snæfell(erfið leið)
- Geldingafell-Eyjabakkar-Hrakströnd-Glúmsstaðasel
- Geldingafell-Markalda-Sauðárvatn-Fljótsdal

6.2 Reiðleiðir

Engar skipulagðar reiðleiðir eru á svæðinu en hestaumferð er leyfð í friðlandinu. Gömul þjóðleið liggur milli Lóns og Fljótsdals um Illakamb, Norðlingavað á Jökulsá og Norðlingavað á Víðidalsá. Í Víðidalsdrögum er þessi leið mörkuð gömlum vörðum. Næstum því á hverju ári fara einn eða fleiri hestahópar þessa gömlu þjóðleið. Oft valda hestahópar talsverðum skemmdum á gróðri og á göngustígum, sérstaklega á tröppum, sem sjálfböðaliðar hafa hlaðið á nokkrum stöðum. Einnig hafa hestar stundum skemmt landganginn að brúnni yfir Jökulsá í Kollumúla. Hestahópar sem ferðast um friðlandið eru beðnir um að velja leiðir framhjá hlöðnum tröppum. Einnig eru þeir beðnir um að hafa færانlegar girðingar meðferðis.

7. Vandamál/Hættur

Óhöpp, slys

Sumarið 2011 voru björgunarsveitarmenn kallaðir út í tvígang til að aðstoða ferðamenn sem höfðu lent í vandræðum í Lónsöræfum.

Þann 3. júlí lento fjórir erlendir sjálfböðaliðar á vegum Vatnajökulsþjóðgarðs, skálavörður og sonur hennar, auk bílstjórans sem hafði keyrt fólkid upp að Illakambi í vandræðum þegar þeir reyndu að komast niður í Múlaskála. Úrhellisrigning hafði verið í nokkra daga og lækurinn í Ölkeldugili hafði breyst í stórfljót. Ekki tókst að komast yfir lækinn og ákveðið var að reyna að fara upp fyrir Ölkeldugil. Hópurinn lenti þó í mikilli þoku og villtist af leið einhvers staðar í grennd við Víðibrekkusker. Eftir langa göngu í roki og rigningu voru sumir í hópnum farnir að hafa verulegar áhyggjur. Skálavörðurinn var með Tetra-stöð og reyndi að nota hana til að ná sambandi við Björgunarsveitina á Höfn en það tókst ekki. Efst á Víðibrekkuskerjum er farsímasamband og hringdi skálavörðurinn í Björgunarsveitina á Höfn og bað um aðstoð. Björgunarsveit frá Slysavarnafélaginu Landsbjörg fékk GPS-ferla af gönguleiðinni á Víðibrekkuskerjum senda og keyrði inneftr til að leita að hópnum. Hópurinn sneri til baka og björgunarsveitarmenn mættu honum svo rétt við veginn. Á leiðinni til baka yfir Skyndidalsá í björgunarsveitarbílum fór bíllinn á flot og rak nokkra tugi metra niður með ánni. Voru nokkrir úr hópnum mjög skelkaðir eftir þessa reynslu.

Þann 5. ágúst slasaðist kona sem var á ferð með gönguhópi á vegum Ferðafélags Austur-Skaftafellssýslu á leiðinni frá Snæfelli í Geldingafell. Konan slasaðist á ökkla á Eyjabakkajökli en hélt samt að hún gæti gengið alla leið í Geldingafell. Björgunarsveitarmenn af Héraði töldu þó að það væri auðveldara að sækja hana á jökulinn heldur en í Geldingafell. Peir sótti hana því á Eyjabakkajökul og fluttu hana til byggða.

Ófærð

Framan af sumrinu var mjög úrkomusamt og óx mikið í flestum ám. Stundum var erfitt eða ómögulegt að vaða yfir sumar þeirra. Í byrjun júlí var stundum svo mikið í Skyndidalsá að erfitt eða jafnvel ómögulegt var að keyra yfir hana.

Utanvegaakstur

Eins og undanfarin ár hafa orðið skemmdir á gróðri af völdum utanvegaaksturs torfæruhjóla og fjórhjóla, þó aðallega utan friðlandsins, í Austurskógum, við Smiðjunes og í Dalsheiði. Einnig fréttist af því að torfæruhjól hafi verið notað við smalamennsku haustið 2011. Torfæruhjól skemma gróðurinn miklu meira en önnur vélknúin tæki og er

notkun þeirra á þessu svæði óásættanleg. Æskilegt væri að setja upp nokkur skilti, sem banna utanvegaakstur en ekki hefur náðst samstaða milli landeigenda um það.

Símasamband

GSM-samband er mjög stöpult og nánast ekkert á svæðinu. Sæmilegt GSM-samband er einungis á Stórahjalla, sums staðar í Eskifelli, á Víðibrekkuskerjum og hátt upp á sumum fjöllum. Í lok sumarsins 2010 var endanlega slökkt á NMT-sendinum sem þjónaði svæðinu og NMT-síminn í Múlaskála var þar með orðinn gagnslaus. Talstöðin í skálanum er orðin gömul og notar aðrar rásir en flestar nýrri talstöðvar eru með. Landvörðurinn var með gervihnattasíma, sem virkaði ekki mjög vel. Hleðslutækið bilaði um tíma og oft tókst ekki að ná sambandi. Ekki var hægt að hringja í gervihnattasímann, vegna þess að það kom aldrei neinn hringitónn, þannig að landvörðurinn gat ekki heyrta hvort einhver væri að reyna að hringja í hann - en það er líklega bara stillingaratriði, sem er hægt að laga. Í byrjun sumarsins setti Björgunarsveitin á Höfn upp Tetra-sendi á Kjarrdalsheiði, nálaðt vörðunni sem markar hæsta punkt heiðarinna en ekki náðist Tetra-samband niðri í Múlaskála. Ferðafélag Austur-Skaftafellssýslu var búið að kaupa Tetra-stöðvar, en lítið var hægt að nota þær vegna sambandsleysis. Það er Tetra-samband á Illakambi og stundum er Tetra-samband bak við Múlakot í góðu veðri, en ekki í rigningu. Oft er samband á hálsinum við götuna sem liggar í áttina að Gjögri, þar sem loftnetið fyrir NMT-símann var áður og stundum er samband í Gjögurgötunni en ekki alltaf. Það er samband uppi á Tröllukrókahaus og aðeins þar í kring en að öðru leyti er algjörlega sambandslaust í stærstum hluta friðlandsins. Neyðarlínan mun hafa lofað Ferðafélaginu að setja upp bílaloftnet og bílastöð en ekkert hefur gerst. Unnar Jónsdóttir landvörður hefur sent Þorhalli Ólafssyni framkvæmdastjóra Neyðarlínunnar kvörtunarbréf um málið en hefur ekki fengið svar. Unnar heldur að það sé best að setja bílaloftnetið upp á Múlakoti, því þar er betra samband en annars staðar í Kollumúla. Nauðsynlegt er að bætt verði úr þessu sambandsleysi sem fyrst.

Ofbeit

Sumurin 2010 og 2011 var mun fleiri sauðkindum sleppt í friðlandinu en tíðkast hefur á undanförnum árum. Líkur eru á því að þær hafi valdið gróðurskemmdum. Landgræðsla Ríkisins hefur gert einhverjar gróðurathuganir á hluta svæðisins árið 2010 en niðurstöður þessara rannsókna liggja ekki fyrir. Nauðsynlegt er að rannsaka beitarþol friðlandsins betur og að krefjast þess, að settar verði takmarkanir á þann fjölda fjár sem er sleppt í friðlandinu, ef niðurstöður beitarþolsrannsókna benda til þess að um ofbeit sé að ræða. Starfsmenn Vatnajökulsþjóðgarðs munu hafa samband við Landgræðslu Ríkisins og óska eftir að beitarþolsrannsóknir verði gerðar á svæðinu.

8. Landvarsla og sjálfbodastarf

8.1 Landvarsla sumarið 2011

Lónsöræfi er friðlýst svæði. Umhverfisstofnun sér yfirleitt um rekstur friðlýstra svæða á Íslandi en samkvæmt samstarfssamningi við Umhverfisstofnun hefur landvarsla í Lónsöræfum verið á hendi Vatnajökulsþjóðgarðs frá stofnun hans. Það er mikilvægt að yfir sumartímann sé landvörður í Lónsöræfum sem þekkir svæðið vel og getur veitt ferðamönnum upplýsingar um gönguleiðir, náttúrufar, hættur á svæðinu og fl. Þá þarf að halda við göngustígum, yfirfara stikur og merkingar svo eitthvað sé nefnt.

Landvörður í Lónsöræfum sumarið 2011 var Unnur Jónsdóttir og er þetta annað sumarið hennar. Unnur gegndi starfi landvarðar frá 4. júlí til 10. ágúst og tók frí sitt út í lok starfstímans. Þegar enginn skálavörður var á svæðinu sinnti Unnur einnig skálavörsu í skála Ferðafélags Austur-Skaftafellssýslu, Múlaskála.

Sumarið var frekar vætusamt þó komu góðir dagar með sól og blíðu inn á milli. Mikil rigning var fyrstu dagana í júlí og í lok júlí fram í byrjun ágúst kom samfelldur kafli með rigningu og þoku í fjöllum.

8.2 Múlakot

Vorið 2011 keypti Vatnajökulsþjóðgarður kofa, „Múlakot“ í Kollumúla, sem bústað fyrir landvörð. Kófinn er staðsettur á malarhjalla nokkur hundruð metra fyrir ofan Múlaskála. Í kofanum eru kojur fyrir 12 manns, að hluta til tvíbreiðar. Auk þess eru í húsinu borð, eldhúsbekkur, nokkrar hillur til að geyma mat, gashellur og gashitari.

Landvörðurinn gisti í Múlakoti en þurfti tvisvar sinnum að víkja fyrir hópum á vegum fyrrí eiganda skálans og flutti þá í Múlaskála og dvaldi hluta af tímanum í Egilseli við Kollumúlavatn.

Kaup Vatnajökulsþjóðgarðs á Múlakoti eru mjög umdeild. Sjá viðauka 1 fyrir nánari umfjöllun um málið.

8.3 Helstu verkefni landvarðar sumarið 2011

1. Veita upplýsingar og leiðsögn

Landvörðurinn veitti ferðamönnum upplýsingar um gönguleiðir í friðlandinu og náttúru svæðisins og var nokkrum sinnum samferða hópum til að vísa þeim leiðina, einkum leiðina í Stórsteina sem er vandfundin.

2. Gönguleiðir: lagfæring og tilfærsla

Landvörðurinn sópaði lausamöl af stígnum niður Illakamb og við brúna yfir Jökulsá. Hann tíndi grjót úr stígnum niður að göngubrúnni og lagaði leiðina upp í Leiðartungur. Hann hreinsaði grjót úr stígnum upp í Leiðartungur og bar grjót í djúpan skurð sem hafði myndast vegna úrrennslis. Hann klippti tré og greinar sem hindruðu umferð um stíginn á leiðinni að Brennikletti og í Leiðartungum og sagaði niður tré sem hafði fallið á stíginn. Hann bar einnig grjót í stíginn „milli gilja“ á stöðum, þar sem farið var að renna úr honum. Landvörðurinn reyndi að laga neðri og brattasta hluta stígsins „milli gilja“ með exi og álkarli og reyndi að gera þar þrep. Það gekk vel að búa til þrep í mjúkum líparítklettunum en þrepin urðu mjög fljótt ónýt.

Áður fyrr lá stikaða gönguleiðin um Víðibrekkusker miklu nær Víðagili og á nokkrum stöðum fundust leifar af gömlu leiðinni (gamlar stikur). Útsýnið niður í Víðagil er miklu betra af gömlu gönguleiðinni heldur en af þeirri nýju og þess vegna var ákveðið að færa stikuðu leiðina aftur nær Víðagili. Landvörðurinn merkti nýja leið nær gilinu og afmáði leiðina sem lá fjær gilinu. Eftir á að merkja gatnamótin efst á Víðibrekkuskerjum, þar sem leiðin úr Flumbrugili sameinast hringleiðinni um Víðibrekkusker/Víðagil.

3. Viðhald merkinga og skilta

Það voru ennþá birgðir af stikum í Kollumúla, þannig að ekki þurfti að kaupa nýjar að þessu sinni. Landvörðurinn í Kollumúla reisti við stikur, bætti við stikum og málaði stikur á Kambaleiðinni (frá Stórahjalla að Illakambi) og á leiðinni í Leiðartungur. Landvörðurinn og skálavörðurinn fóru upp á Múlakoll og löguðu stikur þar en máluðu þær ekki. Það slapp núna en nauðsynlegt er að mála stikurnar næsta sumar. Landvörðurinn bætti í stikum á leiðinni upp skriðuna við Brenniklett, eftir að fólk hafði þar ítrekað farið vitlausa leið og lent í vandræðum. Einnig lagfærði hann stikur á hringleiðinni um Víðibrekkusker.

Landvörðurinn í Kollumúla sá um að fúaverja skiltin við upphaf leiðarinnar um Gjögur, við hliðið norðan við skálann, við Flumbrugil, við upphaf og við enda leiðarinnar „milli gilja“.

4. Skálavarsla

Stóran hluta sumarsins var skálavörður á vegum Ferðafélag Austur-Skaftafellssýslu í Múlaskála, þ.e.a.s. frá 9. til 15. júlí og frá 17. til 29. júlí. Samkomulag var gert um að landvörður og skálavörður aðstoðuðu hvorn annan. Þegar enginn skálavörður var á svæðinu sinnti landvörðurinn skálavörslu í Múlaskála, en gerði það utan vinnutíma síns sem landvörður. Þegar hópur var bókaður í skálann og enginn skálavörður var á svæðinu, greiddi Ferðafélag Austur-Skaftafellssýslu landverðinum dagpeninga fyrir að sinna skálavörslu (en ekki þegar það voru engir gestir bókaðir). Landvörðurinn þreif Múlaskála og klósettin, tók á móti gestum og leysti vandamál sem upp komu í tengslum við skálann, klósettin og sturturnar. Sum vandamál gat landvörðurinn ekki leyst einn, og þá kom Jón Bragason, formaður skálanefnar ferðafélags, til aðstoðar. Landvörðurinn þvoði tuskur og handklæði, flokkaði og henti mat sem gestir höfðu skilið eftir í skálanum og viðraði dýnur. Hann bar rusl sem safnast hafði upp í Múlaskála niður á árbakkann, þar sem Jón Bragason ætlar að taka það næsta vor, þegar það er orðið bílfært inn um gljúfrið. Landvörðurinn þreif einnig skálann við Kollumúlavatn, skúraði forstofuna og tíndi rusl í kringum skálann. Einnig skúraði hann kamarinn við Kollumúlavatn og skipti um tunnu í honum. Nokkrum sinnum náðu kindur að komast inn á afgirta svæðið í kringum skálann í Kollumúla og þá þurfti landvörðurinn að reka þær út og lagfæra girðinguna, meðal annars með því að hlaða grjóti á stöðum þar sem kindur ná að fara niður fyrir girðinguna.

5. Kanna nýjar leiðir

Landvörðurinn kannaði nokkrar nýjar leiðir. Hann fór í könnunarleiðangur upp með gilinu fyrir vestan Stórahnausgilið, upp fyrir gilið og niður hinum megin. Þetta er mjög flott og frekar auðveld leið um fallegt litríkt gil með áhugaverðum berggöngum og klettadröngum. Einnig var Austara-Stórahnausgil kannað.

8.4 Sjálfboðastarf sumarið 2011

Upphaflega stóð til að 4 erlendir sjálfboðaliðar myndi aðstoða landvörðinn í Lónsöræfum við nokkur verkefni frá 3. til 10. júlí. Þá myndu þeir koma til byggða og vinna í nokkra daga í viðbót á Heinabergssvæði, frá 11. til 13. júlí. Búið var að panta rútuferðir og gistingu fyrir þá. En eins og lýst hefur verið í kafla 7 hér að framan, hafði vaxið mjög mikið í Ölkeldulæknum eftir nokkurra daga úrhellisrigningu og tókst sjálfboðaliðunum ekki að komast í Kollumúla. Þeir lendum í hrakningum og sneru aftur til byggða.

Í lok júlí kom síðan annar hópur sjálfboðaliða í Kollumúla og aðstoðaði landvörðinn við nokkur verkefni á tímabilinu 29. júlí-5. ágúst. Hluti af sjálfboðaliðunum lagaði stíginn fyrir utan hliðið norðan við Múlaskála, gerðu við þrepín í skóginum, sem höfðu færst til og bættu nýjum við. Hinir aðstoðuðu landvörðinn við að höggva spor í klöppina upp frá brúnni yfir Jökulsá og í gilinu fyrir ofan Brenniklett (ofan við fossinn). Næsta verkefni var að lagfæra stíginn í Leiðartungum, þar sem mikið hafði runnið úr. Langt og tímafrekt var að bera upp grjót úr gilinu en viðgerðin tókst ágætlega til. Notaðar voru sérstakar „grjótbörur“, sem landvörðurinn í Eldgjá hannaði, til að flytja grjótið og sönnuðu þær notagildi sitt vel. Þær nýttust bæði til að bera grjót, efni og verkfæri og til að bera rusl niður á árbakka. Á tveimur stöðum voru hlaðnar tröppur til að auðvelda ferðamönum för (sjá mynd 12).

Mynd 12: Sjálfboðaliðar búa til tröppur í Leiðartungum (Mynd: Unnur Jónsdóttir, 2011)

Einnig löguðu sjálfboðaliðarnir til í kringum Múlakot. Þeir fjarlægðu torf af framhlið kofans, settu nýjar dyrahellur og sléttuðu svæðið fyrir framan kofann eins vel og unnt var. Þeir komu einnig fyrir steinum undir húsvegginn, þar sem hægt er að tylla sér á (sjá mynd 13). Ruslið sem var á víð og dreif í kringum kofann var boríð niður á árbakka, þar sem það verður sótt næsta veturn. Eftir þessar aðgerðir hafði ásýnd kofans batnað til

Mynd 13: Sjálfboðaliðar við Múlakot, eftir að hafa lagað til í kringum kofann (Mynd: Unnur Jónsdóttir, 2011).

bergið er svo mjúkt að það molnar strax niður. Nauðsynlegt er að finna aðra aðferð til að lagfæra leiðina næsta sumar.

8.5 Verkefni sem ekki tókst að klára sumarið 2011 og önnur verkefni sem eftir á að vinna

Uppsetning á vegvísum

Vorið 2011 flutti Ferðafélag Fljótsdsalshéraðs niðursagað timbur í Egilssel, sem átti að nota í undirstöður nokkurra vegvísa sem átti eftir að setja upp í kringum Egilssel, við upphaf leiðarinnar niður í Víðidal, við upphaf leiðarinnar í Tröllakróka og hugsanlega á leiðinni „milli gilja“, við upphaf gömlu vörðuðu leiðarinnar niður í Víðidal. Höfundur þessara skýrslu var upptekin í öðrum verkefnum fram yfir miðjan ágúst en ætlaði að fara inneftr til að setja upp ofannefnd skilti í lok ágúst eða byrjun september en komst ekki á svæðið vegna ófærðar og leiðindaveðurs. Til stendur að setja vegvísana upp um leið og færð og veður leyfa vorið 2012. Einnig stendur til að setja upp vegvísni við veg F980, nokkur hundruð metra sunnan við Illakamb, þar sem stysta leiðin að Víðibrekkuskerjum og Sauðhamarstindi byrjar.

Merkja upphaf nokkurra óstikaðra gönguleiða

Eftir á að merkja staðinn, þar sem besta leiðin úr Leiðartungum niður í Stórsteina hefst. Nauðsynlegt er að merkja gatnamótin neðst í Víðibrekkuskerjum betur (þar eru eins og er einungis tvær stikur með gulan topp). Einnig þarf að merkja gatnamótin efst í Víðibrekkuskerjum betur, þar sem nýja leiðin um Víðibrekkusker, leiðin niður að Svarthöfða og leiðin um Flumbrugil mætast.

Fúavörn skilta og skipta um skrúfur

Sumarið 2012 þarf líklega aftur að fúaverja skiltin á Illakambi, í Eskifelli, neðan við bröttu brekkuna við veg F980 og á Stórahjalla. Einnig þarf að athuga hvort skrúfurnar sem eru notaðar til að festa vegvísana við undirstöðurnar séu brotnar og skipta þeim þá út.

muna. En Sigurður Ólafsson á Stafafelli heldur að kofinn muni nú frekar fjúka á veturna. Neðri og brattasta hluti stígsins „Milli gilja“ var orðinn illur yfirferðar, bæði vegna úrrennslis og átroðnings göngumanna. Göngumenn voru farnir að nota kjarrið sér til halds og trausts er það var mikið farið að láta á sjá. Gerðar voru tilraunir til að laga brattasta hluta stígsins „milli gilja“ með því að höggva „sæti“ í mjúka líparítklöppina til að setja hellur í en

Sameina gönguleiðir

Á nokkrum stöðum liggja á stuttum köflum tvær merktar leiðir samhliða. Finna þarf bestu leiðina og merkja hana. Þetta á við um eftirfarandi leiðir:

- “milli gilja”
- á Söndum

Tilfærsla og lagfæring á göngustígum

Æskilegt er að færa nokkrar gönguleiðir til að koma í veg fyrir frekari gróðurskemmdir. Þetta á við um eftirfarandi leiðir:

- við Pilgil

Nokkur hundruð metra frá upphafi leiðarinnar er gengið upp brattan mosagróinn hrygg. Hér er stíglurinn ekki mjög greinilegur og ýmsar hliðargötur hafa myndast í mosapembunni. Nauðsynlegt er að afmarka stíginn betur og að loka óeskilegum hliðargötum.

-á Víðibrekkuskerjum

Eftir á að lagfæra nokkra erfiða kafla á hringleiðinni um Víðibrekkusker, aðallega í bröttum líparítbrekkum.

-í Eskifelli

Á gönguleiðinni sem liggur frá skálanum við Ásavatn að göngubrúnni eru tvö klettabelti sem valda vandræðum. Gengið er niður efra klettabeltið eftir djúpri moldargötu, sem er orðin mjög niðurgrafin og þolir ekki mikið álag. Í rigningu verður stíglurinn mjög háll. Æskilegt er að hlaða tröppur í brekkunni og bæta möl á stíginn til að koma í veg fyrir frekara rof og til að gera stíginn greiðfærari. Til að komast niður neðra klettabeltið þarf nú að fara krókaleið. Áður fyrr lá stíglurinn niður klettabeltið nokkur hundruð metrum austar en þeim stíg var lokað árið 2005 vegna mikils rofs. Svæðið umhverfis gamla stíginn er farið að gróa upp aftur og ekki sjást lengur skýr ummerki um rof. Til að losna við krókaleiðina og stytta gönguleiðina væri æskilegt að hlaða tröppur á um þriggja metra kafla neðst í gamla stígnum til að gera hann greiðfaran að nýju. Á báðum ofannefndum stöðum er þó verulegur skortur á nothaefu grjóti til að hlaða tröppur og hugsanlega þyrti að nota timbur í staðinn fyrir grjót. Það væri þó ekki í samræmi við þá stefnu sem hefur verið framfylgt í Lónsöræfum fram til þessa en sú stefna felst í því að nota einungis náttúrulegt efni úr næsta umhverfi við lagfæringar á stígum. En hugsanlega tekst að flytja grjót langt að með grjótbörunum sem voru teknar í notkun sumarið 2011.

-Milli gilja

Eins og áður hefur komið fram er nauðsynlegt er að lagfæra neðri hluta stígsins “Milli gilja”. Gerðar voru ýmsar tilraunir til þess sumarið 2011 en þær báru engan árangur. Bergið er það mjúkt að ekki er hægt að höggva í það stalla sem endast lengur en nokkra daga. Skoða mætti hvort hægt væri að festa keðju sem fólk gæti stutt sig við. Á nokkrum stöðum í líparítbrekkunni eru klettadrangar úr basalti sem gætu verið nóg traustir til að festa keðju við.

-Leiðartungur

Á nokkrum stöðum í Leiðartungum er farið að renna úr stígnum. Sumarið 2011 voru kaflarnir sem verst voru farnir lagfærðir. Æskilegt er að laga stíginn í Leiðartungum á

fleiri stöðum sumarið 2012, til að stoppa jarðvegsrofið sem á sér stað í brekkunum. Þetta er verðugt verkefni fyrir sjálfboðaliða.

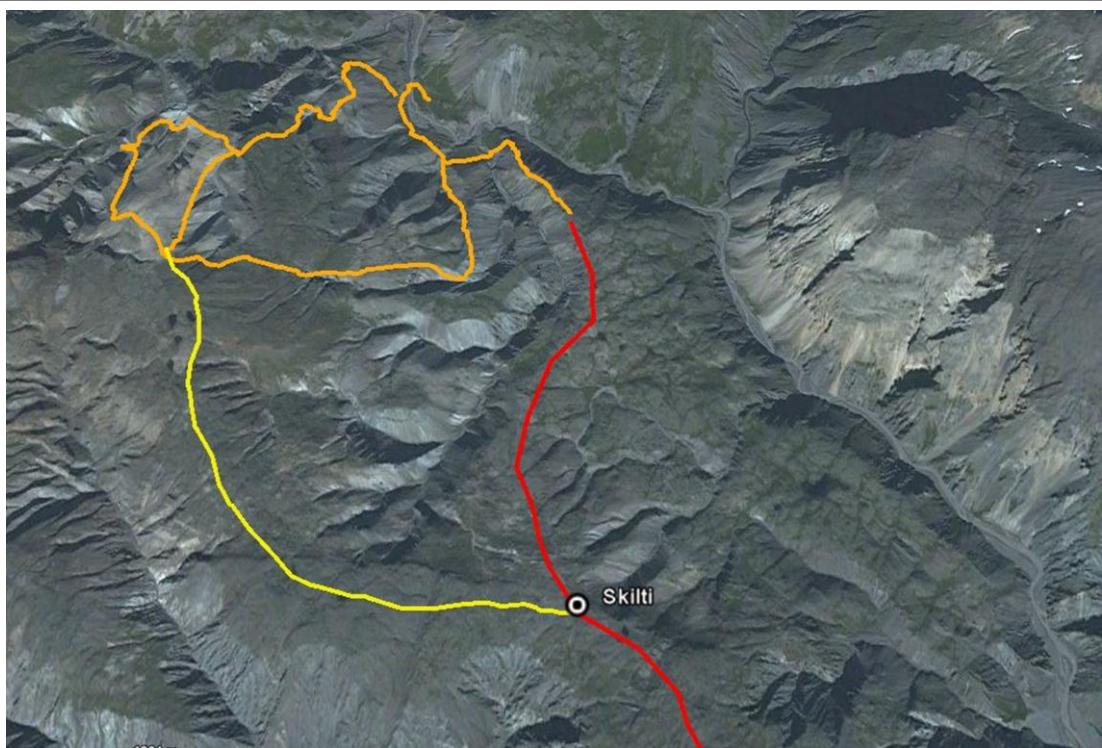
Lagfæra stíginn upp brekkuna að Múlakoti

Stígrunn er brattur og leiðinlegur og nauðsynlegt er að setja þar nokkrar steintröppur. Þetta er tilvalið verkefni fyrir sjálfboðaliða.

Stikun nýrra leiða:

Hugmyndir hafa komið upp um að stika tvær stuttar tengileiðir. Önnur er um 2,5-4 km löng og tengir leiðirnar um “Flumbrugil” og Viðibrekkusker við jeppaveginn á Kjarrdalsheiði (sjá mynd 13). Þessi leið getur þjónað sem hjáleið, þegar lækurinn í Ölkeldugili er orðinn ófær vegna vatnavaxta. Hin leiðin er um 2,5 km löng og tengir stíginn sem endar upp á Múlakoll við stíginn sem liggur frá Múlaskála í Egilssel.

Almennt er þó stefnt að því að halda stikuðum leiðum í lágmarki og stika t.d. engar leiðir á háa fjallatinda. Stikur veita stundum falskt öryggi en einnig er erfitt að halda þeim við, sérstaklega á svæðum þar sem seuðfé notar þær til að klóra sér á. Á fjöllum ættu menn frekar að nota öryggistæki eins og GPS.

Mynd 13: Hjáleið upp fyrir Ölkeldugil, frá F980 að Viðibrekkuskerjum.

Nýr bæklingur og skilti

Bæklingurinn sem Náttúruvernd hefur gefið út um Lónsöræfi er orðinn úreltur. Æskilegt er að gefa út nýjan bækling, endurnýja kortið og laga textann að breyttum aðstæðum.

Nauðsynlegt er að endurnýja og breyta skiltinu sem stendur við Kollumúlaveg F980, rétt við afleggjarann að Dímu. Einnig þarf að setja upp nýtt skilti með upplýsingum um

friðlandið og viðvörun um akstur yfir Skyndidalsá við hliðið vestan við eyðibýlið í Þórisdal.

9. Brú í Víðidal

Mynd 14: Þyrlan hefur látið járnbitana síga niður á brúarstöplana; einn brúarbiti hefur oltið niður

Fyrir nokkrum árum fékk Gunnlaugur B. Ólafsson styrk til að brúa Víðidalsá. Steyptir voru brúarstöplar við mynni Þverárgljúfurs, rétt neðan við fossinn Beljanda og þyrla landhelgisgæslunnar var fengin til að setja járnbita á stöplana. Brúin eyðilagðist þó áður en hún var fullkláruð, líklega af völdum jakastíflu í ánni. Brúarbitarnir liggja ennþá í ánni og mikið magn af byggingarefnini er á árbakkanum, ásamt ryðguðum og líklega

ónýtum verkfærum sem voru fengin að láni. Gunnlaugur hefur hug á því að klára brúna og sækist eftir fjárstuðningi frá þjóðgarðinum. Kvartað hefur verið tölувert undan draslinu í Víðidal og óskað hefur verið eftir því að það verði fjarlægt. Það gætir þó verið tölувert mikið mál. Brúarbitarnir voru fluttir á svæðið með þyrlu og líklega er einungis hægt að fjarlægja þá með þyrlu en því fylgir mikill kostnaður. Hægt væri að bera ónýtu verkfærin og annað rusl sem er á árbakkanum upp í Egilssel og flytja það þaðan til byggða á veturna, þegar hægt er að keyra í skálann á bíl eða snjósleða.

Í þessu sambandi væri gott að velta fyrir sér nokkrum spurningum:

Er nauðsynlegt að byggja brú yfir Víðidalsá?

Í vatnavöxtum getur verið erfitt eða jafnvel ómögulegt að vaða yfir Víðidalsá. Í slíkum kringumstæðum myndi brú koma sér afar vel. Það gerist þó ekki mjög oft að ekki sé hægt að vaða yfir ána og umferðin um Víðidal er kannski ekki nógu mikil til að réttlæta byggingu kostnaðarsams mannvirkis. Það hefur einnig reglulega komið fyrir að fólk hefur lent í vandræðum við að komast yfir Víðidalsá, vegna þess að það reyndi að vaða yfir hana á vitlausum stað, við brúarstöplana, rétt neðan við fossinn Beljanda, þar sem áin er dýpst (enda um fossshyl að ræða). Það væri gott að byrja á því að merkja ákjósanlegt vað vel, til að koma í veg fyrir að fólk fari út í ána á vitlausum stað. Það væri æskilegt að komast fljótlega að einhverri niðurstöðu um það, hvort það myndi borga sig að brúa ána eða ekki. Það gildir einnig um nokkrar aðrar ár í friðlandinu og við jaðar þess, m.a. hafa komið til tals Hnappadalsá, Lambatungnaá og Víðidalsá fyrir innan Flár.

Hvar á að byggja brú yfir Víðidalsá?

Staðkunnugir menn hafa varað við að byggja brú neðan við fossinn við mynni gjúfursins. Peir spáðu því að brú sem yrði byggð á þessum stað myndi ekki endast lengi.

Mynd 15: Járnbítarnir eru bognir og liggja í ánni nokkur hundruð metra fyrir neðan brúarstæðið (Mynd: Helga Davids, 2009)

Mynd 16: Brúarbitarnir eru greinilega ónýttir (Mynd: Unnur Jónsdóttir, 2011)

Að þeirra sögn myndast næstum því á hverju vori jakastífla eða snjóskafl við mynni gljúfursins. Líklega hafa ísjakar einmitt rutt járnbitunum niður af stöplunum, eða hafa þeir sligast undan blautum snjó, sem hefur safnast í lægðinni. Það er því spurning hvort það væri ekki betra að velja annan byggingarstað, ef ákveðið yrði að byggja nýja brú. Það er ekki víst að það myndi duga að hækka stöplana um einn meter.

Hver á að byggja brú yfir Víðidalsá?

Ef ákveðið yrði að endurbyggja brúna, væri æskilegt að Vatnajökulsþjóðgarður sjálfur (eða Umhverfisstofnun) hefði umsjón með framkvæmdunum og réði menn með þekkingu og reynslu af brúarbyggingum til verksins, í staðinn fyrir að styrkja einkaaðila án verkkunnáttu til að framkvæma verkið.

10. Listi yfir verkfæri, bækur og annan búnað, sem landverðir í Kollumúla fá til afnota

Bækur, heimildir og annað fræðsluefni sem eru til staðar í Kollumúla

Ari Trausti Guðmundsson og Ragnar Th. Sigurðsson 2002: *Íslenskur jarðfræðilykill*. Mál og menning, Reykjavík (hefur verið keypt, á eftir að fara inneftir)

Hjörleifur Guttormsson 2011: *Leiðsögn um Vatnajökulsþjóðgarð*. Vinir Vatnajökuls. Reykjavík (hefur verið keypt, á eftir að fara inneftir)

Hjörleifur Guttormsson og Oddur Sigurðsson 1997: *Leyndardómar Vatnajökuls. Víðerni, fjöll og bygðir. Stórbrotin náttúra, eldgos og jökulhlaut*. Fjöll og firnindi, Reykjavík.

Hörður Kristinsson 1998: *Plöntuhandbókin : blómplöntur og byrkningar*. Íslensk náttúra 2 Mál og menning, Reykjavík (hefur verið keypt, á eftir að fara inneftir).

Jóhann Óli Hilmarsson 2000: *Íslenskur fuglavísir*. Iðunn, Reykjavík

Kristján Sæmundsson og Einar Gunnlaugsson 1999: *Íslenska steinabókin*; ljósmyndir Grétar Eiríksson. Mál og menning, Reykjavík.

Sigþrúður Stella Jóhannsdóttir 2011: Náttúrutulkun. Handbók. Náttúrustofa Norðausturlands, Húsavík (hefur verið keypt, á eftir að fara inneftir).

Landakort, sem eru til staðar í Kollumúla

Sérkort Máls og Menningar, Stafafell-Berufjörður (1:100.000) = gönguleiðakort sem spannar svæðið Snæfell-Berufjörður-Mýrar-Lónsöræfi (2 eintök)

Óskalisti yfir bækur, heimildir og annað fræðsluefni

Arnbjörg Linda Jóhannsdóttir 1998: *Íslenskar lækningajurtir: söfnun þeirra, notkun og áhrif*. Íslensk náttúra 4. Mál og menning, Reykjavík.

Helgi Torfason (1979) *Investigation into the structure of South-Eastern Iceland* [Ph.D thesis]. Liverpool, University of Liverpool.

Hjörleifur Guttormsson 1974: *Austfjarðafjöll*. Árbók Ferðafélags Íslands 1974. Reykjavík.

Hjörleifur Guttormsson 1993: *Við rætur Vatnajökuls : byggðir, fjöll og skriðjöklar.*
Árbók Ferðafélags Íslands 1993. Reykjavík

Hjörleifur Guttormsson 2002: *Austfirðir frá Álfafirði til Fáskrúðsfjarðar.* Árbók
Ferðafélags Íslands 2002. Reykjavík

Hjörleifur Guttormsson 2011: Nationalpark Vatnajökull. Ein Reisebegleiter. Vinir
Vatnajökuls, Reykjavík

Hjörleifur Guttormsson 2011: National Park Vatnajökull. A guidebook. Vinir
Vatnajökuls, Reykjavík

Jón Eyþórsson (ritstj.) 1937: *Austur-Skaftafellssýsla.* Árbók Ferðafélags Íslands 1937.
Reykjavík.

Landakort:

Óskast:

Atlaskort LMÍ 1:100.000 (blað 105 Hamarsfjörður og blað 106 Hornafjörður)
Staðfræðikort LMÍ 1:50.000 (2214 II og 2213 I+II).

Verkfæri og áhöld

Pegar er til staðar:

- kæliskápur, sem virkar á gasi
- slaghamar
- álkarl
- trjákippur
- ónýt skófla, þarf að endurnýja
- vinnugalli stærð 56-58
- Tetra-stöð (hefur verið keypt, á eftir að fara inneftrir)

Annað

Óskast:

- plastílát til að geyma mat undir rúmi (múshelt)
- sleggja
- kúbein
- 2 skóflur
- hleðsluborvél
- haki
- hamar
- meitill eða lítil öxi til að höggva þrep
- sterkar fötur til að bera möl og sand
- skrúfjárn og bitasett
- hjólbörur
- minni vinnugalli
- vinnuvettlingar
- sólarsellur

-GPS-tæki

Einnig óskast:

-áningaborð við Múlakot og e.t.v. á Illakambi

-langbylgjuútvær

Viðauki 1: Kaup á gangnamannakofanum Múlakoti

Fram að þessu hefur landvörður yfirleitt dvalið í skálavarðarherbergi í Múlaskála, meðan á dvöl hans í Lónsöræfum stendur. Í einstökum tilfellum hefur landvörður þurft að deila þessu herbergi með skálaverði eða þurft að flytja í annað herbergi eða í tjald. Vorið 2011 keypti Vatnajökulsþjóðgarður Múlakot í Kollumúla til að hafa aðsetur fyrir landvörðinn og bæta aðstöðu fyrir upplýsingagjöf í Lónsöræfum. Múlakot var byggt fyrir um 10 árum. Á sama stað var áður gamall gangnamannakofi sem var brenndur en Múlakot var byggt í tóft gamla kofans.

Kofinn þarfust nokkurra breytinga til að gera hann íbúðarhæfan. Þar er ekki rennandi vatn né vaskur með frárennsli og engin snyrtiaðstaða er við skálann. Eftir á að klæða forstofuna með panel og gera húsið múshelt. Mikill músagangur er í húsinu, mýs naga dýnurnar, skíta og míga á þær og skemma mat sem er geymdur í húsinu. Húsið uppfyllir ekki kröfur sem eru gerðar til starfsmannabústaða og starfsmannaíbúða skv. hollustuháttalaga nr. 7/1998 og skv. Reglugerð nr. 941/2002 um hollustuhætti. Húsið uppfyllir ekki kröfur Brunavarnareftirlits um eldvarnir. Í húsinu eru tveir gaskútar en þar eru hvorki slökkvitæki, né eldvarnarteppi, reykskynjari eða gasskynjari.

Húsið uppfyllir ekki þær kröfur sem Heilbrigðiseftirlit gerir til húsnæðis sem er ætlað til langdvalar. Haft var samband við Heilbrigðiseftirlit Austurlands og fengið bráðabirgðaleyfi með skilyrðum um endurbætur til að nýta skálann sem starfsmannaðstöðu sumarið 2011. Til stóð að byrja að vinna við að laga aðstöðuna haustið 2011 en það gekk ekki eftir aðallega vegna óhagstæðs veðurfars. Stefnt er að því að senda efni til endurbóta með Jóni Bragasyni snemma árs 2012 og hefja nauðsynlegar lagfæringar strax næsta vor. Til að byrja með þarf að koma rennandi vatn í húsið, klæða forstofuna að innan og gera húsið múshelt. Gaskútum þarf að koma út fyrir húsið og setja slökkvitæki, eldvarnarteppi og reykskynjara í skálann. Þá þarf að auðkenna húsið með merki Vatnajökulsþjóðgarðs og upplýsingamerki og útbúa móttöku fyrir gesti.

Kaup Vatnajökulsþjóðgarðs á Múlakoti er mjög umdeild. Múlakot er ekki skráð í fasteignaskrá og ekki hefur verið afmörkuð lóð í kringum það. Kaup á kofanum fór fram án samráðs og gegn vilja flestra ábúenda á Stafafelli og landeiganda á Brekku og án samráðs við flesta aðra hagsmunaaðila (að Ferðafélagi Austur-Skaftafellssýslu undanskildu). Byggingarferli, eignarhald á kofanum og fjarmögnun framkvæmdanna eru umdeild. Ferðafélag Austur-Skaftafellssýslu hafði áhuga á að kaupa kofann og nýta hann sem gistiaðstöðu. Þótt sala kofans hefði samt sem áður verið umdeild, hefðu langflestir hagsmunaaðilar frekar geta sætt sig við sölu til Ferðafélagsins og áframhaldandi notkun hússins sem gistiskála, heldur en við sölu til Vatnajökulsþjóðgarðs. Kaup á Múlakoti hafa ekki verið rædd í svæðisráði suðursvæðis og virðast hafa farið fram án vitundar flestra í svæðisráðinu.

Höfundur þessarar skýrslu hefur nokkrum sinnum þurft að gista í Múlakoti og telur að kofinn sé óviðunandi húsnæði fyrir landvörð. Hann telur að húsið henti ekki til langdvalar og mun seit gera það, þó að ráðist yrði í miklar breytingar. Áætlað er að í húsinu verði aðstaða fyrir upplýsingagjöf í Lónsöræfum en að mati skýrsluhöfundar mun húsið nýtast illa undir upplýsingastöð vegna óhentugrar staðsetningar. Hann telur að flestir sem eru á ferðinni um svæðið munu frekar leita sér upplýsinga hjá skálaverðinum í Múlaskála (ef hann er til staðar) eða bara hjá öðrum gestum sem dvelja þar, þrátt fyrir að Múlakot yrði merkt vel .

Ferðafélag Austur-Skaftafellssýslu hyggst staekka Múlaskála til að auka gistirými. Að mati skýrsluhöfundar hefði verið miklu betri og ódýrari lausn að byggja aðstöðu fyrir landvörð við Múlaskála. Þá hefði hann getað sinnt aðalhlutverki sínu, að veita upplýsingar um svæðið, mun betur og samt fengið nauðsynlegt næði, þegar mikið er um að vera í skálanum. Og þá hefði um leið getað skapast sátt um aðkomu Vatnajökulsþjóðgarðs að uppbyggingu á svæðinu.

Að mati höfundar þessarar skýrsla er kaup á Múlakoti gott dæmi um sóun á almannafé, skort á samráði við hagsmunaaðila og almennt lélega stjórnsýslu. Kaup á kofanum hefur enn aukið þá tortryggni sem er þegar til staðar hjá mörgum heimamönnum gagnvart Vatnajökulsþjóðgarði, sem er miður.

Reynsla Unnar landvarðar af því að vera í Múlakoti í sumar var að mörgu leyti góð, en hún sagðist þó hafa fundið meira fyrir því þegar á leið að það var langt að sækja í snyrtiaðstöðu. Nauðsynlegt er að koma upp salernisaðstöðu við skálann sem fyrst en það gætir verið vandkvæðum bundið. Malarhjallinn sem Múlakot stendur á er mjög gljúpur og mikil hætta er á að mengun frá salerniaðstöðu berist í grunn- og yfirborðsvatn á svæðið fyrir neðan, þ.e.a.s. á lóðina umhverfis Ferðafagsskálann og á tjaldsvæðið. Því þarf að vanda frágang salernissðstöðunnar sérstaklega vel.

2. VIÐAUKI. SKÝRSLA LANDVARÐAR Á HÖFN

Vatnajökulsþjóðgarður

Skýrsla landvarðar á Höfn

1. júní - 31. ágúst
2011

Skýrsla landvarðar á Höfn

Tímabil 1. júní - 31. ágúst 2011.

Vinnusvæði: Heinabergssvæðið, Upplýsingamiðstöðin á Höfn, Fláajökull og áninga-staðirnir Eskey, minnisvarði við Skálafell, bílastæði við afleggjara að Skálafellsjöklí, undir Fallastakkanöf og Hrollaugshólar.

Hilla undir handspritt

Heinabergssvæðið

Umgengni á svæðinu var almennt mjög góð, ennþá frekar fátt fólk á svæðinu, en umferð þó stöðugt að aukast. Flestir byrja á því að keyra inn að Heinabergslóni og leggja á bílastæðinu þar. Gaman væri að setja upp útiborð þarna, þar sem margir sem þarna koma fá sér göngutúr niður að lóninu. Sett var upp hilla undir handspritt. Klósettið er talsvert notað og lítið er um rusl á svæðinu. Loftræsting á klósettinu er ekki nógu góð, held að húsið sé of þétt. Legg til að prófað verði að setja loftræsti ristar t.d á hurðina

Loftræstiristar

Svæðið við Heinabergsbæinn

Rifin var niður girðing í kringum land Páls Ingvarssonar og einnig gömul girðing sem var þar fyrir austan og lá öll niðri. Haft var samband við Pál áður en hafist var handa. Landvörður naut aðstoðar fjögurra breskra sjálfbóðaliða við þetta verkefni. Gamla girðingarefninu var ekið á endurvinnslustöð. Dálitið er ennþá eftir af staurum sem gott væri að sækja þegar jörð er frosin.

Teknir voru GPS punktar af hornstaurum girðingarinnar

PI1	24-AUG-11 14:34:03	N64 17.850 W15 35.812 53 m
PI2	24-AUG-11 14:37:15	N64 17.902 W15 35.857 65 m
PI3	24-AUG-11 14:40:50	N64 17.924 W15 35.665 65 m
PI4	24-AUG-11 14:43:43	N64 17.875 W15 35.633 54 m

Stikuð var leið frá bílastæði að rústum gamla bæjarins og þar sett upp skilti með mynd aí bænum og hvaða ár var búið þarna. Vegslóðanum frá bílastæðinu var lokað með bandi, en dálitið er um að ekið sé áfram upp aí bílastæðinu.

Vegslóða lokað með bandi

Gamlabré

Sett var niður skilti á austurbakkanum með mynd af brúnni þegar hún var alveg ný og meðan ennþá rann vatn undir hana. Myndin var tekin árið 1948.

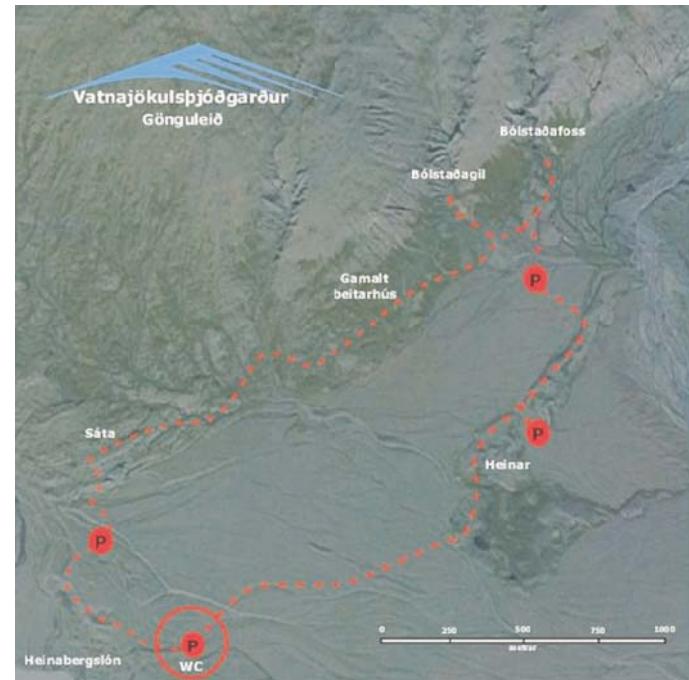
Bílastæði

Afmörkuð voru tvo ný bílastæði annað við Heina og hitt inn við Bólstaðafoss. Frá Heinum að Bólstaðafossi er ennþá aðeins fært jeppum.

Gönguleið

Stikuð var 6 km löng gönguleið, leiðin liggur frá efra bílastæði við Heinabergslón að neðra bílastæði, þaðan upp á Sátu, austur að Bólstaðafossi, fram að Heinum og aftur að bílastæði. Hægt er að fara inn og út af þessari gönguleið við öll fjögur bílastæðin. Sett var upp lítið skilti með korti af gönguleiðinni við hvert bílastæði.

Bilateralningar

Líttíl tími gafst til að sinna bíatalningum, þó var þrisvar sinnum talið við Heinabergslón og tvisvar sinnum við Hoffell.

Gönguferðir

Boðið var upp á gönguferðir með fræðslu um svæðið einu sinni í viku á tímabilinu frá 15. júní - 15. ágúst. Göngurnar byrjuðu kl. 16.00 við Heinabergsafleggjara við þjóðveg 1. Hver ferð tók um 2-3 tíma. Ekið var á milli staða, stoppað við Heinabergsvatnabrú, Heinabergslón og síðan gengið um svæðið. Ýmist var gengið upp á Sátu eða upp á Heinabergsfell og að Heinabergsbænum. Hvaða leið var valin fór eftir áhuga og gönguformi þátttakenda. Alls var farið í 6 göngur með 39 manns.

Göngufólk skrifar í gestabók

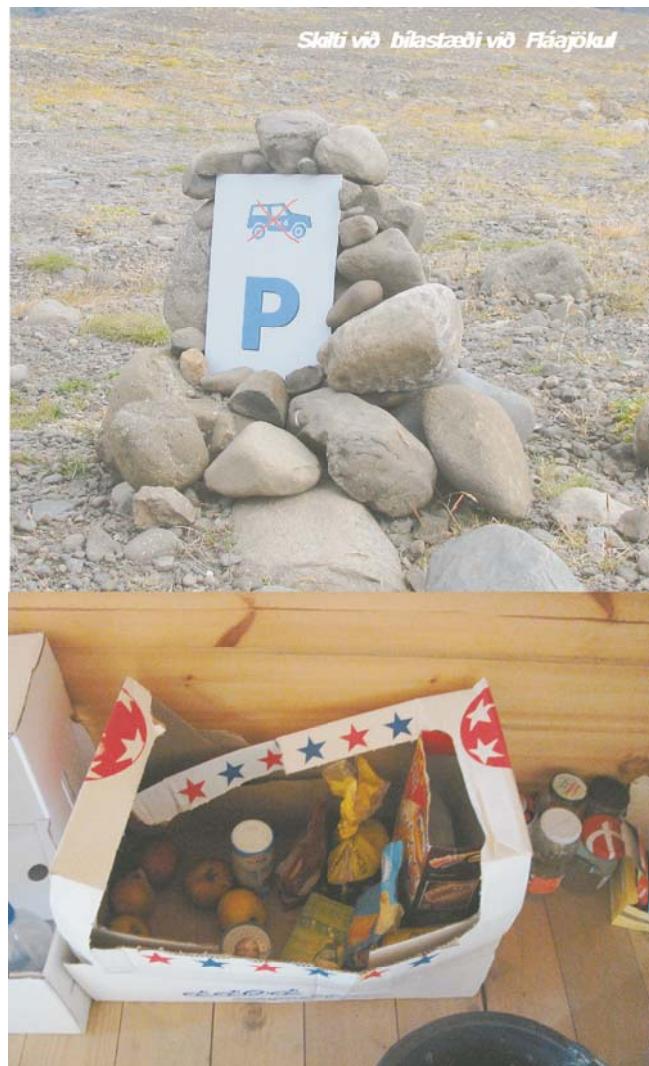
Sjálfboðaliðar

Fjórir breskir sjálfboðaliðar komu og unnu á Heinabergssvæðinu í two daga. Þeir hjálpuðu til við að rífa niður girðinguna við gamla bæinn og stika gönguleiðina.

Fláajökull

Farið var reglulega inn að Fláajökli. Bílastæðið við enda garðsins var afmarkað með steinum og sett upp bílastæðaskilti og utanvega akstur bannaður. Þarna er talsvert um að menn séu að keyra lengra en bílastæðið er og bak við fremstu ölduna eru djúp för. Þessi för er líklega auðveldast að laga snemma vors meðan enn er klaki í jörðu, á sumrin er jarðvegurinn þarna eins og steypa.

Mikil umferð er inn að Fláajökli og alltaf einhverjir bílar þarna á svæðinu. Klósettið þjónar fullkomlega sínum tilgangi og stundum virðist eins og folk haldi til þar.

Vistir sem skildar voru eftir á klósettinu við Fláajökul

Áningastaðir

Þessir staðir eru gegna mikilvægu hlutverki fyrir ferðamenn sem ferðast hér um svæðið, þeir eru mjög mikið notaðir og sumir orðnir slitnir vegna mikils álags. Rusl, mannaskítur og klósettpappír eru algeng sjón á þessum stöðum og magnið eykst í réttu hlutfalli við fjölda ferðamanna. Mjög brýnt er að hefja markvissa uppbyggingu og endurbætur á þessum stöðum.

Berglind Steinþórsdóttir gerði fyrir nokrum árum úttekt á áningastöðum í sveitarféluginu í tengslum við lokaverkefni sitt í ferðamálafræði.

Hrollaugshólar

Við Hrollaugshóla er alltaf fólk og alltaf rusl. Unnið er að byggingu klósetts á þessum stað. Húsið er komið upp, er eftir er að ganga frá klósettinu sjálfu. Húsið stendur opið og safnar rusli og fólk gerir þarfir sínar utan í það allar hringinn. Mikilvægt er að vel takist til með þetta verkefni sem hugsanlega gæti orðið fyrirmund fyrir aðra áningastaði. Einnig er mikilvægt að löguð verði gönguleiðin upp á hólinn en þar er jarðvegur orðin mjög slitin. Í samtali við landeigendur kom fram að mikið er um utanvegaakstur á vegslóðunum norðan Hrollaugshóla t.d. vegslóðanum inn að Felli og vegslóðanum inn að Bröng. Spurning hvort aðstoða þurfi landeigendur að loka slóðum og merkja svæðið næsta vor.

Rusl í húsi við Hrollaugshóla

Undir Fallastakkanöf

Lítil og opinn áningastaður, fallegt útsýni til hafs og fjalla, greinilega mjög mikið notaður. Þarna er alltaf rusl. Spurning hvort slíkt myndi rata í ruslatunnur, ef þær væru til staðar.

Bílastæði við afleggjara að Skálafellsjökli

Þessi staður er oftast hreinn og snyrtilegur, a.m.k. miðað við allan þann fjölda sem hefur viðkomu þarna. Rusl fýkur ofan af bílastæðinu og út í gróskumikið grasið til hliðar og er því ekki mjög áberandi.

Minnisvarði við Skálafell

Lítil áningastaður, þarna sjást sjaldan bílar, en samt er oft rusl þarna.

Eskey

Mikið notaður áningastaður. Göngustígur upp á klettana er orðin slitinn og uppblásinn. Gönguleiðin var færð aðeins vestar og stikuð. Gönguleiðin upp á holtinu er einnig orðin slitin og farin að vaðast út. Hliðið er nokkuð þróngt og gönguleiðin þar í gegn orðin niðurgrafin. Spurning hvort ekki megi setja þarna venjulegt gönguhlið. Almennt er umgengni um svæðið góð.

Upplýsingamiðstöðin

Helmingurinn af starfstímanum var á upplýsingamiðstöðinni og Jöklasýningunni. Með mér unnu þar: Benni, Brynjar, Begga, Tinna Rut, Guðlaug og Hanna Dís.

Auglýstur opnunartími var frá 10.00 - 19.00, en starfsmenn mættu kl. 09.00 til að þrífa og gera klárt. Mjög mikið var um það að fólk væri snemma á ferðinni og vantaði upplýsingar fyrir kl. 10.00. Þá daga sem ég var á morgunvöktunum mætti ég upp úr kl 8 og var búin að opna kl. 9 og gat þá sinnt þessum árrisulu ferðamönnum sem oftast voru að leita eftir upplýsingum um afþreyingu á svæðinu. Held að það sé mikilvægt að sinna þessum hóp. Nokkuð var um það að hópar kæmu til að fara á klósettið, þar vantar alveg loftræstingu og á slíkum álagstínum berst klósettlyktin fram í afgreiðslurýmið. Aðstaða fyrir starfsfólk er mjög léleg og ekki sér klósett. Alla daga voru 2 á vakt annar frá kl. 09.00-17.00, en hinn frá kl. 11.00-19.00. Aðal álagstímarnir voru frá kl. 09.00-12.00 og 16.00-19.00 og var þá oft nokkuð þróngt í afgreiðslunni. Um miðjan daginn var rólegra þá gafst færi á að fara í mat, laga til og fylla á bæklinga.

Í byrjun tímabils gafst tími til að hafa samband við ferðaþjónustuaðila og safna upplýsingum um það sem í boði er á svæðinu. Var þetta allt sett í lista sem auðvelt var að fletta upp í, þar sem fram komu verð, lengd ferða og þ.h. Gagnlegt væri ef unnin yrði sér bæklingur með lista yfir afþreyingu sem væri t.d. svipað upp byggður og fugla og jarðfræðibæklingurinn. Mikill tími fór í það að útskýra fyrir hverjum og einum hvaða afþreying væri í boði og hvar hún væri staðsett. Einnig er mikil vöntun á gönguleiðakortum, t.d. mætti gefa út lítil gönguleiðakort yfir einstök svæði eins og t.d. Hoffellssvæðið og Heinabergssvæðið, líkt og Skaftafellskortið. Þau kort sem til eru, eru í stóru broti og óhentug. Taka mætti saman sérstakan lista yfir stikaðar eða merktar gönguleiðir.

Jöklasýningin

Aðsókn að Jöklasýningunni var mjög góð yfir háannatímann, lítið var um Íslendinga á ferðinni. Gestir voru almennt mjög hrifnir og ánægðir með sýninguna. Þeir sem komu voru flestir búnir að lesa um sýninguna og ákveða fyrir fram að koma. Svo virðist sem sýningin sé orðin nokkuð umtöluð og þekkt og hefur gott orðspor. Mjög brýnt er orðið að uppfæra sýninguna til að halda henni lifandi og ferskri.

Helstu verkefni fyrir næsta ár

- Setja loftræsti ristar á klósetthús við Heinaberg
- Setja borð og bekk við Heinabergslón og jafnvel fleiri staði.
- Stika fleiri gönguleiðir.
- Taka saman skrá yfir stikaðar gönguleiðir fyrir upplýsingamiðstöðina.
- Gefa út lítil gönguleiðarkort.
- Gera vegi á Heinabergssvæðinu og við Hoffell greiðfærari.
- Vinna meira kynningarefnini.
- Klára að fjarlægja staura úr girðingu við Heinabergsbæinn, best að gera á frosti.
- Fjarlægja girðingu við gömlu rétt við Heinaberg.
- Laga förl eftir utanvega akstur við Fláajökul, best að gera snemma vors meðan enn er klaki í jörðu.

Lokaorð

Í heildina litið var sumarið án stóráfalla og ánægjulegt. Samstarfsfólkið var samhent við að leysa þau verkefni sem til féllo hverju sinni og sinna þörfum gestana á faglegan og einstaklingsmiðaðan hátt.

Höfn 13. október 2011
Rannveig Einarsdóttir

